AUTORITATES
ARISTOTELIS ETC.
DAVENT. PAFFROED.
1499

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

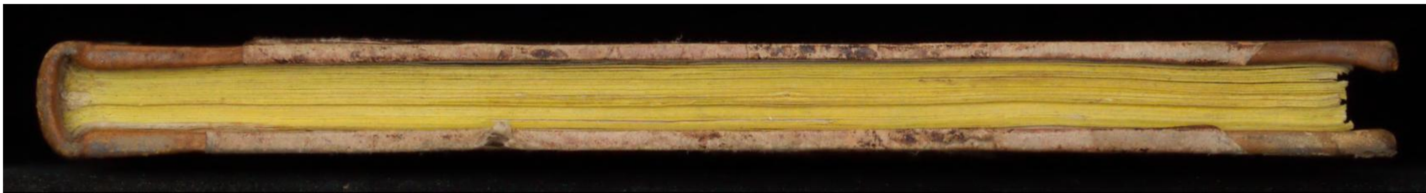

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

~~90.~~ 170.
g 98.
GW. 2830
CA. 194

E 1, c5 verso, g3 recto

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Autoritates Ariſtotelis Senece Boetij Platonis Appulei affricani Porphirij ꝛ Gilberti porritani.

Koninklijke Bibliotheek te 's Hage

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Tabula

¶ Regiſtrum denotãs autoritates librorꝫ. ariſtotelis ⁊ quorundã philoſophorꝫ in quolibet folio Feliciter incipit.

Utoritates Ariſtotel' p̄mi ⁊ ſecũdi li. metha.	folio p̄mo
Autoritates tercij quarti et quĩti libri metha.	folio ſecũdo
Autoritates ſexti ⁊ ſeptimi libri metha.	folio tercio
Autoritates octaui ⁊ noni libri metha.	folio quarto.
Autoritates decimi. xi. et. xij. libri metha.	folio quinto.
Autoritates primi libri phyſicorum.	folio ſexto.
Autoritates ſecũdi ⁊ tercij libri phyſicorꝫ	folio ſeptimo
Autoritates quarti ⁊ quinti libri phyſicorꝫ	folio octauo
Autoritates ſexti ſeptimi ⁊ octaui libri phyſicorꝫ	folio nono
Autoritates p̄mi ⁊ ſecũdi libri de celo ⁊ mũdo	folio decimo.
Autoritates tercij ⁊ quarti libri de celo ⁊ mũdo.	folio. xi.
Autoritates p̄mi ⁊ ſecũdi libri de generatione	folio. xij.
Autoritates p̄mi. ſecũdi. iij. iiij. libri metheororꝫ	folio eodem
Autoritates primi libri de anima.	folio. xiij.
Autoritates ſecundi libri de anima	folio. xiiij.
Autoritates tercij libri de anima.	folia. xv
Autoritates de ſenſu ⁊ ſenſato.	folio. xviij
Autoritates de memoria ⁊ reminiſcẽtia	folio. xix
Autoritates de ſomno ⁊ vigilia	folio eodem
Autoritates de longitudine ⁊ breuitate vite	folio eodem
Autoritates de ſenectute ⁊ iuuẽtute.	folio. xx
Autoritates de reſpiratione ⁊ inſpiratiõe	folio eodem
Autoritates de morte ⁊ vita.	folio eodem
Autoritates de motibus animalium	folio eodem
Autoritates p̄mi ſecũdi ⁊ tercij libri de aĩalibꝰ.	folio. xxi.
Autoritates quarti ⁊ quinti libri de aĩalibus.	folio. xxij.
Autoritates ſexti. vij. et. viij. libri de aĩalibus.	folio eodem
Autoritates noni decimi. xi. libri de aĩalibꝰ	folio. xxiij.
Autoritates duodecimi. xiij. xiiij. libri de aĩalibꝰ.	folio. xxiiij.
Autoritates. xv. xvi. libri de animalibꝰ.	folio. xxv.
Autoritates de ſubſtãtia orbis	folio eodem
Autoritates libri cauſarum	folio. xxvi.
Autoritates p̄mi ⁊ ſecũdi libri ethicorꝫ.	folio eodem
Autoritates tercij quarti ⁊ quinti libri ethicorꝫ.	folio. xxvij.
Autoritates ſexti. vij. octaui libri ethicorꝫ	folio. xxviij.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Tabula

Autoritates vndecimi ꝛ decimi libri ethicoꝝ.	folio.xxix.
Autoritates ariſtotelis de fortuna bona	folio. xxx.
Autoritates ariſtotelis libri economice.	folio eodem
Auto.p̄mi ſecūdi ꝛ tercij libri politicoꝝ.	folio.xxxi.
Autoritates quarti quinti ꝛ ſexti libri politicoꝝ	folio.xxxij.
Auto.ſeptimi octaui libri politicoꝝ.	folio.xxxiij.
Autoritates p̄mi libri rhetoricoꝝ ariſtotelis	folio.xxxiiij
Auto.ſecūdi ꝛ tercij libri rhetoricoꝝ	folio eodem
Autoritates p̄mi ꝛ ſecūdi libri poetice.	folio.xxxv.
Auto.epiſtole de bene viuere ꝛ agere.	folio eodem,
Autoritates de regimine principum	folio eodem
Autoritates de pomo ꝛ morte.	folio.xxxvi.
Autoritates ſenece ad lucillum	folio eodem
Autoritates de vita ꝛ moribus.	folio.xxxvij
Auto.ſenece de quattuor ꝟtutibꝰ cardinalibꝰ	folio. xxxviij.
Autoritates ſenece de beneficijs	folio eodem
Auto.boetij de ꝯſolatiōe phie p̄mi ſecūdi ꝛ tercij libri.	folio.xxxix
Autoritates quarti libri de ꝯſolatiōe phie.	folio. xl.
Auto.quinti libri de cōſolatiōe phie.	folio eodem
Autoritates de diſciplina ſcholarium	folio.xli.
Autoritates platonis in thimeo	folio eodem
Et appullei affricani.	folio.xlij
Autoritates logice. Et p̄mo porphyrij	folio eodem
Autoritates predicamentoꝝ ariſtotelis.	folio.xliij.
Autoritates perihermenias	folio.xliiij.
Autoritates ſex principioꝝ gilberti.	folio eodem
Autoritates p̄mi ꝛ ſecūdi libri priorum.	folio.xlv
Autoritates primi libri poſterioꝝ.	folio eodem
Autoritates ſecūdi libri poſteriorum	folio.xlvij.
Autoritates primi libri topicorum.	folio eodem
Autoritates ſecūdi tercij quarti libri topicoꝝ	folio.xlviij.
Auto.quinti ſexti ꝛ ſeptimi libri topicoꝝ.	folio.xlix.
Autoritates primi ꝛ ſecūdi libri elencoꝝ	folio .l.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Prologus

¶ Incipit ꝓlogus cõpendij autoritatũ philoſophi. ⁊ quorundã alioꝝ ꝓ vſu introductiõis thematũ ipſoꝝ predicatoꝝ ad ppl'm ſimul ac in artibꝰ ſtudẽ volẽtiũ.

Um enĩ ariſtotilice tam ad populum p̄dicãti qꝫ in artibus
ſtudenti. nõ modicum ſentẽtię fulgẽtioris cognitiõis cuiuſ
libet ſciẽtię p̄beant robur atqꝫ fulcimen. ideo in p̄ſentiarum
pro magiſtralibꝰ breuibuſqꝫ ſermonum introductionibꝰ ad populum ac
eorundem ſermonum ſuis certis in locis. membriſqꝫ orationibꝰ relucen
tijs. eiuſdem ariſtotelis in via naturali. Fatur vt cõmentator ſuper pri-
mo libro phyſicorũ luminis mũdi cuiꝰ ortus primum carpſit huiꝰ vite
auras. anno quindecimo mennonis. qui ⁊ artarxerſes decimi regis per-
ſarum. in ſtragunia ciuitate tracie quę eſt pars macedonie. fuit autem fi
lius nicomachi medici ⁊ feſtie que ⁊ ab eſculapio deſcenderũt. florẽs athe
nis annis trecentis ⁊ circa octoginta ante chriſti natiuitatem tempore
Alexandri magni decimi mãcedonij regis. Fuĩt autem thematum in ſer
monẽ intẽtum introductiões modis ſequentibꝰ ⁊ pluribus alijs. Prin
cipio per magiſtralem ſentẽtiam. Uerbi gratia. Sit thema illud. Lu-
ce. xi. Beati qui audiũt verbum dei ⁊c̃. Introduc ſic dicit Ariſtoteles p̄
mo de animalibꝰ. Omne animal habẽs aures habet eas mobiles preter
homĩes. ⁊ hoc rõne nobilis cõplexionis. nam vt d'r ibidem. ſicut aurum
excellit omne metallum. ſic homo omne aĩal cum ſit animal. rõnale. mor
tale. diſcipline ſuſceptibile mãſuetum. natura Igiť cum talis ſit. iugiter
verba ſalutis intẽte. attẽdat domino dicẽte Matthei. xiij. Luce. viij. et
Apocalipſis. ij. et. iij. Qui habꝫ aures audiẽdi audiat. In quibꝰ verbis
pretẽditur virtꝰ ſenſibilis ſiue ſenſualis audiẽdi que ⁊ in animalibꝰ. in-
tellectualis ⁊ affectualis qui tm̃ in hominibꝰ Ps. xliiij. Audi filia. Ec
ce primũ ⁊ vide cõſidera. ſecũdum. ⁊ inclina aurem tuam. perpẽde terciũ
Et Augꝰ. xij. libro cõfeſſionum Locutꝰ es domine voce forti ad aurem
meam. Qui igiť negligẽter audit v̄bum dei tm̃ peccat ac ſi chriſti corpꝰ
acceptum expueret in terram. p̄ma. q. i. Interrogo vos frẽs ⁊ eſt textus.
Augꝰ. quem tamẽ caute lege. Huiꝰ etiam aures creſcũt in aures azini-
nas id ẽ in eternam cõfuſionem. vt narrat Ouidiꝰ li. viij. metamorpho
ſeos a metha. i. trans ⁊ morphoſis. i. mutatio. de mida negligẽte auſcul-
tatore ſimphonie inter phebum. i. ſolem. ⁊ pan id eſt deum ruſticorum.
Dictum eſt igiť. Beati qui audiũt v̄bum dei, ⁊ cuſtodiũt illd̓. Ita ſit the
ma. nõ veni vocare iuſtos ſed pctõres. Matthei. ix. Luce. v. Introduc
ſic. dicit Auguſtinꝰ ſuper ioãnem. Magis eſt iuſtificare impium qꝫ cre-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

lum creare. ſubiūgit cauſam. Celum ⁊ terra tranſibūt. electoꝝ autem ſpi
ritualis iuſtificatio permanebit. Idem in libro de natura ⁊ gratia nō po
teſt homo bene ⁊ ordinate viuere. niſi lumine gratie diuinitꝰ adiuuetur
Eſt eñ gratia quaſi quidam radius lucis eterne quem qui perceperit ei
non reſiſtēdo illuminabitur. qui vero eidem obijcere ꝑponit in tenebris
exterioribꝰ permanebit. Cauſa autem aduentꝰ chriſti in carnem fuit iu
ſtificare impios. Luce. xix. Uenit filius hominis querere ⁊ saluū facere
quod perierat. et ꝑ. ad Thimotheum ꝑ. Chriſtꝰ venit in hunc mūdum
peccatores ſaluos facere. Auguſtinꝰ in libro de ꝟbis domini. Tolle mor
bos. tolle vulnera ⁊ nulla erit cauſa medicine. Idem. xiij. de trinitate. Li
cet cui omnia equaliter ſubiacēt ſanande miſerie noſtre, alius fuerit mo
dus poſſibilis. ſed cōueniētior non fuit q̄ȝ chriſtum incarnari. vt homo
et deus videri poſſet. quem homo eſſet ſecuturꝰ. Dicit ergo. Nō veni vo
care iuſtos ſed peccatores. Secūdo poteſt fieri introductio per quandā
diuiſionē. vt ſi thema fuerit de iudicio. dic Quattuor requirūtur ad iu-
dicium dei. Primum eſt tuba populum cōuocans. Scdm ſcriptura ne
phas declarās. Tercium ſentētia cōdemnans. Quartum miniſter ſen-
tētiam iudicis exequēs. Tercio fieri poteſt a ſenſu cōtrario ipſiꝰ thema
tis. Item quarto ſyllogiſtice ſic. Quicūqȝ adheret deo bonitatis eiꝰ fon-
tem largiſſime experit̄. ſed corpus ſubditum peccatis deo nō adheret cū
ſola charitas diuidat iter filios dei ⁊ ſathane. igitur corpꝰ ſubditum pec
catis fontem bonitatis dei nō experitur Et ſic cōſequēter in omni modo
et figura. Multa alia hic adduci poſſent de quibꝰ ad preſens eſt ſuperſi
dendum. Unum tamē eſt menti tenēdum ꝙ introductio ſermōis habet
ſe ſicut exordium ſiue origo epiſtolaris. ideo ſummopere cauēdum ne ſit
nimis longa ita vt impediat executionem membrorum ipſiꝰ ſermonis.
alias eſſet vicioſa. Et ſemper debet generaliter cōgruere ⁊ coincidere cū
materia thematis. vt ſua vi quaſi ad modum ſere introducat materiam
thematis preintētam. Et ad hoc permaxime valent dicta ariſtotelis. ſa
pientumqȝ aliorum. igitur corpus ſubditum peccatis fontem bonitatis
dei non experitur.

¶ Finit prologus

⁋ Sequūtur nūc autoꝛitates philoſophi id eſt ama toꝛis ſapientie. Et primo pꝛimi libꝛi methaphyſice

Mnes homīes naturaliter ſcire deſiderant
Senſus viſus multas nobis reꝝ differētias demrat.
Solum hoīm genus arte ⁊ rōne viuit.
Experiētia facit artem. inexperiētia vero caſum
Act⁹ ⁊ opatiōes ſunt circa ſingularia qꝛ medic⁹ nō ſanat hoīem in cōmuni. ſꝫ ſocratē vel aliquē aliū in pticulari. ſil'r ⁊ ī alijs
Experiētia eſt cognitio ſingulariū. ars vero vniuerſaliū
Artifex eſt ſapiētioꝛ experto. architectoꝛ manuali artifice
Signum ſcientis eſt poſſe docere.
Cōueniēs eſt quēlibet artificē inueniētem vltra ↄmunes ſenſus extolli. non ſolum ꝑpter aliquam intētionis vtilitatem. ſed tanq̄ꝫ ſapientem ⁊ ab alijs differentem.
Sciētes quoꝝ ſcientie ad vſum nō ſunt. ſapiētioꝛes. ⁊ honoꝛabilioꝛes ſint illis quoꝝ ſciētie ſunt ad vſum.
Sapiētia eſt ſcīa pꝛimaꝝ et altiſſimaꝝ cauſarum.
Sapientem opoꝛtet ſcire oīa in vl'i. ⁊ ſcire difficillima. ⁊ hēre ſciam certioꝛē. ⁊ ſcire reddere cās ipſoꝝ q̄ ſcit. ⁊ hēre ſciam q̄ ſub oꝛdinet alias ſcias ſubſeruiētes ⁊ hēre ſciam q̄ ſuijpſi⁹ ſit cauſa ⁊ nō alterius.
Sapiētis nō eſt oꝛdiari. ſꝫ oꝛdiare opoꝛtet. i. ſapiētis ē regē ⁊ nō regi
Hi ſoli docēt qui cauſas de ſingulis docent.
Que maxime ſunt vniuerſalia difficillima ſunt ad cognoſcēdum hominib⁹ quia a ſenſu ſunt remotiſſima.
Finis eſt bonū vniuſcuiuſqꝫ rei ⁊ vniuerſal'r eſt optimū in omni natura
Sciētia id ē methaphyſica nō eſt ſcīa pꝛactica. ſꝫ ſpeculatiua. qꝛ ꝑpter nullū eſt. ſed ē ſolum ꝑpter fugam ignoꝛātie.
Propter āmirari nūc homīes ⁊ pmo ceperūt philoſophari
Philomites id eſt fabulaꝝ auditoꝛ aliqualiter eſt phūs. qꝛ fabula ex miris ⁊ raris cōſtituitur.
Sāmi ſacerdotes ⁊ antiq̄ phi acq̄ſitis vite neccārijs inceperūt phari
Qui dubitat ⁊ ammirat̄ ignoꝛare videtur.
Homo liber dꝛ qui ſuijpſi⁹ ⁊ non alterius gratia eſt.
Humana natura multipl'r eſt ancilla tam ex pte aīe q̄ꝫ coꝛpis.
Scdm ſymonidē ſolus de⁹ hꝫ honoꝛē ⁊ ſapiam. i. methaphyſicā.
Diuinum nō inuidet. Multa mentiūtur poete.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Nulla ſciētia ē nobilior et melior methaphyſica. quia ipē eſt maxime di
uina cum ſit de deo. etiam quia deus maxime habet eam. vnde alie neceſſa
riores ſunt homibꝰ. dignior vero nulla.

Deus videtur eſſe cauſa oīm ⁊ principiū quoddam.

Tūc vnumquodqꝫ ſcire arbitramur cum primam cām ſcire putamꝰ vel
cum cauſas eius cognoſcimus.

Quattuor ſunt cauſe. ſcꝫ material'. formalis. efficiēs. ⁊ finalis

In fūdamēto nature. i. ī materia p̄ma nihil ē diſtinctū ¶ Cōmētator

Materia prima nullam formā habet omnino nec vniuerſalem nec par
ticularem. ſed recipit primo formam vniuerſalem ⁊ mediāte illa recipit
omnes alias formas vſqꝫ ad indiuiduales.

Item cōmentator ſpecies nō eſt forma tantum. ſed ē quid aggregatum
ex materia ⁊ forma.

Item vniuerſale nō habet eſſe niſi ſcd̄m quod ē in aīa.

¶ Sequūtur auto. ſecūdi li. methaphy. ariſto.

Sicut ſe habet oculꝰ nycticoracis ad lumē ſolis vel diei ſic ſe habet
noſter intellectꝰ ad manifeſtiſſima nature ad deum ⁊ ad ſubſtātias
ſeperatas ⁊ ad naturas rerum ſubtilium.

Nō ſolum his dicere grās iuſtum ē quorum opinionibꝰ aliquis cōmu-
nicauit. ſed etiam his qui ſuꝑficialiter enūciarunt. quia hi etiam ꝯferūt
aliq̄d. habitum em̄ noſtrum preexercitati ſunt.

Uocare philoſophiam veritatis equū eſt. Finis ſciētie ſpeculatiue veri
tas ē practice vero opus.

Uerum neſcimus ſine cauſa.

Quicq̄d eſt cauſa alioꝝ vt tale illud ē maxime tale. vt ignis ē cauſa calo-
ris aliīs. ideo ipſe maxime ē talis.

Illud quod ē cauſa quare alia ſunt vera. illud ē veriſſimum

Unūquodqꝫ ſicut ſe habet ad entitatē. ſic ſe habet ad veritatem.

In nullo genere cauſarum cōuenit ire ī infinitum ſed ſemꝑ eſt deuenire
ad aliquid qd̄ eſt primū in illo genere. vnde cōuenit deuenire ad primū
finem primā materiam ⁊ primā formam.

Primum ē ſemper cauſa poſterioris.

Generatio vnius eſt corruptio alterius. nō

Generatio ē medium inter eſſe ⁊ nō eſſe.

Dupliciter dr̄ aliquid fieri ex alio. vel qr ex puero fit vir. ex aurora dies.

Uel ſic. ex aere fit aqua. ⁊ vl'r ex incōpleto cōpletum.

Impoſſibile eſt principium ſempiternum. ex quo fit generatio corrum
pi ſcilicet materiam primam.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Qui infinitum agūt naturam boni auferūt latenter. ex qua habetur ꝙ
finis ⁊ bonum cōuertūtur.
Nullū agēs naturale ſiue intellectuale ab īcrepatiōe finis abſoluit
Infinitum non eſt ſcibile.
Quicquid intellectꝰ intelligit ipſum prius ſciuit.
In omni eo qđ mouetur neceſſe eſt intelligi materiam
Tunc ſcire putamꝰ rem. cum cauſas eiꝰ cognoſcimus.
Auditiōes contingūt ſcđm cōſuetudines mentium.
Sicut cōſueuimus ita dignamur loqui.
Conſuetum ſemper notius eſt.
Quantā vim habeāt que cōſueta ſunt leges oſtendūt
In quibuſdā fabularia puerilia magis valēt ꝑpt veritatē ꝯſeruandā
Abſurdū eſt ſimul hꝛe ſciam ⁊ modū ſciēdi. ¶ Cōmentator
Cōpꝛehēſio veritatis nō eſt īpoſſibile in multis rebꝰ. ⁊ hoc ideo eſt quia
nos habemꝰ deſideriū naturale ad ſciēdum veritatem
Nihil eſt ocioſum in natura.
Principia ſe habent in ſcientia ſicut ianua in domo quam nullus igno-
rat. ꝙ Ariſtoteles noſtrum intellectum aſſimilat in intelligendo ſubſtā-
tias ſeparatas oculo veſpertilionis. nō tamen in hoc impoſſibilitatē de-
monſtrat ſed difficultatem.
Nullꝰ per ſe pt inuenire ſciētias ſpeculatiuas ⁊ pꝛacticas in maioꝛi par
te. quia non cōplentur niſi per iuuamētum pꝛioꝛis ad ſubſequētem. et ſi
pꝛioꝛ nō fuiſſet ſubſequēs non eſſet.
Prima cauſa eſt magis digna in eſſe ⁊ veritate ꝙ̄ȝ alia oīa. qꝛ oīa entia ac
quirūt veritatem eſſe a pꝛima cauſa.
Qui deſtruit finem. deſtruit omne bonū ⁊ nihil percipit
Conſuetudo audiēdi appollogos ⁊ fabulas magnum eſt impedimētum
in cognitione veritatis
Ars logice eſt quedam vtilis via in omnibꝰ ſcientijs. ⁊ eſt modꝰ ſciendi
in vnaquaqȝ ſcientia.

¶ Sequūtur autoꝛitates tercij libꝛi methaphy
ſice Ariſtotelis.

Rgumentoꝝ ſolutio eſt veritatis inquiſitio.
Ignoꝛātis non eſt ſoluere id eſt determinare.
Veritatē querētes ſine dubitatiōe ſiīles ſunt ignoꝛātibꝰ q̄ ire opoꝛtet
In immouentibus nec eſt mouens neqȝ finis
Finis et bonum idem ſunt.
Magis dicimꝰ illum ſcire rōne q̄ ſcit affirmatiue ꝙ̄ȝ qui ſcit negatiue

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Unius rei eſt vna definitio.
Ens et vnum nõ ſunt genera. Differẽtie nõ ſunt extra rõnem generis.
Non cõtingit ponẽ domum pter hãc vel iſtã domũ vel pticularẽ.
Unum numero et ſingulare nõ differunt
Omnes theologi qui antiquit⁹ fecerãt deos. faciebãt principia entium. et dixerũt prima eſſe principia immortalia que guſtauerũt nectar et mãna. illa vero mortalia que non guſtauerunt. ſed tamẽ hoc nõ eſt verum.
Eterna non indigent cibo.
Corruptibiliũ et incorruptibiliũ non ſunt eadem principia.
Impoſſibile eſt aliqd fieri ex non ente. ¶ Cõmentator
Qui neſcit quid querit neſcit quid inuenit.
Finis eſt melior omnibus cauſis.
Idem numero et ſingulare. idem ſunt cũ particulari.

¶ Sequũtur auto. quarti libri methaphy. ariſtotel'.

PRima phyſica id eſt methaphyſica cõſiderat ens et paſſiones et pñcipia entis ſcdm quod ens.
Ens ſcdm quod ens dr multis modis nõ equiuoce. ſed ſcdm attributionem omniũ in vnum. id eſt analogice.
Subſtantia eſt primum ens a quo omnia dependent.
Ens et vnum cõuertuntur.
Idem eſt homo et vnus homo.
Eadem ſunt quorũ generatio et corruptio eſt eadem. vel ea que eadem generatione generãtur et corrumpũtur.
Eiuſdẽ ſciẽ eſt oppoſita cõſiderare. hoc ẽ oppoſitorũ eadẽ eſt diſciplina.
Negatio et priuatio differũt. qr negatio ẽ alicui⁹ ſimplr remotio. ſz priuatio ẽ remotio alicui⁹ in ſubiecto apto nato ad illud
Circa idem gen⁹ verſatur methaphyſicus et ſophiſta
Primum principium in aliqua ſciẽtia notiſſimũ eſſe debet in ea nõ conditionale nec demonſtratum.
Prima dignitas eſt de quolibet affirmatio vel negatio alias de quolibet eſſe vel non eſſe. et de nullo ſimul.
Qui negat loquelã ponit loquelã. Qui nõ vnũ intelligit nihil itelligit
Qui nõ vnum ſignificat nihil ſignificat.
Non omne qd videtur verum et apparet verũ. eſt verum.
Neceſſarium non poteſt ſe aliter habere.
Mouens naturaliter prius eſt moto.
Accidens nõ eſt accidens. niſi in quãtum accidat
Unum creatum refertur ad vnum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Cōtradictio ē oppoſitio cuiꝰ ꝑm ſe nō eſt mediū ❡ Cōmētatoꝛ

Ens nec ē vniuocū nec equiuocū. ſed ē nomē ſignificās plura vni attributa. ꝛ ē medium inter vniuocum ꝛ equiuocum id eſt analogum.

Omnia que attribuūtur vni vel attribuūtur alicui fini ꝛ omnia ſana ſano qđ eſt in aīali vel vni agēti vt omnia medicinalia ad artem medicine vel ſubiecto vt puta ſubſtātie. ꝛ idem vult ariſtoteles.

Exercitium dꝛ ſanum eo ꝙ cōſeruat ſanitatem.

Una ſciētia nō eſt tm̄ vniꝰ vniuoci. ſed etiam bene vniꝰ analogi.

Auicēna inſeruit ſciētiam ſuam cum lege

Auicēna putauit idem eſſe vnum quod ꝯuertitur cum ente ꝛ principium numeri qđ non ē verum. qꝛ differūt multum

Res nō eſt ens vel vna per diſpoſitiōem ſibi additam. ſed eſt ens ꝛ vna per ſuam eſſentiam.

Sophiſta intendit ſe videri phm̄ ꝛ nō eſt vt acquirat gloriā vel aliquā grām humanam. ſed phūs tm̄ intēdit ſcire veritatem

Qui negat primū principiū ſcʒ ꝙ duo cōtradictoria nō ſtant ſimul. impoſſibile eſt ipſum philoſophari.

Ratio quam ſignificat nomē eſt definitio. hoc eſt verum in ſpeciebꝰ. ſed non in indiuiduis.

❡ Sequūtur auto. quīti libri methaphy. ariſto.

Qt modis dꝛ principiū quot modis dꝛ cauſa. qꝛ omnes cauſe ſūt principia. ſed non ecōuerſo

Principiū ꝛ primū idem ſunt. qꝛ omne principiū eſt primū

Quattuor ſunt cauſe. ſcʒ materialis. formal'. efficiēs. ꝛ finalis

Aliq̄ ſibijnuicē pn̄t eſſe cauſe vt exercitiū eſt cā ſanitatis ꝛ ecōuerſo.

Idem ſe aliter habens ē cauſa oppoſitoꝝ ſicut gubernatoꝛ nauis ꝑ ſuam pn̄tiā eſt cā ſalutis nauis. ſed ꝑ ſuā abſentiā eſt cā periclitatiōis euſdē

Finis eſt optimum rei.

Cauſe ſcđm actum ꝛ effectus ſimul ſunt

Cauſa ꝛ effectus debent eſſe ꝓporcionata.

Materia omnium liquefactibiliū eſt aqua

Neceſſariū vno modo dꝛ ſine quo res nō poteſt eſſe vt aīal non pt̄ eſſe ſine cibo vl' viuere. Secūdo modo ſine quo nō poteſt bene eſſe vt viuere ſine veſtimētis. Tercio modo idem eſt quod violētum. ꝛ ſic dꝛ iſta res neceſſario proijcitur extra nauim id ē violēter

Quarto modo dꝛ neceſſarium ꝙ nō contingit aliter ſe habere

Continuū eſt cuius motus ē vnus.

Eodē numero ſunt q̄rꝝ materia ē vna. eadē ſpecie ſunt q̄rꝝ forma ē vna.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Ens eſt duplex ſcꝫ ꝑ ſe ⁊ ꝑ accidens. Ens ꝑ ſe qͦd ſ̄cat decem p̄dicamēta vno modo. Alio mō ſ̄cat veritatē vniuſcuiuſqꝫ

Ens ꝑ accidēs eſt qn̄ vnum accn̄s dr̄ de alio vt album eſt muſicū vel accidēs de ſubiecto vt hō eſt albꝰ Uel ſubiectum de accidēte vt album eſt homo. vel muſicum eſt homo

Extrema relationis ſemper ſunt diuerſa vel re vel rōne.

Unum in ſubſtantia facit idem.

Unū in quātitate facit equale. vnū in qualitate facit ſimile

·Prius eſt quod principio eſt ꝓpinquius

·Potētia actiua ⁊ paſſiua ad inuicē ſe reſpiciūt. vn̄ quelibet potētia actiua correſpōdet potētie paſſiue ⁊ ecōuerſo. Quantū eſt qͦd eſt diuiſibile i partes. q̄ꝝ vnaquaqꝫ eſt hoc aliq̇d in actu ¶ Cōmentator

·Perfectum ē extra qͦd nihil ē. ⁊ eſt duplex. ſcꝫ perfectum ſimpliciter extra qͦd nihil ē ſimpliciter. ⁊ hoc eſt qͦd dicit cōmentator ꝙ illa ē diſpoſitio primi principij in quo ſunt perfectiōes ⁊ nobilitates omniū entium nobiliori modo qꝫ ſunt in ſeipſis ſed perfectum in genere ē extra quod nihil ē alicuꝰ determinati generis.

Mors methaphorice dicitur finis.

Quotiēs dr̄ principiū totiēs dr̄ terminꝰ ⁊ adhuc ampliꝰ quia quod eſt principiū eſt terminꝰ initialis ⁊ nō ecōuerſo

Omne attingēs ſuū finem eſt perfectum

Quedam relatiua dicūtur eſſe natura quorum eſſe eſt ad aliud eſſentialiter comparatum.

¶ Sequūtur auto. ſexti libri methaphy. ariſto.

Ethaphyſica ꝯſiderat cauſas ⁊ prīcipia entiū inquantū entia.

Subſtātia ⁊ eſſentia rei nō pn̄t cognoſci niſi ꝑ demōſtrationē

Nulla ars particularis probat ſuum ſubiectum eſſe ſed ſupponit ipſum eſſe.

Oīs ſcīa vel eſt actiua vel factiua vel theorica vel ſpeculatiua.

Tres ſunt partes ph̄ie ſpeculatiue. ſcilicet naturalis. mathematica ⁊ diuina id eſt methaphyſica

·Naturalis conſiderat res cōiunctas motui ⁊ materie ſcd̄m eſſe ſed ſeperatas ſcd̄m rationem.

Mathematica vero cōſiderat res ſepatas a materia ⁊ motu ſcd̄m eſſe ⁊ rationem. Idem vult cōmentator.

Theorice ſcientie id eſt ſpeculatiue alijs ſcientijs ſunt declinabiliores ⁊ methaphyſica theoricis.

De ente per accidens non eſt ſpeculatio,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Entium q̄dā ſunt ſemꝑ.quedā vt frequēter.q̄dā raro.⁊ ꝑma ſunt entia ſcd̄m accidens.vt caſualia ⁊ fortuita.ex quo habetur ꝙ non omnia eueniunt ex neceſſitate.

Bonum ⁊ malū ſunt in rebꝰ.ſed verꝝ et falſum in anima

Entiū quoddā eſt ꝑ ſe ⁊ quoddam ꝑ accidens

Ens ꝑ ſe aliud eſt in aīa.aliud extra aīam.⁊ diuidit̃ in decem p̄dicamenta.ſcꝫ ſubſtantiā.quātitatē.q̄litatē ⁊cꝫ. ❡ Cōmentator

Naturalia ſunt in quorum definitione ens recipitur in natura diuina in quorum definitione recipitur deus.volūtaria in quorum definitiōe recipitur voluntas.

Licet oēs ſcie ſunt nobiles tn̄ ſcia dei ⁊ eiꝰ ſubiectum eſt nobiliſſimū ſubiectum aliaꝝ ſciētiarum ſubalternataꝝ methaphyſice

Res immobiles diuine ſunt cauſe rerū diuinarum mobilium id eſt corporum celeſtium.

Subſtātia prior eſt accidēte.natura tp̄e ⁊ definitiōe.

❡ Sequūtur auto.ſeptimi libri methaphyſici.ariſtotel'.

Ccidentia nō ſunt entia.ſed quid entis

Materia ꝑma nec eſt q̄d nec eſt quantū.nec quale.nec aliq̄d aliorum quibꝰ ens eſt determinatum.

Diſciplina fit in omnibꝰ per magis nobis nota

Definitio eſt ſermo indicās quid eſt eſſe rei ꝑ eſſentialia.

Definitio accidentiū fit ꝑ additamētum ſcꝫ ſubſtātie.

Vn̄ accidēs definit̃ per aliq̄d extraneū a ſua natura ſcꝫ ꝑ ſubſtātiam

Compoſitoꝝ non eſt definitio ſed ſimpliciū terminoꝝ

In entibus ꝑ ſe idem eſt quidditas ⁊ hn̄s quidditatem.

Omne accidens cōcretū duo ſignat.ſcꝫ formam accidētalem ⁊ ſubiectū eiꝰ ſicut album ſignat albedinē ⁊ ſubiectum albedis

Oīa que ſunt vel fiūt a natura. vel ab arte.vel a caſu.

Materia eſt ex qua res poteſt eſſe ⁊ nō eſſe.

Ex ſanitate in aīa fit ſanitas in natura

Materia nō fit forma ſed totum cōpoſitum

Particulare non generat niſi particulare.ſed vniuerſale nec generat nec generatur.

Uniuerſalia non ſunt ſepata a ſingularibꝰ ſcd̄m eſſe. vt voluit Plato. ſed ſunt in eis ſcd̄m eſſe.quia predicātur de eis predicatione eſſentiali ⁊ directa.vt dicendo hoc eſt homo.

Omnis predicatio fit a forma

Omnes partes definitionis ſunt forme.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Natura humana nõ eſt niſi in his carnibꝰ ⁊ in his oſſibus.
Generãs ⁊ generatum cõueniũt in ſpecie. ⁊ ſunt vniuoca.
Sperma facit ad generatiõem ſicut artifex ad artificialia
Definitio eſt ſermo habens partes
Nihil cõtingit vno nomĩe tantum definiri.
Singularium nec eſt ſcientia neqꝫ definitio. quia quando recedũt a ſenſu. tunc non eſt certum aut manifeſtum vtrum ſint vel non ſint materia enim ſcd̃m ſe eſt ignota.
Nihil aliud debet eſſe in definitione niſi genꝰ ⁊ differẽtia
Definitio eſt vna ꝓpter vltimam differẽtiam.
Ex duobus entibus in actu. nõ fit tercium in natura
Actus ſeparat ⁊ diſtinguit.
Forma eſt cauſa eſſendi in rebus
Unde forma dat eſſe rei. ¶ Cõmentator.
Indiuiduũ ſubſtãtie eſt prius indiuiduis accidentium
Subſtãtia indiuidualis ⁊ demõſtratiua nõ eſt vna niſi ꝑ formam.
Sicut extra materiã nõ cognoſcũtur due forme. ſic nec in aĩa
Impoſſibile ẽ vt due forme ſepate a materia. tranſmutẽt materiam immediate. qꝛ nihil trãſmutat materiã niſi corpꝰ
Cauſa multitudĩs generabilium ab vno generãte. eſt multiplicatio materiarum in quas agẽs agit
Proprium eſt ſubſtantie inter omnia alia predicamẽta vt ante ſubſtantiam generatam ſit alia ſubſtantia ſibi ſimilis. ſed nõ eſt neceſſariũ vt ante qualitatem generatam ſit alia qualitas agens. ſed bene eſt aliquid ante qualitatem vt eſt potẽtia qualitatis ſcꝫ materia. Materia nõ cognoſcitur per ſe ſed per formam.
Qui neſcit rem nullũ nomẽ ei imponit ſiue dat. quia nullꝰ aliquod nomen dat ei quod nõ noſcit. Unde habemꝰ ꝙ rebꝰ nobis notis nomĩa imponimꝰ. Forma non eſt elemẽtum. nec elemẽtatum. ſed eſt ſubſtãtia addita elemẽto vt dicit Ariſtoteles.

¶ Sequũtur aucto. viij. libri methaphi. ariſtotel.

Omnes ſubſtãtie ſenſibiles materiam habẽt.
Triplex ẽ ſubſtãtia ſcꝫ forma. materia. ⁊ cõpoſitum
Subſtãtia id ẽ forma ſubſtãtialis dat eſſe
Definitiões eſſentiales quedã dantꝰ ꝑ formã tm̃. q̃dã ꝑ materiam tantũ et quedã per vtrũqꝫ ⁊ ꝓme ſunt definitiões ꝑfecte
In ſepatis a materia idem eſt quidditas ⁊ quidditatẽ habẽs. ſed in aliјs non ſunt idem ſed differunt.

Definitiões ꝛ forme rex ꝯpant numero q꞉ ſicut in numero addita vni-
tate. vel ablata nõ manet eadem ſpẽs numeri. ſed alia ꝛ alia ſic ablata vel
addita aliqua definitiõe vel forma nõ manẽt eedẽ ſpẽs ſꝫ variant.
Item ſicut numer⁹ nõ ſuſcipit magis ꝛ min⁹. ſic nec definitiões vel for-
me magis vel minus ſuſcipiũt. Licet oĩm ſit vna materia. ꝑma tamẽ cu
iuſlibet eſt materia ꝓpria. Si agẽs fuerit diuerſum ꝛ materia diuerſa.
factum eſt diuerſum. Forſan ſunt q̄dã naturalia que nõ habẽt materiam
vel ſi hñt nõ habẽt talem qualẽ generabilia ꝛ corruptibilia. ſed ſolũ hñt
materiam mobilem ſcd̃m locum.

Hic dicit cõmentator ꝙ per hoc datur intelligi corpa celeſtia ſunt in q̊
bus non eſt materia cui⁹ eſſe eſt in potentia ad corruptionem. ſed mate-
ria eorum eſt aliquid exiſtẽs in actu ſcꝫ corp⁹. ideo dignius habet nomẽ
ſubiectum q̄ꝫ materia. Nõ omnium eſt materia. ſed ſolum quorum ge-
neratio ꝛ trãſmutatio eſt ad inuicem. ꝛ quecumqꝫ ſunt intrãſmutabilia
horum non eſt materia.

Cauſa vnitatis definitiõis eſt. ꝙ vna ps eius eſt vt materia. ꝛ alia vt for
ma. ſed cauſa vnitatis materie ꝛ forme nõ eſt alia q̄ꝫ ꝙ vnum eox eſt ĩ po
tẽtia. aliud ſc̄o in actu. vñ nulla eſt alia cã vnitatis cox. niſi motor qui ex
trahit materiã de potẽtia in actũ.

Cõmentator

Forma ſcd̃m definitionẽ eſt a materia ſeparata. ſed non ſcd̃m eſſe. q꞉ im-
poſſibile eſt formam ſepari a materia ſcd̃m eſſe.
Eſſentia materie eſt medium inter eſſe in actu. et non eſſe in actu.
Forma dat eſſe rei.
Corpora celeſtia nõ habent materiam in potẽtia ad corp⁹ ſed eorum ma
teria eſt aliquid exiſtẽs in actu ſcꝫ corpus. ideo dignius habet nomẽ ſub
iectum q̄ꝫ materia.
Sicut trãſmutatio facit ſcire materiam. ſic oꝑatio formã.
Exitus alicuius de potentia ad actum nõ largitur ei corruptionem ſed
perfectionem.

Sequũtur auto. noni libri metaphi.

Uplex eſt potentia ſcꝫ actiua ꝛ paſſiua
Potẽtia actiua ẽ principiũ tranſmutãdi aliud inquãtum aliud
Potentia paſſiua eſt principium tranſmutandi ab altero inquãntum
ab altero.
Nihil agit in ſeipſum. Nihil patitur a ſeipſo
Potẽtia rõnalis valet ad oppoſita. irrationabilis ſc̄o ad vnũ tantũ.
Eadem eſt ſcientia contrariorum
Nihil fit quod impoſſibile eſt fieri.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Actus ſimpliciter precedit potētiam. in vno autem indiuiduo potentia precedit actum.

Duplex ē actio q̄dā eſt tranſiēs in materiā extra. vt edificatio ⁊ illa dicitur factio vel opatio factiua q̄dā eſt imminēs ſiue intra manēs in operante. ⁊ eſt viſio vel intellectio. ⁊ illa dr̄ actio actiua.

Sempiternū prius eſt corruptibili.

Non eſt timēdum q̄ celum ſtet id eſt a motu quieſcat

Materia cuiꝰ eſſe eſt in potētia. eſt cauſa fatigatiōis.

Jn bonis eſt actus melior potētia. Jn malis vero eſt potētia melior actu (qd̄ ptz) q̄r actu ſanum eſſe ē melius q̄z poſſe fieri ſanū. ſed poſſe fieri infirmū melius eſt q̄z actu eſſe infirmū.

Jn eternis nō eſt malum neq̄z corruptio neq̄z peccatū

Malum ſemper ſequitur pena.

Omne qd̄ cognoſcit. cognoſcit ſcd̄m qd̄ eſt in actu

Circa entia vere in actu id eſt circa ſubſtātias ſepatas nō fit deceptio ſed ignorātia ſicut eſt cecitas. ¶ Cōmentator

Qui tollit a rebꝰ ſuas pprias opationes nō habet cerebrū aptum natū ad omne bonū. q̄r tollit ab eis eoꝝ pprias eſſentias

Nihil agit actionē aliquam ad quā non habet potētiam.

O dij deoꝝ quoꝝ opifex ego ſum natura veſtra corruptibilis ē mea autē volūtate incorruptibilis

¶ Sequūtur auto. decimi libri methaphyſice.

In vnoquoq̄z genere ē dare aliqd̄ primū ⁊ minimū qd̄ eſt metꝝ et menſura oīm illoꝝ que ſunt in illo genere

Menſura pmo debet quātitati et p quātitatē ꝯn̄r debet alijs.

Menſura omogenia. i. eiuſdē generis debet eſſe cū ſuo mēſurato

Numerus eſt vnitatum pluralitas

Contraria ſunt q̄ ſub eodem gn̄e poſita ſunt. ⁊ maxime a ſe inuicē diſtāt. et eidē ſuſceptibili viciſſim inſunt ⁊ mutuo ſe expellūt. Priuatio ⁊ habitꝰ ſunt radices cōtrarioꝝ. Unum tm̄ vni eſt cōtrarium

Numerus eſt multitudo vnitate menſurata.

Media ſunt in eodem genere cum extremis.

Materia negatiue oñdit .i. materia ꝯgnoſcit p priuationē formaꝝ.

Vir ⁊ femina nō differūt ſpecie. ſed ſunt vnū in ſpecie aīalis.

Maſculinū ⁊ femininū ſunt differētie ſexus aīalis.

Cōtrarietas ſcd̄m formā facit diuerſitatē ſpecificam. ſed cōtrarietas ſm materiam nō facit diuerſitatem ſpecificā ſed naturalem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Corruptibile ⁊ incorruptibile plus differũt ſpecie q̃ genere
Accidens contingit ineſſe. ⁊ non ineſſe.
¶ Cõmentator dicit Menſura cuiuſlibet rei eſt ſui generis
Primum in genere ſubſtantie eſt primus motor qui eſt actus purus ſine potentia.

¶ Sequũtur auto. xi. libri metaphiſice ariſto.

Omnis ſubſtantia ſenſibilis eſt mutabilis
Quecũqꝫ tranſmutantur habent materiam.
Generatio eſt ex ente in potentia.
Tria ſunt principia rerum naturalium. ſcꝫ materia. forma. ⁊ priuatio.
Materia nõ fit nec forma. neqꝫ priuatio. ſed totum cõpoſitum
Triplex eſt ſubſtãtia. ſcꝫ materia. forma ⁊ cõpoſitum.
Nulla forma eſt materia ſua ſed diuerſorum diuerſa ſunt principia.
Motus celi eſt eternus.
Prim⁹ motor eſt act⁹ ſine omni potẽtia. ſubſtãtia ſine omni accidente. ſimplex ſine omni cõpoſito. et eſt imobil'. impaſſibilis. ⁊ eternus.
Primus motor mouet ſicut animatum et deſideratum.
A primo principio dependet celum ⁊ tota natura.
Speculatio eſt optimum ⁊ delectabiliſſimum.
Deum dicim⁹ eſſe ſempiternũ ⁊ optimũ. Actio intellect⁹ eſt vita.
Prim⁹ motor nullam habet magnitudinem corporalem.
Impoſſibile eſt eſſe in magnitudine finita potentiam infinitam.
Stellarum natura eſt eterna
Impoſſibile ẽ eſſe aliq̃s ſubſtãtias ſepatas nõ mouẽtes.

¶ Sequũtur auto. xij. libri metha. ariſtolis

v Num tantum eſt celum ⁊ non plures
Primum principium extra ſe nihil intelligit
Inſepatis a materia idem eſt intelligens ⁊ intellectum
Bonũ vniuerſum cõſiſtit i ordie. q2 oĩa hñt ordinẽ. licet nõ eodem mõ. Etiam bonum vniuerſi cõſiſtit in primo principio ad quod omnia ordinãtur Entia nolunt male diſponi nec eſt bonum pluralitas principũ ſit ergo vnus princeps ¶ Cõmentator
Apud ariſtotelẽ ipſa vniuerſalia ſunt collecta a pticularib⁹ ab itellectu qui cõcipit inter ea ſimilitudinẽ ⁊ facit ex eis vnã intentionẽ
Natura nihil facit niſi remcõrata a cauſis ſupiorib⁹ q̃ ſũt de⁹ ⁊ itellgẽtie
Opus nature eſt opus intelligentie
Quicq̃d eſt i materia pma potẽtia paſſiua in p⁰ motore ẽ potẽtia actiua.
Quicq̃d eſt accidentale creaturis eſſentiale ẽ creatori

Corpora celeſtia ſunt animata ꝛ nō habēt alias virtutes anime niſi intellectum ꝛ volūtatem.
Inſeparatis a materia idem ē finis ꝛ efficiens.
Nō eſt idem quod de primo principio intelligit motor ſaturni cum eo quod intelligit de ipō motor primi mobilis.
Ultima proſperitas homis eſt per trāſformatiōem eius ſine cōtinuati one cum intellectu ſeparato.
In ſepatis a materia idem ē diſponens ꝛ diſpoſitum.
Omne cōcretum duo ſignat. ſcꝫ formam ꝛ ſubiectum illius forme
Sciētia dei cauſat res ſed noſtra ſciētia cauſata ē a rebus
Optima diſpoſitio intelligētiarum cōſiſtit in mouēdo. vñ ſi eēt aliqua intelligētia nō mouēs illa eſſet fruſtra.

¶ Autoritates circa pmū libꝝ phyſicoꝝ ariſtotel.

Cire ꝛ intelligere cōtingit circa omnes ſciētias. quarum pricipia ſunt cauſa ꝛ elementa.
Tunc vnūquodqꝫ arbitramur ſcire cum cauſas ꝛ principia eius cognoſcimus vſqꝫ ad elementa.
Innata ē nobis vita procedēdi a cōmunioribus ad propria
Totum ſcdm ſenſum notius eſt.
Pueri primo appellāt omnes viros patres. ꝛ omnes mulieres matres. poſtea determināt vnūquodqꝫ horum
Contra negantem principia non ē diſputandum.
Uno incōuenienti dato plura cōtingūt. Qd naturale ē nulli accidit
Ratio finiti ꝛ infiniti ſoli quātitati congruit
Continuū eſt diuiſibile vſqꝫ ad infinitum
Quecūqꝫ vni ꝛ eidem ſunt. inter ſe ſunt eadem
Indiuiſibile neqꝫ finitum neqꝫ infinitum eſt.
Principium dicit duplicit er. ſcꝫ temporis ꝛ magnitudis.
Quod vere eſt nulli accidit.
Ois forma accidētalis in cōcreto duo ſcat. ſcꝫ formā ꝛ ſubiectū.
Secūdum omnes phos ex nihilo nihil fit
Tria ſunt principia nature ſcꝫ materia. forma. ꝛ priuatio
Ex infinitis ſcdm ſpeciem nihil cōtingit ſcire
Subiectum eſt prius predicato.
Principia nō fiūt ex alijs. neqꝫ ex alterutris. ſed ex his fiūt omnia alia
Principia ſemper oportet manere.
Infinitum ſcdm qꝫ huiuſmodi ſemper eſt ignotum.
Intellectꝰ qui qrit accñs a ſubiecto ſepato ē vanꝰ ꝛ īpoſſibilia querēs

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

In diuiſiōe carnis cōtingit deuenire ad mīmā carnē que ſi vltra diuidiꝛ nō manet eadē ſpēs carnis. ſil'r ꝛ in aliȷs reb⁹ naturalib⁹. vñ in naturali bus ē dare minimū ꝛ maximum.
Omne corp⁹ finitū ꝑ diſpōnem alicui⁹ finiti tādem cōſumiꝛ
Melius ē ponē principia finita q̄ꝫ infinita ex quo habeꝛ ꝙ pctm̄ eſt fie ri per plura. quod p̄t fieri per pauciora.
Uniuerſale ſm intellectū noti⁹ eſt q̄ꝫ ꝑticulare ſm ſenſum. vñ ꝯiter dꝛ vl'e dum itelligiꝛ. ꝑticulare dum ſentiꝛ. Nihil ſibi eſt cōtrariū
Materia nō ꝯgnoſciꝛ niſi ꝑ analogiā. i. ꝑ ꝯꝑationē ad formā.
Materia cum forma ē cauſa oīm rerum que fiūt ſicut mater. i. ſubſtan tia cōpoſita ē cauſa oīm accidentium
Forma ē diuinum quoddam optimū ꝛ appetibile.
Materia appetit formā ſicut femīa virum ꝛ turpe bonū
Priuatio q̄ eſt in materia multotiēs machinaꝛ ad maleficium
Nihil appetit illud qđ in ſe habet.
Nihil appetit illud quod ſibi eſt cōtrarium.
Omnis reſolutio ſtat ad materiam primam.
Materia ſcđm ſe ex qua fit aliud ꝑ ſe et nō ꝑ accidēs.
¶ Cōmentator in prologo huius libri
Ultima ꝑfectio homīs eſt vt ſit ꝑfect⁹ per ſcīas ſpeculatiuas ꝛ hoc ē ſi bi vltima felicitas ꝛ vita ꝑfecta.
Phūs vl' ſapiēs vel ꝟtuoſus natural'r ſm omnes ſenſus ꝟtutū moraliū que ſunt Juſticia. caſtitas. riberalitas. ꝛ ſil'ia
Liber phyſicoꝝ eſt ꝑ̇ncipiū ꝛ radix toti⁹ ph̄ie natural'. Nomē autoris hui⁹ libri ē ariſtoteles fili⁹ nichometi. vel antomachi ſapiētiſſim⁹ greco rum q̇ ſcīas inuenit ꝛ cōpleuit. Inuenit q̄ꝛ quicq̇d ſcriptū eſt ab antiq̇s in ſciētȷs nō eſt dignū ꝙ ſit ꝑs ſcīe vel principiū. Cōpleuit. quia nullus coꝝ qui ſecuti ſunt eum vſqꝫ ad illud temp⁹ quod ē mille ꝛ quingentoꝝ annoꝝ addidit aliq̇d. nec inuenit in dictis eius errorem alicui⁹ quātita tis. ꝛ talem ꝟtutem in vnico indiuiduo eſſe. miraculoſum eſt ꝛ extraneū et quia hec diſpoſitio in vno homīe fuit. ideo dici dign⁹ eſt diuinus poti us q̄ꝫ humanus. Sciētiarum quedam ē perfecta ꝛ illa ē que fit per cau ſam. quedam ē imperfecta. ꝛ illa ē que fit ſine cauſa ſicut exponit alexan der ariſtotelē. per principia intelligit cauſas efficiētes.
Per cauſas intelligit cauſas finales.
Et per elemēta intelligit materiam ꝛ formam.
Totū nihil aliud ē niſi oēs ꝑtes ſimul ſumpte. In ſpermate ꝛ ꝑ̇ma gñā tione homīs nō ceſſant ꝑtes ſpermatis corrūpi ꝛ fieri partes homīs

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

nec forma hūana ſit ꝯpleta ⁊ hoc veꝝ ſit ſi forma recipit ꝑticipationē. ſi autem nō illud neceſſitate accidit ī accidentibꝰ ꝓprijs forme generate.

Trāſmutatio accn̄talis ⁊ ſubſtātialis ꝯueniūt in hꝯ ꝙ ſunt mutatio reꝝ de vna diſpōne in aliā. ſꝫ differūt. qꝛ trāſmutatio ſubſtātialis trāſmutat nomē ⁊ diſtinctionē rei accn̄talis vero tm̄ nomē trāſmutat

Materia prima nullam in ſe habet formam ſed eſt in potentijs ad reci piendum omnes formas.

Materia non eſt ſua potentia. quia potētia eſt in genere relationis ma teria de genere ſubſtātie.

Conſuetudo eſt altera natura

Materia ꝑ̇ma nō poteſt ſeꝑari ab omni forma.

¶ Sequūtur auto. ſecūdi libri phyſi. ariſto.

Atura eſt principiū ⁊ cauſa motus ⁊ quietis. in quo eſt primo ꝑ ſe et nō per accidens

Omne ens artificiale mouet ab extrinſeco.

Cecꝰ natus nō p̄t diſputare de coloribꝰ quantū ad rem. ſꝫ q̄ꝫtū ad nomē.

Tota ſubſtātia artificialium eſt eoꝝ materia

Forma ⁊ materia nō ſunt ſm rem ſeꝑata ſed ſm nomē ⁊ rōnem

Forma d̉r natura. materia d̉r natura. ſed forma d̉r magis natura q̄ꝫ ma teria. quia vnumquodqꝫ nō magis dicitur ſcd̉m id quod eſt in potentia q̄ꝫ ſcd̉m id quod eſt in actu.

Subiectum ⁊ eius ꝓpria paſſio ſunt eiuſdem cōſiderationis

Abſtrahētium non eſt mendacium

Naturalia definiūtur cum motu a materia ſenſibili

Materia ⁊ forma ſunt eiuſdem cōſiderationis.

Ars imitat̉ naturā inquātum p̄t. Forma ē finis materie.

Finis nō eſt ſolum rei vltimū ſed etiā vltimū ⁊ optimū

Nos ſumus quodāmodo finis omniū

Nos vtimur oībus q̄ ſunt tanq̄ꝫ ꝓpter nos.

Homo generat hominem ⁊ ſol.

Materia ꝓporcionata forme eſt de ꝯſideratiōe naturalis

Quattuor ſunt cauſe ⁊c̄. Aliqua ſibiynuicē p̄n̄t eſſe cauſe

Idem aliter ſe hn̄s eſt cauſa oppoſitoꝝ

Eadem eſt cauſa cōtrariorum.

Cuiꝰ p̄n̄tia eſt cā ſalutis. eiꝰ abſentia ē cauſa periclitatiōis ⁊ mortis.

Cauſa ⁊ effectus ſimul ſunt ⁊ non ſunt.

Cauſa ⁊ effectus debent eſſe ꝓporcionata.

In celeſtibus nihil videmus fieri a caſu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Cauſe p̄ ſe ſunt finite. ſed cauſe p̄ accidens ſunt infinite
Infinita vni accidunt.
Fortuna ē cauſa ſcd̄m accn̄s in his que fiūt a p̄poſito ſm̄ finem
Bona fortuna ē qn̄ aliq̄d boni accidit. mala āt qn̄ aliq̄d mali accidit
Eufortuniū eſt qn̄ aliq̄d magnum bonum euenit
Qui parꝝ diſcit apud intellectum quaſi nihil diſcit.
Fortuna nō eſt niſi in agētibꝰ a p̄poſito. ſꝫ caſus bene ē in aīalibꝰ ⁊ rebꝰ agētibꝰ nō a p̄poſito. Unde dꝛ ꝙ equus venit ad ſtabulū a caſu ⁊ ibi ſaluatꝰ eſt a lupo. ⁊ tripes a caſu cecidit. ⁊ ibi ſtetit.
Fruſtra ⁊ vanū eſt illud qd̄ eſt ordinatū ad aliquē finē. ⁊ illū nō includit
Omne p accidens reducit ad aliquod p̄ ſe
Illud qd̄ eſt p̄ ſe eſt prius eo quod dꝛ per accidens.
Forma ⁊ effectꝰ. finis ⁊ efficiēs ſepe coincidūt.
Materia vo ⁊ efficiēs nunq̄ꝫ coincidūt ſilr materia ⁊ finis
Entia nō mota amplīꝰ non ſunt phyſice cōſiderationis.
Que ſunt mouētia ⁊ mota illa ſunt cōſiderationis naturalis
Natura agit propter finem.
Finis ponit neceſſitatē his que ſunt ad finem
Finis in opabilibꝰ eſt ſicut principiū in ſpeculabilibꝰ ¶ Cōmētatoꝛ
Forme accn̄tales dicūtur ipſe forme artificiales ī ſubſtātijs materialibꝰ
Aīa humana ē media inter formas naturales ⁊ abſtractas.
Qui dicit naturam non agere propter finem tollit ſollicitudinē dei circa illa inferiora.

¶ Sequūtur autori. tercij libri phyſico. ariſto.

Ignorato motu. neceſſe ē ignorare naturam.
Oīs motus fit in tp̄e ⁊ in loco
Tot ſunt ſpēs motꝰ q̄t ſunt ſpēs entis. In q̄libet repit actꝰ ⁊ potētia.
Motus ē actus entis in potētia ſm̄ qd̄ in potētia.
Omne mouēs naturale in mouēdo mouetur
Actio ⁊ paſſio ſunt vnꝰ motus ⁊ in paſſo ſicut in ſubiecto
Quodcūq̄ꝫ fit necē eſt accipe finē. In p̄petuis nō differūt eſſe ⁊ poſſe.
Nullū corpus ē actu infinitū. Infinitū ſm̄ qd̄ huiōi eſt ignotū.
Unūquodq̄ꝫ reſoluit in id ex quo cōponitur
Idem eſt motus totius ⁊ partis.
Continuū eſt diuiſibile in infinitum.
Infinitū habet rōnem p̄tis ⁊ nō totiꝰ et hꝫ rōnem materie ⁊ nō forme.
Totū et perfectum ē cui nihil deficit.
Numerus cauſatur ex diuiſione continui.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Continuũ eſt infinitũ ſm diuiſionẽ. numer⁹ vero ſm appõnem
¶ Cõmentator in ꝓlogo huius tercij libri
Quidã homies ita erãt cõſueti comedere venenũ ꝙ erat eis cibus
Quidã ꝓpter vſum audiẽdi fabulas negauerũt principia vera ꝑ ſe no-
ta. vt ẽ illud ex nihilo nihil fit.
Fides vulgi fortior eſt ꝗ̃ fides philoſophoꝝ
Qui in pn̄ᵒ addiſcit phiam non bñ pt audire leges. ſed q̃ in pn̄ᵒ addiſcit
leges nõ impedit poſſe audire phiam.

¶ Sequũtur auto. quarti libri phyſicoꝝ ariſto.

Uod non eſt nuſquam eſt
Rebus mobilibus queritur locus.
Omne corpus ẽ in loco ⁊ in omni loco ẽ corp⁹. vñ dici ſolet ꝙ nõ eſt cor
pus ſine loco. nec locus eſt ſine corpe.
Loc⁹ duplex ẽ ſcʒ cõmunis ⁊ ꝓprius Cõmunis ẽ in q̃ plura ſunt corpa
propri⁹ eſt in q̃ eſt tm̃ vnũ corp⁹ Locus ẽ termin⁹ corpis cõtinẽtis imo
bilis pmũ. i. loc⁹ eſt vltima ſupficies corpis cõtinẽtis
In reb⁹ intellectualib⁹ nulla eſt magnitudo.
Forma ⁊ materia nõ ſepant a re. ſed loc⁹ ſeparatur.
Multipliciter dr aliqd in altero. Uno mõ ſicut ps in ſuo toto
Alio mõ ſicut digit⁹ in manu. Tercio mõ ſicut totũ in ptib⁹ vt domus
in parietib⁹ ⁊ fundamẽto. Quarto mõ ſicut ſpẽs in genere ⁊ hõ in aiali.
Quinto mõ ſicut genus in ſpecie vt aial in homie. Sexto mõ ſicut for
ma in materia. Septimo ſicut effect⁹ in ſuo efficiẽte. Octauo mõ ſicut
aliqd in fine ſiue locatum eſt in loco.
Nihil eſt in ſeipſo. primo et per ſe.
Locus cõtinet ⁊ cõſeruat locatum.
Unũquodqʒ tũc pulcherrie demõſtrat cum oſtẽdit quid ẽ ipm ⁊ cũ ac-
cidentia ꝓpria oſtẽdunt ſibi ineſſe. ⁊ cũ oppoſita circa ipm ſoluũtur
Locus eſt equalis locato.
Omne corpus in quãtum eſt ꝑ ſe eſt in loco
Unũquodqʒ refert naturaliter ad locum ſibi ꝓprium.
Non eſt vacuũ in natura.
Uacuũ eſt loc⁹ in q̃ nullũ eſt corp⁹ in q̃ tñ aptũ natũ eſt eſſe corp⁹.
Non entis non ſunt ſpecies ⁊ differẽtie.
Uacui ad plenũ. vel nõ entis ad ens nulla eſt ꝓporcio vel ꝯpatio
Neceſſe ẽ diuidi excellẽs ⁊ excellẽtiam ⁊ illud qd expellit
Uñ excellẽs ⁊ exceſſum ſemp debẽt in aliquo cõuenire.
Contrarioꝝ eadem eſt materia.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Tēpus ꝯſequitˀ motum.qꝛ qui nō apphēdit tēpꝰ nō apphēdit motū
Tempꝰ eſt numerꝰ motus ſm ꝑus ꝛ poſteriꝰ.i.prius ꝛ poſterius ſunt ī
motu prout nata ſunt cōprehendi in aīa.
Nihil habemꝰ de tpe niſi nūc ꝛ pn̄s tempꝰ
Tempus ē menſura motus rerum mobilium
Omnia que fiūt in tpe tabeſcūt ꝛ ſeneſcūt ſimul cum tpe
Sempiterna non ſunt ſub tempore.
Tempus ē paſſio motus ꝛ ꝑcipue motꝰ celi
¶ Cōmēta. Celū non ē in loco ꝑ ſe neqꝫ ꝑ accn̄s ſcꝫ rōne centri.
Quātitas nō eſt de genere ꝟtutū actiuaꝝ ſimpliciter.
Succeſſio motꝰ cauſatˀ ex reſiſtētia mediȷ̄ lˀ mobilˀ vlˀ ex reſiſtētia vtˀuſqꝫ
Tempꝰ eſt numerꝰ prioꝝ et poſterioꝝ exiſtentiū in motu.

¶ Sequūtur autoritates.quinti libri phyſicoꝝ

Omnis motꝰ recipit denomiatione a termīo ad quē medium comparatū ad vnum extremoꝝ habet rōnem alteriꝰ extremi.
Fuſcum compatum ad album nigrū eſſe dicitur
Motus ē trāſmutatio ſucceſſiua q̄ fit in tpe.ſed mutatio ē trāſmutatio ſubitanea que fit in inſtanti
Mutatiōes ꝓprie dicte ſunt due ſpēs ſcꝫ generatio ꝛ corruptio.
Generatio eſt mutatio de nō eſſe ad eſſe.
Corruptio eſt mutatio de eſſe ad nō eſſe
Ad ſubſtantiā non fit motꝰ.qꝛ ſubſtātie nihil eſt cōtrarium.
Motus tm̄ eſt in tribꝰ predicamētis q̄ ſunt quātitas q̄litas ꝛ vbi
Motꝰ in qualitate dˀ alteratio. In quātitate dˀ augmētatio vel diminutio. In vbi dˀ locatio vel ſcd̄m locum mutatio.
Omnis motus fit a cōtrario in contrarium.
Continua ſunt quoꝝ vltima ſunt vnū vt cutis ꝛ caro
Cōtigua ſunt quoꝝ vltima ſunt ſimul vt cutis ꝛ camiſia
Conſequēter ſe hn̄tia ſunt inter que nō eſt mediū eiuſdē gn̄is licet inter ea ſint alia media.vt domus cōſequēter ſe habet ad aliam domum inter quas nō eſt aliqua domus media.
¶ Cōmentator. Quies eſt priuatio motus.
Omnes gentes ponūt principia nominationum eſſe nomen ꝛ verbum cuiuſlibet forme nobilis.
Elemēta ſunt cōtraria ſm ſuas q̄litates nō ſm ſpēs ꝛ formas
Qualitates elemētoꝝ non ſunt coꝝ forme ſubſtātiales.licet aſſilˀes formis ſubſtātialibꝰ.vn̄ caliditas nō eſt forma ſubſtātialis igni

¶ Sequūtur auto.ſexti li.phyſicoꝝ ariſt o.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Ontinua ſunt q̃ꝛ vltima ſunt vnũ vt cutis ⁊ caro nullũ cõtinuũ poteſt eſſe ex indiuiſibilibꝰ. vñ linea non p̄t cõponi ex punctis

Definitũ ⁊ definitio ſunt eiuſdem materie.

Omnis quãtitas eſt diuiſibilis.

Inter q̃libet pũcta ſigta in cõtinuo ē dare lineã incõtinuã. i. mediã

Punctũ nec eſt cõtinuũ nec cõtiguũ. nec frequẽter ſe hñs cũ alio.

Continuũ eſt diuiſibile in ſemꝑ diuiſibilia.

Omne corpus ē mobile. ⁊ omne mobile corpus

Omnis motus eſt in tempore·

Omne qđ mouet̃ eſt diuiſibile. qꝛ ꝑtim ē in termĩo ad quẽ mouet̃.

Terminꝰ cuiuſlibet re. eſt ſemꝑ diuiſibilis

Indiuiſibile moueri non p̄t niſi ſcđm accidens.

Nulla mutaº ē ĩfinita ꝑm t̃mĩos. ſꝫ ꝑm tꝑs bñ p̄t eẽ ĩfinita vt motꝰ celi

Indiuiſibile eſt terminus indiuiſibilis.

¶ Cõmentator. Forma eſt res indiuiſibilis.

Generatio ⁊ corruptio ſunt termini alterationis

Alteratio ē diuiſibilis. G̃ñatio et corruptio ē indiuiſibilis

¶ Sequũtur auto. ſeptimi libri phyſicoꝝ ariſto.

Mne qđ mouet̃ ab aliquo mouetur.

In mouentibꝰ ⁊ motis nõ eſt ire in infinitum. ⁊ ergo neceſſe eſt deuenire ad primũ motorem

Mouẽs ⁊ motum ſimul ſunt ⁊ inter ea nõ eſt dare mediũ

Uirtus eſt diſpoſitio ꝑfecti ad optimum

Unũquodqꝫ tunc dr̃ ꝑfectũ cum attingit v̾tutẽ eius ꝓpriam.

Ab experiẽtia particulariũ accipimꝰ vniuerſalẽ ſciam.

In quieſcẽdo ⁊ ſeden do ſcꝫ mũdanis aĩa fit ſciẽs ⁊ prudens.

Infantes ita bene nõ pñt iudicare v̾tutem ſicut ſenes

Alteratio ſolum ē in tercia ſpecie qualitatis

Sola vniuoca ⁊ nõ equiuoca ſunt compabilia

Equiuocationes latent in generibus.

Omne corpus ē mobile ⁊ ecõuerſo ¶ Cõmentator

Quedã ſunt ꝓpõnes in quibꝰ necañs eſt veꝝ. neqꝫ conſequẽs. tamẽ in ipſis ꝯña eſt vt ſi aſinꝰ volat aſinꝰ habet pẽnas.

Uidi arietẽ ambulare huc ⁊ illuc multotiẽs. ⁊ hoc nõ poſſet fieri ſi ꝑncipium motꝰ eſſet in capite vt dixit galienus

Perfectio reꝝ cõſiſtit in fine. Uirtus ē perfectio q̃dã.

¶ Sequũtur autorita. octaui libri phyſicoꝝ ariſtotel̃.

Otus ē quedam vita omnibꝰ in natura ſubſiſtentibus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Peccat volũtarius ſciẽs quãdo ecõtrario vtitur ſciẽtia.
Motus ẽ eternus. Mundus eſt eternus.
Prius oportet eſſe combuſtibile anteq̃ comburatur.
Finiti ⁊ infiniti nulla eſt proporcio
Homo dicitur minor mundus.
Moueri ex ſeipſo proprium ẽ animalis
Gutta vltima in ꝟtute precedẽtis cauat lapidem. ſed nõ precedẽs
Grauia ⁊ leuia per ſe nõ mouẽtur a generãte. ſed mouẽtur a remouente
prohibens per accidens.
Primum mouens mouet magis q̃ vltimum.
In infinitis non ẽ dare primum principium
Omne quod mouetur ab aliquo mouetur
Accidens nõ eſt neceſſarium. ſed cõtingit nõ eſſe.
Poſſibili poſito in eſſe nullum ſequitur impoſſibile.
Quãdocũq̃ aliq̃ cõiuncta ſunt in vnũ. ſi vnum p̄t eſſe ſint altero ⁊ alter
ecõuerſo ſine ipſo. vt ſi contingit dare aliq̇d q̇d ſimul mouet̃ ⁊ aliq̇d q̇d
tm̃ mouet̃. ergo etiã dare aliq̇d quod tm̃ mouet̃ ⁊ nõ mouet̃
Impoſſibile eſt mouens moueri eo motu quo mouetur
Omne q̇d mouet̃ ex ſe diuiſibile ẽ in ꝑtẽ mouẽtem ⁊ motam
Primus motor oĩno eſt ĩmobilis ꝑ ſe et ꝑ accidens
Prim⁹ motor tm̃ eſt vnus ⁊ eternus ſiue perpetuus.
Motus localis ẽ primus omnium motuũ.
Sol⁹ mot⁹ local' ẽ ꝯtinu⁹ ver⁹ ⁊ ꝑpetu⁹. q̃r nõ ẽ mediũ int̃ motũ ⁊ q̇etẽ
Motus circũflexus nõ eſt cõtinuus. q̃r eſt interpolat⁹ quiete media
Motus circularis ẽ ab eodem ad idem.
In circulo nõ eſt dare principium ⁊ finem in actu.
Mot⁹ circularis ẽ p̄m⁹ motus oĩm ⁊ ẽ mẽſura oĩm motuũ ⁊ ſol⁹ vnifor
Celum ſcd̃m ſe totũ non quieſcit ſ; mouet̃ cõtinue. (mis
Primus motor nullam habet magnitudinẽ nec finitam nec infinitam
vnde ipſe ẽ incorporeus indiuiſibilis ⁊ eternus.
Perpetuũ prius eſt corruptibili.
Impoſſibile ẽ in corꝑe finito eſſe potẽtiam infinitam
Prim⁹ motor ẽ ibi vbi velociſſim⁹ eſt mot⁹ ſcʒ ĩ oriẽte. ¶ Cõmẽtator
In prologo hui⁹ libri octaui hoc nomẽ homo d̃r equiuoce de eo qui ẽ ꝑ
fect⁹ ꝑ ſcias ſpeculatiuas. ⁊ de aliJs homib⁹. hoc ẽ de ſciẽte ⁊ ignorãte
Sapiens naturaliter eſt virtuoſus.
Agẽs nõ poſſe agẽ eſt ĩpoſſibile ⁊ diminutio agẽtis cum hoc ſit contra
naturam agentis ſed ipſum dicere poſſe agere eſſe impoſſibile eſt error

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

et deceptio. Ex nihilo nihil fit.
Homo dicitur paruus mundus.
Experimētum ſermonū verorꝫ eſt vt cōueniat reb⁹ ſenſatis
Generās dat gn̄ato formā. ⁊ oīa accn̄tia cōueniētia ad formam
In cauſis eſſentialiter ſubordinatis non p̄t iri ī infinitū. ſed in accidēta
liter ſubordinatis. ⁊ hoc nō eſt impoſſibile.
Primū antiquū nihil agit in iſtis īferiorib⁹ ſine ſecūdo antiquo
Inter oīa entia quātitas adheret īmediatius ſubſtātie.
In celo nō eſt infinita potētia actiua ſed paſſiua
Primus motor eſt in oriente. et propter hoc quidam adorant ipſum
verſus orientem.

¶ Incipiunt autoritates ſuper primum librum
de celo et mundo.

Ontinuū eſt diuiſibile in ſemper diuiſibilia.
Nihil eſt perfectum niſi trinitas
Perfectum eſt cui nihil deficit
Omne totum ⁊ perfectum ſup tria ponimus.
Totum vniuerſum eſſe perfectum neceſſe eſt
Natura apta nata ē facere ſicut fecit. ex quo habet̄ ꝙ ad ꝑfectionē vni⁹
cuiuſlibet rei tria requirūtur. ſcꝫ ſubſtātia ſiue natura. v̄tus ⁊ oꝑatio
Mixto non cōpetit mot⁹ niſi rōne elemēti predominātis in ipſo
Motus circularis non habet cōtrarium
Unum tantum vni eſt contrarium.
Motus circularis eſt primus omnium motuū
Perfectum naturaliter prius eſt imperfecto
Celum nec eſt graue neqꝫ leue
Totum ⁊ pars mouētur ad eundum locum.
Si alicui ineſt vn⁹ motus p̄ter naturā. etiā ineſt ali⁹ mot⁹ ſm naturā
Celū eſt ingn̄abile ⁊ īcorruptibile inaugmētabile ⁊ inalterabile.
Celum elongatum eſt a contrarijs.
Celum nō poteſt ſuſcipere peregrinas impreſſiones
Deus ⁊ natura nihl faciunt fruſtra.
Paruus erro. in principio maximus erit in fine
Principia ſunt mīma in quātitate. maxima vero in idemptitate.
Non eſt dare aliquod corpus actu infinitum
Finiti ad infinitum nulla eſt proporcio
Non ſunt plures mūdi. nec impoſſibile eſt plures eſſe mūdos
Indiuidua alicui⁹ ſpeciei nō differūt ſpecie ſed numero.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Differt dicere celum. ⁊ hoc celū qđ hʒ formam in materia
Nō ſunt plures mūdi. qꝛ tota materia a ſua forma eſt cōpꝛehēſa.
Triplíciter accipitur celum ſcʒ pro octaua ſphera. pro corpore quinto. et pro toto vniuerſo.
Extra celum nullum ē corpus ſiue nihil eſt.
Extra celū nec eſt loc⁹ neqʒ temp⁹ neqʒ vacuū. ſed ibi ſunt entia ī alterabilia. īpaſſibilia optimā vitā ducētia qꝛ toto eterno ꝑficiūt.
A primo quidem ente cōmunicatum eſt omnib⁹ eſſe ⁊ viuere. his quidē clarius. his vero obſcurius.
Omnia q̄ mouent̄ quādo veniūt ad locum ꝓprium quieſcūt
Oportet inquiſitores veritatis nō eſſe inimicos.
Impoſſibile eſt aliq̄d eſſe eternū qđ habeat potētiam niſi ſit aliqñ.
Omne quod ē generabile id eſt nouū a parte ante non poteſt eſſe perpetuum a parte poſt
Quicq̄d eſt incorruptibile ⁊ ingenerabile hꝫ eſt ꝑpetuū ⁊ ecōuerſo
Omne corruptibile de neceſſitate corrūpitur.
Uirtus eſt optimum alicui⁹ quod eſſe poteſt.
Uirtus actiua terminatur ad maximum
Uirtus autem paſſiua ad minimum.
Materia eſt cauſa eſſe vel nō eſſe.

¶ Cōmentator.

Celum eſt quaſi medium ⁊ ligamentum quoddam inter generabilia et corruptibilia ⁊ eterna.
In celeſtibus nō ſunt plura indiuidua ſub vna ſpecie.
Celum non habet materiam que eſt in potentia ad eſſe. ſed eius materia eſt corpus in actu.
Res ē intellectiua per formam ⁊ ē ſenſitiua ꝑ materiam
Unde actiua definitur in vltimo augmenti ſui. ſed paſſiua in vltimo detrimenti ſui.

¶ Sequūtur autori. ſecūdi libri de celo ⁊ mūdo

Elum mouetur ſine labore ⁊ pena.
Amabile eſt a melioribus perſuaderi.
Celum ē animatum ⁊ habet principiū ſui motus in ſe
Cuiuſcūqʒ rei ē aliqua opatio illa ē finaliter ꝓpter ipſam.
Oportet motum celi eſſe circa aliquod fixum ſicut ē terra
Nullum violentum eſt perpetuum.
Si vnum cōtrariorum ē in natura ⁊ reliquū eſt in natura.
Eadem eſt materia contrariorum
Celum eſt rotunde figure.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Figura ſpherica ⁊ rotunda eſt nobiliſſima omnium figuraꝝ.
Unum ē prius multo. ⁊ ſimplex compoſito
Motus celi eſt menſura omnium motuū
Motus celi eſt cōtinuus. perpetuus ⁊ vniformis
Natura ex poſſibilibꝰ facit ſemꝑ quod optimū eſt
Oīs motus naturalꝭ eſt debilis in principio. in fine fortior ſed ecōuerſo motus violētus in principio ē fortior. in fine debilior.
Oīs motus ī potētia et defectu. eſt accn̄s p̄ter naturam
Oppoſita iuxta ſe poſita magis eluceſcūt
Stelle ſunt eiuſdem nature cuius eſt celum.
Stelle in iſtis inferioribꝰ calorem generāt lumine ſuo
Motus natus eſt calefacere ⁊ ignire
Magis diligimꝰ illa ſcire de quibꝰ maximam dubitationē. habemꝰ per quaſdā rōnes debiles q̄ȝ notiora ꝑ rōnes efficatiores
Mirabilia nature ſunt multa.
Illud qđ per paucas rōnes acquirit̄ facilius acquirit̄. ſed qđ ꝑ plures rōnes acquirit̄ difficilius acquirit̄.
Illud qđ bonitatem ꝑ pauciores actiōes ꝑticipat nobiliꝰ eſt q̄ȝ quod ꝑ plures eam participat. ¶ Cōmentator
Neceſſe eſt omne animatū corpus nobiliꝰ eſſe inanimato
Omnia entia nihil intendūt per ſuas operationes niſi ꝗ aſſimilētur ꝓmo principio mobili.
Abſentia materie eſt cauſa eternitatis
Entia diuina ⁊ eterna agūt ꝓpter ſe prima intentiōe. ſecūdaria ſcđo intē tione ꝓpter cōſeruationem inferioꝝ
Stella eſt denſior pars ſui orbis.
Meliꝰ ē ſcire modicū de rebꝰ nobilibꝰ q̄ȝ multū de rebꝰ ignobilibꝰ.

¶ Sequūtur auto. tercij libri de celo ⁊ mūdo

Lurima cōſideratio ſcīe naturalis ē de corporibus
Impoſſibile ē diuiſibile cōponi ex indiuiſibilibus
Ordo eſt a ꝓpria natura rerum naturalium.
Elemēta nō ſunt infinita ⁊ ſunt q̄tuor ſcȝ ignis. aer. aqua. ⁊ terra
Elemēta nō ſunt generabilia ſȝ corruptibilia. Fini nihil eſt cōtrariū
Omne leue ſurſum ⁊ omne graue deorſum
Si totū vniuerſum de nouo generaret̄ neceſſe eſſet vacuū eſſe
Elemēta ſunt ꝓma corpa ex q̄bꝰ conſtāt alia corpa ¶ Cōmētator
Qualitates ꝓme elemētoꝝ nō ſunt eoꝝ forme. Tria fecerūt auicēnam errare ī naturalibꝰ. ſcȝ experiētia. ꝯfidētia ꝓprij īgenij. ⁊ īgrātia logice.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Ex quo ex materia ꝓ̇ma aliq̇d fit neceſſe ē ipſam ſituatā eſſe in vniuerſo

¶ Sequūtur auto. quarti libri de celo ⁊ mūdo.

Xtremum celi d̓r ſurſum. ſed medium d̓r deorſum.

Leue d̓r qd̓ ſurſum mouet̄. graue vero qd̓ deorſum

Ignis ē leuis. terra vero grauis. Uacuū nihil eſt.

Omnia corpora inferiora habēt grauitatem, preter ignem.

Medium contrarium eſt extremo.

Forme eſt cōtinere. ſed materie eſt contineri.

Grauia ⁊ leuia mouent̄ ex ſeipſis ī ſua ꝓꝓa loca niſi fuerit īpediēs. verū eſt īmediate. q̄ꝛ mediate mouent̄ a generāte vel a remouēte ꝓhibēs

¶ Cōmenta. Agēs nō habet eterna niſi ſm̄ ſimilitudinē inquātum ſcꝫ agēs d̓r forma finis ⁊ cōſeruās. Agēs trāſmutās materiā ad formā ſubſtātialem trāſmutat ipſam ad accidētia ꝓpria illiꝰ forme

Finitatio ⁊ termīatio inueniūtur ī rebꝰ ꝑ ſuas formas.

¶ Incipiūt autori. ſuꝑ primū libꝝ de generatiōe.

Mniū trāſmutationē habētium ad ſe inuicē eadem ē materia

Pauca reſpiciētes de facili enunciant.

Generatio ē quādo totū ſcꝫ cōpoſitum ex materia ⁊ forma trāſmutatur in totum nullo ſubiecto ſenſibil'r remanēte in eodem.

Qualitas ſimbola id ē ſimul ſcꝫ in ſpecie. ⁊ nō in numero eadem manet in generato ⁊ corrupto.

Ex nihilo nihil fit.

Paſſiones non ſunt ſeꝑabiles a ſubiectis.

G̃natio vniꝰ eſt corruptio alteriꝰ ꝓp̄t hoc g̃natio ⁊ corruptio ſunt et̄na

Quod non eſt cognitum non eſt ens

Yle id ē materia ꝓ̇ma maxīe ⁊ ꝓprie ē ſubiectū g̃natiōis ⁊ corruptiōis

Suſceptibile vn̄ de ſubiectum generatiōis ⁊ corruptiōis ē materia ꝓ̇ma

Materia non ē quātitas ſed ē illud cuiꝰ terminus eſt quātitas

Materia nunq̄ꝫ ſeꝑatur ab aliqua forma

Omne agens naturaliter in agendo repatitur.

Agens ⁊ patiēs ſunt in principio diſſimilia. ⁊ in fine ſunt ſimilia in genere ſilīa. diſſimilia vero in ſpecie.

Agens ⁊ patiens non agūt niſi approximata

Finis non agit niſi methaphorice

Habitibꝰ p̄ntibꝰ exiſtētibus in materia ceſſat oīs motꝰ ⁊ trāſmutatio.

Elementa non manent actu in mixto. ſed virtute

Mixtio eſt miſcibilium alteratorum vnio.

¶ Cōmentator. Omne ens natural'r ē cognitum a nobis ⁊ quod nō

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

eſt cognitū a nobis nō eſt ens naturalr̄.non ē credendū ꝙ ille prim⁹ ma/
giſter ſcꝫ ariſtoteles aliq̄d ſine forti rōne dixerit

Albert⁹ quid mihi de miraculis diuinis cum de reb⁹ naturalib⁹ loquor

Compoſitio ſcd̄a preſupponit primam cōpoſitionem qꝛ cōpoſitio pri
ma eſt ſcd̄e cōpoſitionis cauſa.

Prima cōpoſitio eſt cōpoſita ex materia ꝛ forma

Sed cōpoſitio ſcd̄a eſt accidentis ꝛ ſubiecti.

¶ Sequūtur auto.ſecūdi libri de gn̄atione ariſto.

Elemēta actiua ꝛ paſſiua ſunt adinuicē cum ſubiecto.

Calidū eſt qđ cōgregat omogenia inquantū omogenia.i.que ſunt
eiuſdē generis.ꝛ ſegregat eutrogenia.i.q̄ ſunt diuerſi generis

Frigidū eſt qđ cōgregat tā eutrogenia q̄ꝫ omogenia Humidū ē qđ male
eſt determīabile termino ꝓpͦ.bene tamen terminabile termino alieno.

Siccū eſt qđ bene ē termīabile termīo ꝓpͦ.male autē termīo alieno

Calidum ꝛ frigidū humidum ꝛ ſiccū ſunt prime qualitates elementoꝝ
ad quas omnes alie reducūtur.

Quattuor ſūt elemēta ſcꝫ t̄ra q̄ eſt frigida ꝛ ſicca.aq̄ eſt frigida ꝛ hūida.

Aer ē calidus ꝛ humid⁹.ꝛ ignis qui ē calidus ꝛ ſiccus

In hn̄tib⁹ ſimbolū.i.ſil̄itudinē facilis ē tranſit⁹.i.trāſmutatio

Facili⁹ eſt vnū trāſmutare q̄ꝫ multa. Flāma ē fumus ardens

Infinita pertranſire eſt impoſſibile.

Neceſſe ē corpa mixta ꝑ ſe ſtare ex elemētis oībus ꝛ nō ex vno tantū.

Ex eiuſdem ſumus ꝛ nutrimur.

Materia eſt cauſa quare aliqua poſſint eſſe

Ignis eſt contrarius aque.et aer terre.

Materie ē pati.agere vero alicui⁹ potentie ſcꝫ forme.

Ignis ſine ſuperiori agente quod eſt celum deterius agit q̄ꝫ organum ar
tificis ſine artifice.

Motus ſolis ꝛ aliorum planetarū in obliquo circulo ē cauſa generatio
nis ꝛ corruptionis rerum inferiorum.

Contrariorum contrarie ſunt cauſe

Idem manēs idem.ſemꝑ aptum natum ē facere idem.

Generatio ꝛ corruptio ſunt perpetua.

Aduenīēte ſole aīalia redibūt.recedente vero peribūt.

Uita ꝛ temp⁹ vniuſcuiuſqꝫ numerum habēt ꝛ menſurātur certa perio/
do id eſt certa reuolutiōe ꝛ menſura.

Natura deſiderat ſemper quod melius eſt.

Impoſſibile ē oīa manē eodē numero ꝓpt̄ lōge diſtare a ꝑmo ꝑncipio.
Generatio ⁊ corruptio ꝑpetuant circulariter ⁊ nō ſm rectitudinē
Quoꝝ ſubſtātia deperit. nō redeūt eodē numero ſꝫ ſpecie. ¶ Cōmē.
Concauū orbis lune eſt q̄ſi forma ignis
Tpa anni circulariter currūt ꝓpter motū ſolis circularē.

¶ Incipiūt auto ſuꝑ primū libꝝ metheoroꝝ.

Mundus cōſtat ex quattuor elemētis.
Totus mūdus ſenſibilis cōtiguus ē lationibꝰ ſuꝑioribꝰ celi ſenſibilis. vt inde tota eius ꝟtus gubernetur
Motꝰ celi eſt ꝑpetuus. Motꝰ celi eſt ꝑmꝰ oim motuū inferioꝝ.
Corpa celeſtia motu ſuo generāt calorē i iſtis īferioribꝰ ipſa tn̄ nō recipiunt peregrinas impreſſiōes. q꞉ calefieri nō pn̄t
Aer et ignis mouētur circulariter.
Cometa nō eſt ſtella ſed eſt quedā impreſſio aeris

¶ Sequūtur auto. ſecūdi libri. metheoroꝝ ariſto.

Um cōgelant nubes fit nix. ſed cū vapor cōgelat fit pluuia cū autem cōgelat pruina fit grando.
Interiora t̄re ⁊ etiā aialiū in eſtate ſunt frigida. ⁊ i hyeme ſunt calida
Contrariū circūſtans ſuū cōtrarium fortificat ipſum per anapariſtaſim id eſt per reſiſtētiam
Dulce ꝓpter leuitatē fertur ſurſum. ſꝫ ſalſum ꝓpter grauitatē ſubtꝰ manet. ⁊ ergo aqua pluuialis dulcis ē. maris autē ſalſa.

¶ Sequūtur auto. tercij libri metheoroꝝ ariſto.

Umidū non ē ſine ſicco. nec ſiccū ſine humido.
Aque magis fluūt de nocte q̄ꝫ de die
Uentus eſt vapor terreus aeris ſuperiora tranſcēdens eum percutiēdo. et fortiter impellens.
Motus terre cauſat ex vapore in terra incluſo.
Tonitrus fit ex vapore igneo ī ventre nubis incluſo q̇ cū ventrē nubis exire debet ipm violēter rumpit ⁊ ſtrepitū facit ſiue ſonū

¶ Sequūtur auto. quarti li. metheoroꝝ

Ualitates ꝑme elemētoꝝ ſunt q̄ttuor inter quas due ſunt actiue. ſcꝫ frigidū ⁊ calidū due ꝟo paſſiue ſcꝫ humidū ⁊ ſiccū
Putrefactio eſt vltima reſolutio.
Omnia elemēta putreſiūt preter ignem.
Oppoſitorum oppoſite ſunt cauſe.
Quecūqꝫ a frigido cōponūtur a calido reſoluūtur ⁊ ecōuerſo
Excellentia frigiditatis impedit putrefactionem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Digeſtio fit a calido naturali.
Quecūq; liqueſcūt ſunt ad modū aque
Omnia corpora ignita ⁊ ſub igne facta habent calidum in potētia vt ce mentum ſiue calx.
Unūquodq; entium naturalium eſt determinatū ad quādam operatio nem. ⁊ inquātum poteſt d̄r ens. inquātum vero nō poteſt nō d̄r ens vt homo mortu⁹ non d̄r homo niſi equiuoce. ⁊ oculus dum p̄t facere opa tionem. que eſt videre d̄r oculus. dūmodo non p̄t non d̄r ocul⁹ niſi equi uoce ſcȝ depictus vel lapideus.

¶ Autoritates ex p̄mo libro de aīa ariſto.

Cientia eſt de numero bonoꝶ honorabilium
Una ſcīa eſt melior alia. vel q̄r eſt de nobiliori ſubiecto.
Uel quia certior ē altera ⁊ ꝓpter hoc ſciētia de anima ē nobilior et meli or alijs ſcientijs naturalibus.
Cognitio de aīa vtilis ē ad oēm veritatē. ⁊ maxīe ad ſcīam naturalem
Anima ē tanq; principiū oīm aīalium
Alioꝶ alia ſunt principia.
Animal vl̄e aut nihil eſt. aut poſteri⁹ eſt ſingl̄i. q̄r nihil nō eſt in rerum natura vt voluit plato. Uel ſi tūc eſt poſteri⁹ eſt vt motio rei ſiue inten tio poſterior eſt ipſa re.
Accidentia magnam partem cōferunt ad cognoſcēdum qd̄ quid eſt. i. ſubiectū ſiue definitio ſubiecti.
Oīs demōſtratiōis p̄ncipiū eſt qd̄ quidem. i. definitio ſubiecti.
Omnes opationes q̄ ſunt in aīatis ſunt toti⁹ compoſiti ex corpe ⁊ aīa. ⁊ nō ex anima tātum.
Uñ nulla opatio aīe eſt ꝓpria in qua nō cōmunicet corpi vn̄ de ipm̄ in telligere nō eſt ꝓpriū aīe ſed totius cōiuncti.
Intellect⁹ vel ē fantaſia vel nō eſt ſine fantaſia
Triplex ē diſtinctio. vna q̄ dat̄ ad materiam tm̄. vt cum d̄r domus ē q̄d dam cōſtans ex lapidib⁹ ⁊ lignis. alia ē que dat̄ p formam tm̄ vt cum d̄r domus ē quoddā coopertimētum defendens nos a caumatibus ⁊ imbri bus. Tercia que datur per vtrumq; ſcȝ cum dicitur domus eſt cooperi mentum quoddam defendens nos a caumatibus ⁊ imbribus conſtās ex lapidibus ⁊ lignis.
Naturalis definit p materiā tm̄ vel p materiā ⁊ formā ſimul
Impoſſibile eſt corpa aīalium reſurgere
Dicere animam gaudere vel triſtari ſimile eſt ac ſi quis dicat eam texe re vel edificare.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Si ſenex haberet oculos vt iuuenis videret vt iuuenis
Intellectꝰ eſt q̇d diuinum impaſſibile ⁊ incorruptibile
Melius ē dicere q̄ hō intelligat ꝑ aīam q̄ȝ q̄ aīa intelligat ꝑ hoīem
Intelligere noſtrū corrumpit̄ aliquo interiꝰ incorrupto ſcȝ fantaſia.
Oportet artificē vti organis. aīam vero corpore
Nō quelibet anima p̄t intrare quodlibet corpus. ſed quelibet anima re
quirit proprium corpus
Anima ſcd̓m platonem eſt res ſeipſam mouens.
Rectum eſt iudex ſui ⁊ obliqui
Egrediēte aīa a corꝑe corpꝰ marceſcit ⁊ expirat. ¶ Cōmentator
Artes nō differūt a ſeinuicem niſi vel demōſtrationis cōfirmatione vel
nobilitate ſubiecti vel vtroqȝ modo
Subiectū ſcie de aīa nobilius eſt ſubiectis aliaꝝ ſciaꝝ et demōſtratio eiꝰ
magis ē firma. ⁊ ideo p̄cedit alias ſciētias
Animalia ſunt nobiliſſima corꝑa generaliū ⁊ corruptibiliū
Actꝰ ⁊ potētia ſunt dr̄e maxie expoſite ⁊ reꝑiunt̄ in vno q̄ȝ p̄dicamēto
Intellectꝰ agens cauſat vniuerſalitatē in rebus
Intellectꝰ ſcd̓m ariſtotelis ſciam eſt abſtractꝰ a corꝑe. ⁊ tn̄ impoſſibile
eſt vt intelligat aliq̇d ſine imaginatiōe
Membra leonis nō differūt a membris cerui. niſi ꝓpter diuerſitatem
anime leonis ab anima cerui.
¶ Temiſtius. Cum multa ſunt dicta ariſtotelis que vtiqȝ aliq̄s mi
rabit̄ magis omnibꝰ mirari cōuenit negociū de aīa
Si veritatem de aīa cognouimꝰ. valde introductoriū eſt nobis ad oēm
veritatē. nam ad oēs ꝑtes phīe inſignes dat occaſiōes.
Aīa ſeipſam cognoſcēs digna eſt de alijs fidem facere ſed ſi ipſa decepta
fuerit. de quo tūc fidem facere putabitur quaſi diceret de nullo.
Nihil ē ocioſum ī natura. ſȝ vnicuiqȝ enti ē opus attributū.
Genꝰ eſt quidā cōceptꝰ ſummatim collectꝰ ex ſimilitudine ſingularium
Intellectu nihil eſt diuinius
His qui ſm̄ apparētias poeticas recipiūt fabulas nihil videt̄ eſſe deriſi
bilius. ſicut nec in his qui occultū querūt intellectū in eis

¶ Sequūtur aucto. ſecūdi libri de aīa ariſto.

Riplex ē ſubſtātia rerū ſcȝ materia forma ⁊ cōpoſitū.
Materia ē potentia. forma vero actus.
Duplex eſt actus ſcȝ primus ⁊ ſecūdus. Primꝰ vt ſcientia. Secundus
vt ſpeculari ſcd̓m ſciētiam.
Naturalia ſunt principia artificialium.

Anima ē actus corꝑis organici. phyſici vitam habētis in potētia ſcili/
cet ad opera vite.

Anima eſt ſubſtātia id ē forma ſubſtātialis corꝑis

Nō oportet q̄rē vtꝝ ex aīa ⁊ corꝑe fiat vnū ⁊ vl'r ex materia ⁊ forma

Si oculus eſſet aīal. viſus eſſet vtiq; aīa eius

Animatum differt ab inanimato in viuendo

Uiuere d'r quadrupliciter ſcꝫ vegetare. ſentire intelligē ⁊ moueri ſcd'm
locum. ⁊ ſi vnū iſtoꝝ alicui ineſt hoc d'r viuere

Anima mouet corp⁹ ad oēm differētiam poſitiōis ſcꝫ ſurſum deorſum.
ſiniſtrorſum. dextrorſum. ante ⁊ retro

Animal ē animal ꝓpter ſenſum tactus.

Anima ē principiū quo p̓mo ⁊ p̓ncipal'r viuim⁹. intelligim⁹ ſentimus
et mouemur ſcd'm locum.

❡ Cōmen. Quattuor ſunt potētie aīe principales ſcꝫ vegetatiua ſen/
ſitiua. ⁊ ſcd'm locū motiua ⁊ intellectiua. he ſic ſe h̄nt adinuicē q2 vegeta
tiua p̄t eſſe abſq; ſenſitiua. vt ptꝫ in plantis. ⁊ nō ecōuerſo. ⁊ ſenſitiua ſi/
ne motiua ſm locū manet. vt ptꝫ ī quibuſdā aīalib⁹ conchilib⁹ ⁊ nō ecō
uerſo. ⁊ tam ſm locū motiua q; ſenſitiua p̄n̄t eſſe ſine intellectiua. vt ptꝫ
in animalib⁹ brutis ⁊ ecōuerſo.

In plātis ē aīa vna ī actu ſꝫ multe ī potētia. ⁊ iō ꝑtes eaꝝ abſciſe viuūt.

Intellect⁹ ſeꝑat ab alijs potētijs aīe ſicut ꝑpetuū a corruptibili

Nō ſolū ſcim⁹ ſciam. ſꝫ etiā aīaꝫ. ⁊ etiā nō ſolū ſanamur ſanitate ſꝫ ſana
mur corꝑe. Uñ non ſolū oīs ꝯꝑatio depēdet a forma. ſed etiam depen/
det a materia. p̓ncipalib⁹ tamē depēdet a forma.

Actus actiuoꝝ ſunt in patiēte prediſpoſito.

Potētie cognoſcūtur ꝑ actus. actus vero ꝑ obiecta

Naturaliſſimū em̄ opeꝝ eſt in oīb⁹ viuentib⁹ quecūq; ꝑfecta ſunt ⁊ non
orbata ⁊ que generationē non h̄nt ſpontaneā generare ſibi ſimile. vt eſſe
diuinū ⁊ immortale ꝑticipēt ſcd'm id qd' poſſunt.

Nihil de numero corruptibiliū. cōtingit idem numero manere ſemꝑ ta
mē poteſt vnū ꝑmanē in ſpecie ꝑ generationē

Scientia eſt vniuerſalum

Uniuerſalia ſunt in aīa. ſed ꝑticularia ſunt extra aīam

Aīa intelligit qñ vult. ſed nō ſentit qñ vult q2 obiectū intellectus eſt in
aīa vt vl'e obiectū ſenſus ē extra aīam vt patriculare

Duplex ē ſenſibile ſcꝫ ꝑ ſe ⁊ ꝑ accñs. ꝑ accñs vt aliqua ſubſtātia. ꝑticula
ris vt diarij fili⁹. Senſibile ꝑ ſe ē duplex ſcꝫ cōmune ⁊ ꝓprium

Cōmunia ſenſibilia ſunt quinq;. ſcꝫ magnitudo motus. quies. numer⁹

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

et figura. Sed ꝓprium eſt quod ꝑ ſe ſentitur ab vno ſenſu. vt color a vi
ſu. ⁊ ſic de ſingulis.

Quinqꝫ ſunt ſenſus. ſcꝫ. viſus. auditꝰ. odoratus. tactꝰ ⁊ guſtus

Senſus nō decipit̄ circa ꝓpriū obiectum

Color ē viſibil' ꝑ ſe lumē eſt actꝰ dyaphoni ſm qḋ dyaphonū

Dyaphonū eſt aliqḋ corpꝰ perſpicuū vt aer ⁊ aqua ⁊ corpꝰ celeſte. lumē
nec ē corpꝰ nec ē fluxus corpis

Impoſſibile ē duo corpa eſſe in eodem loco

Illumīatio nō fit ſucceſſiue ⁊ in tpe. ſed fit in inſtāti.

Tenebra eſt priuatio lumīs

Color non ē viſibilis ſine lumine.

Senſibile poſitū extra ſenſum nō facit ſenſationē

Sonꝰ cauſat̄ ex colliſiōe corpoꝝ aerem violēter frāgentiū.

Echo ē ſonus ſecūdario factꝰ ex repcuſſiōe ſoni pⁱus facti

Uox eſt ſonus animati tantum

Uox ē repcuſſio aeris īſpirati. ad vocalē arterēā cū imagīe ꝑcādi.

Inanimatū nullum vocale eſt

Lingue cōgruūt duo officia ſeu opa nature ſcꝫ guſtꝰ ⁊ loquela.

Homo praue odorat ⁊ odoratū hꝫ peiorē multis aīalibꝰ ſil'r ⁊ guſtum ſꝫ
tactū certiorem oībꝰ animalibus.

Anima eſt cauſa corporis viuentis in genere triplicis cauſe. ſcꝫ forma-
lis. finalis. ⁊ efficientis.

Duplex ē finis ſcꝫ finis grā cuiꝰ ⁊ finis grā q̄. i. finis intra. ⁊ finis extra.

Nihil ꝓprie nutrit̄ naturaliter niſi viuū

Tres ſunt potētie aīe vegetatiue ſcꝫ nutritiua. augmētatiua. ⁊ gñatiua

Radices in plantis ſimiles ſunt oribus in animalibꝰ. quia ambo nutri
mentum ſuſcipiunt.

Ignis augmentat̄ in infinitū quouſqꝫ fuerit eſſe buſtibile

Omnium natura conſtantium poſitus, eſt terminus ⁊ ratio magnitu-
dinis ⁊ augmenti.

Alimētum ante decoctionem eſt cōtrarium ⁊ diſſimile alito. ſed poſt de
coctionem erit ſibi ſimile.

Neceſſe eſt omne viuens q̄ꝫdiu viuit nutriri

Nihil generat ſeipſum ſed ſaluat

Agēs ⁊ patiēs in principio ſunt diſſimilia. in fine vero ſimilia

Duplex eſt potētia ſcꝫ ꝓpinqua ⁊ remota. ſiue potētia cōiuncta actui. ⁊
diſtans ab extra Remota vt puer dicit̄ habere potētiam militandi ꝓ-
pinqua. vt homo adultus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Omnia appellare a fine iuſtum eſt.
Paſſio dr̄ dupl'r. Uno mō capit̄ ꝑ trāſmutatiōe quadā que fit cū abie-
ctiōe cōtrarij. ⁊ illa dr̄ paſſio ꝓprie dicta. Alio mō idem ē ꝙ ſalus ⁊ ꝑfe
ctio alicuꝰ in potētia ab aliq̄ quod nō eſt in actu. ⁊ illa dr̄ paſſio metha
phorice. vt ē ſentire intelligē. ⁊ ſic de alijs.
Scientia eſt vniuerſalium.
Guſtum ⁊ tactum habemꝰ certiorem oībꝰ animalibꝰ. vnde nullum aīal
precellit hoīem in guſtando ⁊ tangēdo.
Homo eſt prudentiſſimū animal
Molles carne mente aptos dicimꝰ. duros vero ineptos.
Nihil eſt guſtabile ſine humido.
Caro nō eſt mediū tactꝰ. ſed aliq̄d circa carnē ſicut neruus.
Mediū ꝯpatū ad vnū extremoꝝ hꝫ rōnem alteriꝰ extremi.
Oīs ſenſus ē ſuſceptiuꝰ oīm ſpecieꝝ ſenſibiliū ſine materia ſicut cera ſu-
ſcipit figuram ſigilli auri ſine auro
Excellēs ſenſibile corrumpit ſenſum
Abeuntibꝰ ſenſibilibꝰ. remanet ſpēs in fantaſia.
Non eſt neceſſe omne mouēs moueri.
Senſus cōmunis ē potētia aīe q̄ diſcernit ſenſibilia diuerſoꝝ ſenſuū in
vno ⁊ eodem tp̄e ſicut dulce ⁊ albū in lacte
Sicut dr̄ homerꝰ talis ē intellectꝰ in homībꝰ terrenis qualem inducit
pater viroꝝ deorumq̄ꝫ id eſt ſol.
Deceptio ⁊ ignorātia magis ꝓprie ſunt in aīalibus q̄ꝫ ſcīa. quia in ipſis
magis ꝑficit̄ ignorātia q̄ꝫ ſcīa.
Eadem eſt ſcīa contrariorum
Fantaſia eſt motus factꝰ a ſenſu ſcd̄m actum. ſcd̄m quem animalia mul
ta agunt ⁊ patiūtur.

¶ Cōmentator.

Anima eſt ſubſtātia ⁊ non accidens
Subſtātia eſt dignior omni accidente.
Forme ſubſtātiales equiuoce eſſe in ſubiecto dicūtur. q̄r ſubiectū forme
ſubſtātialis ē ens in potētia quod nō eſt in actu niſi ꝑ formam. ſed ſubie
ctum accidētis eſt aliq̄d exiſtēs in actu ſcꝫ cōpoſitū ex materia ⁊ forma.
vnde habemꝰ ꝙ omne quod aduenit enti in actu eſt accidens.
Cōpoſitū ex forma ⁊ materia non dr̄ niſi q̄r forma eſt vna
Forme rerum artificialiū ſunt accidentia.
Indiuiduū non eſt niſi ꝑ formam ſuam
Corpa celeſtia nō habēt de ꝟtutibꝰ aīe niſi intellectū ⁊ deſideriū
Sollicitudo diuina cum non potuit facere vnum indiuiduū numero

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

ſemper permanere eſt ei dando ſibi virtutem per quā ſemper poteſt per
manere idem in ſpecie.
Omne ens naturale deſiderat permanētiam eternam.
Natura ſemꝑ agit ꝓpter aliq̄d tanq̄ꝫ propter finem
Diuerſitas formaꝝ eſt cauſa diuerſitatis materiaꝝ
Omne recipiēs debet eſſe denudatum a natura recepti
Lux nō req̄rit̄ in vidēdo ꝓpter ipſos colores. ſed ꝓpter ipm̄ diaphonū.
De exemplo nō requirit̄ verificatio. ſꝫ manifeſtatio.
Stelle nō vident̄ de die ꝓpter maius lumen ſolis.
Homo boni tactus ſꝑ eſt diſert⁹. ſic etiā eſt de alijs ſenſib⁹
Odor eſt in medio nō formaliter. ſed intētionaliter
Uultures ⁊ tigrides venerūt ad loca prelij ꝓpter odorem qui accidit in
terra grecoꝝ a quingētis miliaribus. ¶ Albertus
Clade facta in terra grecorum venerunt vultures ⁊ tigrides a quingētis
miliaribus ad cadauera mortuoꝝ. ¶ Cōmentator
Locus eſt ſimilis ⁊ equalis locato.
Senſus ſemper d̉t veꝝ nō in vl̄ib⁹ ſed in ꝓprijs. ſed intellect⁹ ſemꝑ d̉t
veꝝ in vniuerſalib⁹. nō autē in ꝓprijs. ¶ Temiſtius
Omnia artificialia hn̄t rationem accidentis. reſpectu naturaliū.
Quibuſcūq̄ꝫ de numero mortaliū natura dedit intellectū. his ꝑmiſit ſin
gulas potētias in myſterium intellectus
Senſus nō decipit̄ circa ſuū ſenſibile ꝓpriū. ſeruatis trib⁹ cōditionib⁹ q̄
ſūt debita diſpoſitio medij. debita diſpō organi. ⁊ debita obiecti diſtātia.
Ea que ſcim⁹ ſunt mīma reſpectu eoꝝ que ignoram⁹.

¶ Sequūtur auto. tercij libri ariſtotel' de aīa.

Ntellect⁹ eſt ꝑs aīe. Intelligere eſt pati.
Sicut ſe hꝫ ſenſus ad ſenſibilia. ſic ſe hꝫ intellect⁹ ad ītelligibilia.
Intellect⁹ poſſibil' nihil ē in actu de numero entiū anteq̄ꝫ intelligit ea
Intellect⁹ nō hꝫ organū in corꝑe. ſed ē ab omni organo corꝑali ſeꝑat⁹
Anima intellectiua ē ſpecieꝝ intelligibilium locus
Intellectus cum intelligit valde intelligibilia non minus intelligit im
mo magis.
Intellect⁹ cum intellexerit alia. p̄t ſeipſum intelligere
In omnib⁹ habētibus formam in materia differt res ⁊ rei eſſe
Entia ſiue quidditas rei eſt ꝓprium obiectum intellectus.
Intellectus ē ſimplex impaſſibilis ⁊ immixtus
Intellectus poſſibilis eſt primo tanq̄ꝫ tabula raſa. in qua nihil eſt depi-
ctum. poſſibilis tamen depingi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Intellectus noſter intelligit ſe ſicut alia per ſpecies aliarum

In ſepatis a materia idem ē intelligēs ⁊ intellectum.

Sicut in oīm reꝝ natura ē aliqđ quod p̄t p̄mo fieri ⁊ facē oīa illiꝰ gene ris.ſic etiam in aīa eſt neceſſe hec duo eſſe vnum ſcꝫ qđ p̄t fieri oīa intel ligibilia ⁊ recipe ea.hoc ē intellectꝰ poſſibilis.aliud ꝟo quod p̄t facē om nia intelligibilia.⁊ hoc ē intellectꝰ agēs. Vñ dupl'r ē potētia aīe intelle ctiue ſcꝫ agēs ⁊ poſſibilis. Intellectus agens eſt ſicut lumē.quia lumē. facit colores in potentia actu viſibiles.ſic intellectus agens potentia intelligibilia.facit actu intelligibilia.

Agens ē nobilius ⁊ honorabiliꝰ paſſo ⁊ forma materia.

Intellectus ē immortalis ⁊ perpetuus

Duplex ē opatio intellectꝰ vna que đr ſimpliciū terminoꝝ apprehēſio. Alia ſimpliciū terminoꝝ apprehenſoꝝ cōpoſitio ⁊ diuiſio.ſub qua com prehēditur tercia ſcꝫ raciocinatio remota

Priuatio cognoſcitur per habitum.

Intellectus noſter eſt ens in potentia.

Potētia ī vno indiuiduo p̄cedit actū.ſꝫ actus ſimpl'r p̄cedit potētiam.

Omnia que ſunt ab vno ente in actu fiunt

Duplex ē intellectꝰ poſſibil' ſcꝫ practicꝰ ⁊ ſpeculatiuꝰ Speculatiuꝰ cōſi derat rem ſimpl'r. Practicꝰ cōſiderat ipſam ꝑ ꝯpatione ē ad opus

Sicut res habet eſſe ſic habet intelligi

Omne ens aut eſt ſenſibile aut intelligibile.

Anima eſt quodāmodo omnia.

Sciētie ſecātur quemadmodū res.de quibus ſunt ſciētie.

Lapis non eſt in anima.ſed ſpecies eius.

Manus eſt organum organorum

Intellectus ē ſpecies ſpecierum id eſt formarum

Duplex ē appetitꝰ ſcꝫ intellectiuꝰ ⁊ ille đr volūtas ⁊ ſenſitiuꝰ ⁊ ille diui dit in duas ſcꝫ in iraſcibilem ⁊ cōcupiſcibilem

Neceſſe ē quemcūqꝫ intelligētem fantaſmata ſpeculari.

Natura nihil facit fruſtra. Unde non deficit in neceſſarijs.nec abun dat in ſuperfluis.

Intellectus principiorum ſemper eſt rectus

Appetibile ſemper mouet appetitum ſub ratiōe boni.ſiue hoc ſit bonū apparens ſiue exiſtens.

Tria requirūtur ad motū aīalis.ſcꝫ mouēs motū ⁊ organū motus

Duplex ē motꝰ ſcꝫ mouēs mobile qđ ē appetibile.⁊ mouēs motū qđ ē potētia appetitiua ī hoīe.motū autem ē organū aīal'.puta ipſum coꝛ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Neceſſe eſt omne quod viuit habere animam vegetatiuam a principio generationis ſue vſq; ad finem.

Neceſſe ē omne animal habere ſenſus

Impoſſibile ē corpus aīalis eſſe ſimplex elemētum

Senſus guſtꝰ ꝛ tactꝰ neceſſarij ſunt omni aīali. alij autē de bene eſſe

Nō videmus extra mittēdo. ſed intus ſuſcipiēdo

Senſus tactꝰ eſt primꝰ oīm ſenſuū. qꝛ ſine eo aīa eſſe nō poteſt

Excellens ſenſibile corrumpit ſenſum

Excellens tangibile corrumpit animal.

Linguā hꝫ aīal vt ſignificet aliquid alteri.

¶ Cōmētator

Intellectus non ē corpus. nec v̾tus in corpore

Sermo in principijs debet eſſe lōgus vt ait plato.

Ariſtoteles adiueniēs ītellcm̄ poſſibilē īuenit q̄ddā nouū genꝰ materie

Species humana eſt eterna.

Neceſſe ē in omni intelligibili abſtracto aliq̄d ſil'e eſſe materie. et aliq̄d ſimile eſſe forme. ſcꝫ potētiam ꝛ actum

Nulla forma eſt liberata a potētia ſimpliciter. niſi prima forma que extra ſe nihil intelligit.

Omnis forma ſepata a materia eſt intellectiua.

Credo q̄ ille hō ſcꝫ ariſtoteles fuit ī natura. regula ꝛ exēplar quoddam. nam adinuenit ad demōſtrandū vltimā pfectionē in materia

Habitus eſt ſcd'm quem habēs ipſum p̄t agere quādo vult.

Opatio intellectꝰ poſſibilis ē intelligere. ſed opatio intellectꝰ agētis eſt abſtrahere ꝛ intelligere facere.

Intelligē eſt recipe ītellectibilia ſꝫ abſtrahē eſt potētia ītellectibilia facē actu ītellecta. denudādo ea a materia et a cōditionibꝰ materie

Uniuerſalia nō habēt eſſe extra animam vt voluit plato

Intellectꝰ poſſibil' eſt vltimꝰ in ordine intelligētiaꝝ ſepatarum.

Prima principia p nihil aliud q̄ꝫ ſolo lumīe intellectꝰ cognoſcūtur.

Quādocūq; homo fuerit copulatꝰ intellectui p ſciētiam omniū rerum tunc eſt quaſi deus.

¶ Temiſtius

Si aliquis eſt intellectus in quo nō eſt potētia ille nec intelligit priuationes nec mala. ꝛ talis eſt prima cauſa.

Ille intellectus qui plura intelligit. nō eſt dignior. ſed qui nobiliora intelligit ille eſt nobilior et dignior.

Intellectus diuinus eſt ipſa veritas. ꝛ ergo ſemper veꝝ intelligit

¶ Cōmentator. Super tercium de anima. prius eſt ſcire actiones anime q̄ꝫ eius ſubſtantiam.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Intellectus eſt omnibus cõmunis. cognitio autem non
Scire genus precedit ipſum ſcire differẽtiam.
Prima perfectio ſenſus. eſt virtus in corpore
Minimꝰ error in principio ẽ cauſa maximi erroris in fine
Uirtutes paſſiue ſunt mobiles ab eo cui attribuũtur.
Actiue mouent cui attribuũtur.
Aia rõnalis idigna ẽ inſpicẽ. et cõſiderare itentiões q̃ ſunt i imagiatiua
Sicut ſenſus idiget inſpicẽ ſenſibilia. ſic itellectꝰ intelligibilia
Forme rerum extrinſecaꝝ mouent intellectum.
Mens. i. intellectꝰ agens aufert formas a materijs. ꝛ facit ea intellecti
ua in actu poſtq̃ȝ fuerint intellectiua in potẽtia
Intellectꝰ recipit omnes formas naturales
Omne recipiẽs debet eſſe denudatum a natura recepti
Intellectꝰ poſſibilꝰ nihil hȝ in ſui natura in formis naturalibꝰ.
Forme naturales non ſunt ſepabiles.
Extrema in ſpecie differunt a medijs.
Intellectꝰ poſſibilꝰ eſt illud qđ eſt in potẽtia ad oẽs intentiões formaꝝ
naturaliũ vniuerſaliũ ꝛ nõ eſt in actu ad aliqđ entiũ anteq̃ȝ intelligat
Diuerſitas materie recepte facit diuerſitatẽ nature recipiẽtis.
Omne generabile ꝛ corruptibile ẽ particulare.
Intellectꝰ non ẽ hic. i. pticularis neqȝ corpꝰ. neqȝ ẽ forma in corpe
Intellectꝰ qui creat ꝛ generat itelligibilia ẽ intellectꝰ agens.
Anima non intelligit ſine imaginatiõe. ſicut ſenſus non ſentit ſine pre
ſentia ſenſibilis.
Impoſſibile eſt eaſdem intentiones ponere quandoqȝ corruptibiles.
quandoqȝ eternas.
Natura corruptibilꝰ ſiue paſſibilꝰ non pt̃ trãſmutari in eternam
Color nõ mouet viſum niſi per preſentiam lucis,
In formis abſtractis non ẽ niſi, vnũ indiuiduũ in vna ſpecie.
Ab vno inſtrumẽto non pt̃ venire niſi vna actio
Intellectꝰ agẽs vt poſſibilꝰ neqȝ ẽ gñabilis neqȝ corruptibilis.
Omne ens ſenſibile diuidiť in materiam ꝛ formam
Niſi eſſet hoc genus entium intellectus non poſſemus intelligere mul
titudinem in rebus abſtractis.
Scire de aĩa neceſſariũ eſt in ſciẽdo primam phiam.
Sicut ſe hȝ lux ad dyaphonũ ſic itellectꝰ agẽs ad poſſibilẽ. qr ſicut lux
eſt pfectio dyaphoni. ſic itellectꝰ agẽs eſt ꝑfectio itellectꝰ poſſibilis
Hoc nomẽ intellectꝰ equiuoce dꝛ de intellectu agẽte ꝛ ſpeculatiuo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Omnis ꝟtus exiſtẽs in corꝑe cõpoſito eſt ex primis qualitatibꝰ.
Uirtꝰ imaginatiua eſt in interiore ꝑte cerebri ⁊ cogitatiua eſt de genere
exiſtẽtium ꝟtutum in corpore.
Omnes ꝑtes aĩe ſunt forme in materijs preter rõnalem.
Locus nihil eſt eoꝝ que exiſtunt in eo.
Uirtꝰ cogitatiua eſt de genere ꝟtutum ſenſibilium.
Primum intelligẽs extra ſe nihil intelligit.
Mouẽs ⁊ motum debẽt eſſe eiuſdem ſpeciei.
Intellectꝰ cũ fuerit ĩ actu pt̄ intelligẽ ſeipm̄ ꝑ intentionẽ q̄ extrahit a ſe
Intellectꝰ abſtrahit quidditatẽ ab habẽti quidditatẽ ⁊ nõ ceſſat abſtra
here donec venit ad ſimplicem quidditatem
Rectum ẽ in continuo ſicut ſimeitas in naſo.
Si non eſſet materia non eſſet paſſio.
Intelligere eſt paſſio ⁊ non actio.
In eo quod intelligibile eſt ex ſe intelligens ⁊ intelligẽs ⁊ intellectum
erunt idem omnibus modis
Ea que agunt ⁊ patiũtur in ſubiecto cõmunicant.
Propria paſſio eſt aliqua priuatio ⁊ nullam habet naturam propriam
preter naturam ſubiecti.
Unum oppoſitorum per reliquũ intelligitur
Anima eſt vnum entium naturalium rerum.
Conſideratio de anima eſt conſideratio naturalis.
Nihil agit niſi per ſuam formam
Actus intellectus agentis eſt ſua ſubſtantia
Species humanas deficere eſt impoſſibile
Forme materiales ex ſe ſunt intellectiue
Ubi non ẽ vera generatio ibi non eſt verum agens.
Per ꝟtutem cogitatiuam homo differt ab omnibꝰ animalibus
Intellectus agẽs tantum ẽ in actu ⁊ nõ eſt in potentia
Perfectio humana eſt intelligere res abſtractas.
Eternum in ſua actione non indiget corrũptibili
Omne factum habet quidditatem.
Impoſſibile ẽ vt aliqđ generabile ⁊ corruptibile eſſet eternum
Intellectꝰ paſſibilis intelligit formas materiales ⁊ formas abſtractas.
Illud quod exiſtit in anima ẽ forma tantum ⁊ nõ materia.
Imaginationes ſunt de genere rerum ſenſibilium.
Ratio non exiſtit in omnibus animalibus.
Si motor eſt vnus mobile erit vnum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

xviij.

Intellectus non mouet ſine voluntate.

¶ Sequūtur auto. de ſenſu ⁊ ſenſato

[N]Aturalis phi ē ſanitatis ⁊ īfirmitatis ꝓma ꝓncipia inuenire.

Naturalis ſumit cōſiderationē ſuam ab eis que ſunt de cōſiderati
one medicine. ſed medicꝰ incipit ex eis que ſunt de cōſideratiōe naturalꝭ.
Unde vbi dimittit naturalꝭ ibi incipit medicus
Neceſſe eſt aīal inquātum aīal habere ſenſum
Auditꝰ magnam partē ad intelligendā prudentiā confert
Sermo audibilis exiſtēs ex cauſa diſcipline non per ſe. ſed per accidens
id ē inquātum ꝭcat aliquid.
Uiſus nobis multaꝝ rerū differētias demōſtrat
Cecus a natiuitate naturalꝭr ſapiētior ē ſurdo ⁊ muto a natiuitate
Thomas dt. oīs ſurdus a natiuitate ē mutus ⁊ nō ecōuerſo.
Uiſus attribuitur aque. quia aqua ratione que eſt perſpicua eſt potens
recipere ſpecies coloris.
Uiſiua ꝟtus nō eſt ī extremitate oculi ſita. ſꝫ infra oculū circa cerebꝝ.
Odor ē fumalis euaporatio. i. fit ex fumali euaporatiōe.
Cerebꝝ eſt ꝑs frigidior et humidior oībꝰ partibꝰ corꝑis
Cor ē oppoſitū cerebro et ē calidiſſima ꝑs corꝑis.
Color ē extremitas perſpicui in corꝑe termīato
Manifeſtius ē nobis genus ſapoꝝ qꝫ odorum.
Odoratū habemus peiorem oībus aīalibus.
Tactum ꝟo certiorem reſpectu oīm aīalium
Ignis nō agit neqꝫ patiꝭ rōne q̄ ignis. ſꝫ rōne q̄ calidꝰ. vn̄ a forma ſub-
ſtantiali nō egrediꝭ aliqua oꝑatio niſi mediāte forma accidentali.
Oīa q̄ nutriūtur dulci nutriūtur. i. comedēdo dulcia
Dulcis ſapor et amarꝰ ſunt vapores extremi. ex q̇bꝰ cōmiſcenꝭ aliȷ̄ ſapo-
res. ſicut ex albo ⁊ nigro aliȷ̄ colores.
Duplex ē odorabile. vnum qd̄ cōfert ad nutrimentū. aliud qd̄ nō cōfert
ad nutrimētum. ſed tm̄ ad cōfirmationē cerebri.
Fumoſitas cibi veniēs ad cerebrum infrigidata propter locum eiꝰ facit
hominibus reumata.
Fumus carbonū facit hominibꝰ grauamen capitis.
Simplex elemētum nō nutrit ſed oportet omnem cibum compoſitum
eſſe ⁊ mixtum ex elementis.
Intellectꝰ noſter nihil intelligit ſine ſenſu.
Superabūdantes ⁊ mīme ꝑtes corꝑis ſeꝑate a toto reſoluūtur inconti-
nēti. vt vnꝰ ſapor amarꝰ infuſus in aliud reſoluiꝭ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Illuminatio fit ſubito ⁊ non ſucceſſiue
Vn̄ ſonus vn⁹ numero nō pt̄ ꝑuenire ad aures pluriū· ſꝫ vn⁹ in ſpē
Motus maiores expellūt minores
Operatio nō eſt ſine ꝟtute. Opinio nō eſt ſine veritate
Unius rei nō eſt niſi ſol⁹ vnus mot⁹ in vno tpe
Contrarioꝝ contrarij ſunt motus ¶ Cōmentator
Uiſus obſcurať in locis frigidis vbi fuerit nix vel aqua multa
Palpebre poſite ſunt in oculis hoīm ad ꝑſeuerationē eoꝝ a reb⁹ extrinſecis. ſicut vagina gladij.
Inſtrumētum audit⁹ eſt aer poſit⁹ in auribus.
Inſtrumētum odorat⁹ eſt aer poſit⁹ in naſo.
Color cauſať ex cōmixtione corporꝝ lucidi cū diaphono.
Color alb⁹ ⁊ niger ſunt extremi colores.
Lux eſt perfectio corporis diaphoni interminati. eſt enim in ſuperficie dyaphoni terminati.
Ignis nō lucet ꝑ ſe ſꝫ natura ignis lucet cū adunať cum aliq̄ alio corꝑe.
Aīa beſtialis in aīalib⁹ exiſtens nō impetit actiōes nature.
Artifex ſcđm poſſe ſuū intēdit ſe ſil'are nature
Ars imitať naturam inquātum poteſt.
Forme ſenſibiliū extra aīam habēt eſſe corꝑale omnino. ſed in anima habēt eſſe ſpūale oīno. in medio autē hn̄t mediū inter corꝑale ⁊ ſpūale
Audit⁹ in homīe eſt via ad diſciplinam
Diſciplina nō redditur niſi ꝑ auditum.
Intelligē quid ꝟba ſignificēt nō eſt ipſi⁹ audit⁹. ſed ipſi⁹ intellect⁹
¶ Albertus. Gratiſſimi medici incipiūt ſuam cōſiderationē ab his q̄ demōſtrat naturalis.
Medicina habet cōmunicationem cum ſciētia naturali eo q̄ principia ſua ab ea accipit ⁊ eſt ſub ipſa.
Senſatio đr paſſio. qꝛ cum paſſione fit
Omnes ſenſus in aīali ſunt cauſa ſalutis aīalis
Non ē idem ſenſibile ⁊ eſſe ſenſibile.
Librum de plātis nō fecit ariſtoteles. ſꝫ diſcipul⁹ eius theofraſtus
Aurum non putreſcit.
Sanguis in anguſtis venis circa cerebrum exiſtēs ſubtilis eſt ⁊ purus et de facili paſſibilis propter quod indiget extrinſeco adiutorio ad ſuarū partium frigiditatē temperādam.

¶ Sequūtur auto. li. de memoria ⁊ reminiſcētia

Memoria nec eſt pn̄tiū nec futuroꝝ. ſed tm̄ preteritoꝝ. Unde ſen-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

ſus ē preſentiū.memoria pteritoꝝ ſpes ꝟo vel opinio futuroꝝ.
Memoria eſt alicuꝰ apprehēſi ſenſu vel intellectu iterata reſumptio
Intellectꝰ noſter nō intelligit ſine cōtinuo ⁊ tpe
Spēs vel ſilitudo rei cōſiderata ſcḋm ſe exiſtēs in aīa eſt imaginabilis et intelligibilis.ſed conſiderata.vt eſt alicuiꝰ ſimilitudo quod prius fuit ſenſatum vel intellectū ſic eſt memoralis
Meditationes memoriam ſaluāt
Meditari ē aliqḋ cōſiderare multotiēs.nō ſm ſe ſed ſm imaginē alicꝰ.
Reminiſcētia differt a memoria.qꝛ reminiſcentia tm̄ eſt in hominbꝰ.ſed memoria etiam ē in alijs animalibus. (meōria
Remiſcētia nō eſt meōria.ſꝫ ſequit̄ memoriā.qꝛ pcedit ab aliq̄ retēto in
Omnis remiſcētia vel fit a re ipſa.vel ſibi ſili vel a cōtrario,
Conſuetudo eſt altera natura.
Que ordinem habēt bene reminiſcibilia ſunt.
Quidā ſemel vidētes magis memorant̄ q̄ꝫ alij multotiēs videntes
Quidam volētes remiſci nō pn̄t ſicut melancolici.qꝛ fantaſmata maxime mouēt eos cōtra velle eoꝝ.
Pueri.⁊ ml'tū ſenes imeōres ſūt ppt̄ nimiū motū accn̄taliū corpibꝰ coꝝ
¶ Cōmentator. Quattuor ſunt ꝟtutes aīe ſenſitiue interioris.ſcꝫ ſenſus cōmunis.imaginatio ſiue fantaſia q̄ eſt eſtimatiua q̄ in hominbꝰ dicit̄ cogitatiua ⁊ memoria.imaginatio ē in interiori pte cerebri. eſtimatiua in medio.memoria ꝟo in poſteriori pte.

¶ Sequūtur auto.libri de ſomno ⁊ vigilia.

Uius eſt potētia eius eſt actus
Neceſſe ē omne qḋ vigilat etiam dormire
Somnꝰ eſt q̄ſi ligamentū oīm ſenſuū.vigilia ꝟo ſolutio eoꝝ
Somnus ē requies q̄dā que data eſt aīalibꝰ pter ſalutē eoꝝ.
Oīa aīalia ſanguinē habētia habēt cor
Cor eſt principiū ſenſus ⁊ motꝰ in aīalibus
Nutrimentū vltimū oībus ſanguinē habētibꝰ eſt ſanguis materia
Loca ſanguinis ſunt vene.
Cor eſt principium venarum
Somnꝰ cauſat̄ ex euaporatiōe cibi qui aſcēdit ad cerebꝝ et infrigidata deſcēdit ⁊ facit ſomnū.vn̄ poſt cibū fortē ſunt ſomni validi
Somnꝰ aſſimilat̄ epilētie.i.morbo caduco.
Uinū bibere non cōuenit pueris.nec nutricibꝰ eoꝝ
Omnīū eoꝝ que ſunt in corpe frigidiſſimū eſt cerebrum
In ſomno fit pulſio caloris ad interiora animalis

Unde ſuperiora ⁊ exteriora membra in ſomno ſunt frigida. ⁊ inferiora ſunt calida.
Aīalia magis nutriūtur ⁊ augent̄ in ſomnis q̄z in vigilijs
Abeuntib⁹ ſenſibilib⁹. remanēt ſpēs eoꝝ in organo ſentiēdi.
Uiſus nō ſolū patit̄ a viſibili. ſꝫ etiā agit. h̄ veꝝ eſt ꝑ accn̄s. ſcꝫ rōne vaporis ī vidēdo ab oculo exeūtis. In ſpecul' valde puris ſi muliēs mēſtruoſe īſpiciāt in ſupꝑficie ſpeculi fit q̄ſi nubes ſanguinea. ⁊ ſi nouū eſt ſpeculū non facile ē abſtergē maculā huiōi. ſi ṽo vetus facile
Purum ſubito demōſtrat quicq̄d acceperit.
Delectatio maior expellit minorem
Pueri nō h̄nt ſomnia ꝓpter nimiū metum qui ē in eis.
Principia oīa ſunt ꝑua. vñ ⁊ principia egritudis ſunt ꝑua
Quedā ſomnia ſunt ſigna futuroꝝ. q̄dā cauſe. q̄dā accn̄tia ſunt illoꝝ
Multa preuiſa ⁊ cōſilia que fieri expediret obmittūtur ꝓpter nobiliores inchoationes.
Noctes ſilentiores ſunt q̄z dies
Aer noctis magis eſt quietus q̄z diei
Melancolici maxime ſomniantur
Notorum notiores ſunt motus
Noti de ſe inuicem maxime ſunt ſolliciti.
Nō omne q̄d futuꝝ eſt de neceſſitate fit.

Cōmentator

Somn⁹ fit ꝓpt̄ caloris receſſum natural' ⁊ cōtractionē eiuſdē ad cor.
Null⁹ hō eſt q̄ nō vidit ſomniū q̄d nō annūciauit ſibi aliq̄d futuri
Famoſum ſcd̄m rōnem nō eſt falſum
Uulgus dicit q̄ ſomnia fiunt ab angelis. deuiationes ſiue vexationes a demonibus ꝓphetie a deo.
Gentes diuerſificant̄ duob⁹ modis. vno mō natural'r ſm̄ ṽtutes eoꝝ et ſcd̄m entia eis ꝓpa in ſuis regionib⁹. ſecūdo ſm̄ leges ſcd̄m q̄s receperūt fidē a natiuitate ſcꝫ de ꝓmo ꝓncipio. ⁊ de angel'. ⁊ de reſurrectiōe
Nō debet eſſe medi⁹ ad ſomnū ⁊ vigiliā nō declinādo ad alteꝝ

Autoritates libri de lōgitudīe ⁊ breuitate vite

Entes que ſunt in calidis regionibus ſunt longioris vite q̄z que ſunt in frigidis.
Corruptis aīalib⁹ corrūpunt̄ ſciētie ⁊ ſanitates q̄ in eis ſunt
Quicq̄d corrumpit̄ a ſuo cōtrario corrumpitur.
Id q̄d in ſe eſt corruptibile in nullo alio loco ē corruptibile
Impoſſibile ē habēti materiā non exiſtere in cōtrario
Minor flāma cōſumit̄ a maiori ꝑ accidēs. q2 alimentū q̄d illa cōſumit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

multo tp̄e hoc multa flām̄a cōſumit paruo tempoꝛe.
Locus cōtinens rem vel operatur ad generationē vel ad cōuerſationeȝ
rei vel cōtraria rei operatur.
Inter aīalia lōgiſſime vite ſunt ceruus ꝛ coꝛuus.
Uita aīalis fit ꝑ calidum ꝛ humidum
Senectus frigida eſt ꝛ ſicca
Aīalia multū coeūtia multū ſeneſcūt. q2 ſperma qđ eſt ſupfluū nutrimē
ti emiſſum exſiccat. et ꝓpter hoc mul⁹ lōgioꝛis vite eſt q̄ȝ aſin⁹ vel equus
ex quib⁹ generat̄ q2 ipſe nō generat.
Maſculi ſi coitum nō faciūt naturaliter ſunt longioꝛis vite q̄ȝ femelle.
quia maſculus calidioꝛ eſt q̄ȝ femella. ſed ſi maſculi multum coeunt bre-
uioꝛis ſunt vite femellis.
Laboꝛ exſiccat ꝛ ſenectutem inducit.
Unde multū laboꝛātes magis ſeneſcūt.
¶ Cōmentatoꝛ. Complexio iuuenum eſt calida ꝛ humida. ſenum
vero eſt frigida ꝛ ſicca.
Qui multum coeunt parum viuūt
Caſtrati plus viuūt q̄ȝ non caſtrati. ꝓpter paucitatē coitus
Propter paucitatem coitus viuit plus mulus q̄ȝ equus vel aſinus ꝛ fe
melle plus q̄ȝ maſculi.
Qui habitāt in regionib⁹ calidis ꝛ humidis. lōgioꝛis ſunt vite ꝑ accn̄s
propter paucitatē putrefactiōis.

¶ Sequūtur auto. libri de ſenectute ꝛ iuuētute

c Oꝛ ꝑmo fit in aīali. vn̄ coꝛ ꝑmū eſt viuēs ꝛ vltimū moꝛiēs
Principium ſenſus eſt in coꝛde.
Locus medius eſt locus principalis
Natura ſemꝑ ex poſſibilib⁹ facit qđ optimū eſt
Coꝛ eſt principium caloꝛis naturalis ꝛ vite animalis.
Un̄ deſtructo coꝛdis caloꝛe deſtruitur ꝛ aīal.
Uita conſeruatur per calidum.
Jeiunia ꝛ calefactoꝛia ſitim faciūt.

¶ Sequūtur auto. libri de reſpiratiōe ꝛ inſpiratiōe.

Uecūqȝ aīalia hn̄t pulmonē illa reſpirāt.
Piſces nō reſpirāt ꝑ aeris attractionē. ſed refrigeriū coꝛdis fit ip
ſis ab aqua quā recipiūt ꝑ brancias.
Jtem eſt principiū ſanguinis ꝛ venarum ſcȝ coꝛ
Reſpiratio fit in aīali ad refrigerādum coꝛ. et loca vicina coꝛdi. vn̄ que
magis calida ſunt magis indigēt reſpiratiōe.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Unum organum tm̄ eſt neceſſariū ad vnum opus.
Naturā nihil vidimus facere fruſtra
Homo habet pulmonē multū ſanguineū ⁊ calidum.
Unūquodqꝫ maxime cōſeruatur loco ⁊ tempore ſibi cōnaturali. at vero in contrario corrumpitur.

¶ Sequūtur auto. libri de morte ⁊ vita

Mors ⁊ vita ſunt cōmunia omnibꝰ animalibus.
Mors ſenum eſt ſine dolore et triſticia. quia nullo dolore contingente moriuntur.
Uita eſt manſio anime in corpore
Aīalia reſpirātia ſuffocanť ⁊ moriūtur in humido
Sanguis prius fit in corde qꝛ nondū diſtinctis venis. ſed ſolo corde generato videť aīal habere ſanguinē
Cor ſemper mouetur ⁊ vene ſemꝑ moueňť. quia oēs vene ſunt a corde
Aeris īgreſſus ī pectꝰ aīalis vocať inſpiratio. exitꝰ autē reſpiratio.
Calor cordis humidi qui in ipſo eſt. tumeſcere faciēs ⁊ ebulire facit pulſum cordis.
Pulmo habet ſe circa cor ſicut follis.

¶ Sequūtur auto. libri de motibꝰ animaliū.

Omnis motus req̇rit aliqđ fixum circa qđ fiat.
Celum eſt incorruptibile
Uirtutes ſenſibiles non ſunt paſſibiles adinuicem. ſcđm quod earum exceſſus patiūtur ad inuicem.
Illud qđ ꝼm ſe ē ſimplex ⁊ īmobile a nullo pt̄ moueri. vnde đt homerꝰ.
Si omnes dij omneſqꝫ dee laborarēt multum. iouem ſummum nō mouerent de celo in terram.
Mouens eſt prius moto ⁊ generans generato ſed nihil eſt prius ſeipſo ergo nihil ſeipſum mouet ⁊ generat.
Appetibile eſt primū mouēs in aīali. ⁊ eſt mouens nō motum ſed appetitus nō mouet ⁊ eſt motum.
Quecūqꝫ nō ratiocinātes operātur velociter oꝑantur.
Principiū motus in aīali eſt in corde
Motus cordis eſt voluntarius.
Eſtimandū eſt aīal cōſtare queadmodū ciuitatē bene legibꝰ rectam atqꝫ munitam. qꝛ in ciuitate quando ſemel ſtabilitꝰ eſt ordo non oportet eius principem intereſſe ſingulis operationibꝰ ciuitatis ſic nec neceſſe ē animam exiſtere in qualibet ꝑte corꝑis. ſꝫ vno principio tm̄ ſcꝫ in corde tm̄. et hoc eſt verū quātum ad potētiam motiuam.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

¶ Sequūtur autoritates ſuper librum primum ariſtotelis de animalibus

Uemadmodū pluma eſt in auibꝰ ſic ſquama in piſcibꝰ

Oia aīalia q̄ gignūt ſibi ſiľia hñt oculos p̄ter talpam q̄ eſt p̄uacta oculis. qd̄ p̄tz qꝛ oīno non videt. ſed ſi q̄s abſcindit coreum qd̄ eſt ſupra loca oculoꝝ eius ſubtiliter. inueniet loca oculoꝝ eius

Nobiliſſimum ꝛ altiſſimum apud nos notius ꝛ magis fixum animal eſt homo.

Sicut omnia metalla ꝛ omnia fruſta auri ꝛ argenti ad aurum mūdiſſimum manifeſtātur. ita diſpoſitiōes omnium animalium manifeſtātur cum ad hoīem cōparantur

Partes corporis in homine ſunt create ꝛ poſite ſcd̄m creationem et tipum totius mundi.

Umbilicus eſt radix ventris

In cerebro omnino nō eſt ſanguis neq̄ vena

Non moueť facies in aliquo animali p̄terq̄ȝ in homīe.

Frons parua ſignificat bonitatem motus

Frons lata ſignificat prauitatem diſcretionis

Frons rotunda ſignificat iracūdiam

Omne aīal habēs aures habet eas mobiles p̄ter hoīem.

Aures multū preeminētes ꝛ magne ſtoliditatē ꝛ garrulitatē ſ̄cāt

Sternutio ſcd̄m q̄ fingunt homīes eſt ſignum verificationis facti aut dicti illius temporis.

Naſus elephātis eſt magnꝰ ꝛ fortis ꝛ vtitur eo loco manꝰ. in accipiēdo cibum ꝛ potum ꝛ alia quibꝰ indiget.

Os leonis collo eſt continuū.

Splen hominis eſt ſimilis ſpleni porci

Uenter id eſt ſtomachus homīs eſt ſimilis ventri canis

Extremitas virge virilis dicitur prepucium

Situs cordis eſt in medio pectoris in brutis. ſed in homīe declinat modicum ad ſiniſtram partem.

¶ Sequūtur auto. ij. libri ariſto. de aīalibus.

Entes canū iuuenū ſunt albi ꝛ acuti. ſenū vero obtuſi ꝛ nigri.

Maſculi naturaliter ſunt plurimi dentium q̄ȝ femelle

Dentes equorum ſenum albeſcunt.

Omne quadrupes generās ſibi ſimile habet dentes

Homo in compatione ſui corporis habet paruū os.

Non eſt mulier vtens manu dextra ſicut ſiniſtra.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Simea vtitur manibus ſicut pedibus.
Ale auium ſunt in eis loco manuū.
Simea mixte ē nature cōueniēs in natura hoim̄ ⁊ quadrupedū.
Cornua omnium aīalium ſunt vacua p̄ter cornua cerui que ſunt dura ⁊ nō eſt in eis concauitas.
In mari ē quidam piſcis nauem tenēs. quoniā ipſe ꝓhibet recedere nauem potentia ſua naturali.
Omnes piſces audiunt.
Omne animal carēs pulmone. caret voce.
Oīm aīaliū feīe ſunt ḡciliores ⁊ acutioris vocis qꝫ maſculi p̄ter vaccā.
Omne animal vocat ſuū comparem tp̄e coitus ꝓpria voce. ⁊ hoc facit ſpecialiter rana.
Uociferatio auium eſt magis tp̄e coitus.
Gallinus ſiue gall⁹ vociferat poſt preliū ⁊ victoriā
Omne aīal qđ facit oua hꝫ ea in matrice ⁊ nō in ventre. ⁊ ſi hr̄et in ventre digererētur ſicut cibus

❡ Sequūtur auto. tercij li. de aīalib⁹ ariſto.

o S poſt abſciſionē non creſcit neqꝫ ſolidatur
Oſſa leonū ita dura ſunt ꝙ ſi collidanꝭ reddūt ignem.
Propriū hominis eſt caneſcere in ſenectute
In caſtratis pubes non barbeſcit.
Lac aīalium habētium multas mām̄illas nō cōuenit ad caſeum.
Omne aīal multi ſanguīs eſt multi ſeminis
Omne corp⁹ ſanguineum cito putreſcit.
Teſticuli ⁊ matrices ſunt organa ꝑncipalia ad genarationē.
Muliēs habētes matrices denſas ⁊ duras nō concipiūt
Homo inter aīalia eſt multi ſeminis
Lac ouis capre ⁊ vacce multū cōuenit caſeo.
Lac nigraꝝ mulierū ē melius ⁊ purius lacte albaꝝ mulieꝝ.
Coagulū leporis multū valet cōtra fluxum ventris.
Nullū aīal mutat cornua niſi ceruus.
Aīal diuerſoꝝ piloꝝ eſt diuerſi coloris in coreo
Galline multum ouātes cito moriūtur.
Oua longa acutioris capitis producunt mares. oua vero rotunda ⁊ obtuſa feminas.
Gemelle nō inueniūtur in ouis in quib⁹ ſunt duo vitella
Maſculus colūbe cubat oua ꝑ diē femīa vero ꝑ noctem.
Non ſunt aīalia vnius ſpeciei que ſe comedūt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

In omnibꝰ aīalibus eſt appetitus coitus ⁊ delectatio
Omne quadrupes deſiderat magis in vere
Bonum eſt vt parētes corrigāt ocioſos filios. ideo rectores apum ocio-
ſos a ſe eijciunt.
Oēs piſces a principio impregnati ſunt boni
Oīa animalia naturaliter appetunt delectationem in annis nubilibus
mām̄ille incipiunt groſſari.
Aries ⁊ capra vniꝰ anni coeunt ſꝫ debile eſt qđ generāt
Canis ⁊ porcus octo menſiū coeunt ſꝫ debile eſt qđ generāt.
Canis viuit vſqꝫ ad. xiiij. annos. porcus ſcđo. xi.
Equus duoꝝ vel triū annoꝝ coit. ſed debile eſt qđ generat
Equus ē fortis a quattuor ānis vſqꝫ ad. xx. annos. et coit vſqꝫ ad. xxx.
annos. ⁊ viuit vſqꝫ ad. xxxv. annos
¶. Nota hic quidam incipiūt librum ſextum ⁊ verius. quia. xix. ſunt li
bri ariſtotelis de animalibus.
Femina elephātis impregnata omnino nō tangitur a maſculo. poſt par
tum ſcđo quieſcit poſt triduū.
Mutatio vocis eſt ſignum motus ad coitum
Pediculi generāt lendes. Muſce ſcđo generāt vermes
Columbe ouant omni menſe. ⁊ pullulāt ſi locus manſiōis ſue fuerit ca-
lidus ⁊ cibus earum paratꝰ aliquando nō niſi in eſtate pullificāt. et eo-
rum pulli meliores ſunt in vere.
Nulli aīali accidit menſtruū ſicut mulieribꝰ.

¶ Item hic quidam incipiūt librum ſeptimū

¶ Sequūtur autoritates quarti libri ariſtotel' de animalibꝰ

Urtures non pariūt niſi in eſtate quia in hyeme manent in ni-
dis ſicut hirundines. vel iacent in cauernis arborum. vel trāſfe-
runt ſe ad loca calida.
Piſces in pluuioſis temporibꝰ impinguātur
Piſces ſenes mali ſunt ad ſaliendum
Lupus guloſe comedit abſqꝫ maſticatiōe. ⁊ tantum vno die ꝙ ſufficit ſi
bi per tres dies.
Urſus quinquaginta diebꝰ latet ſine cibo
Uacce diligūt bibere aquam puram ⁊ claram. equi vero turbidam
Saliua homīs ieiuni oibꝰ aīalibus venenū habētibus eſt cōtraria
Tp̄a pluuioſa nocent auibꝰ. ſicca vero piſcibus.

¶ Item hic quidā incipiūt libꝝ octauū

¶ Sequūtur autoritates quinti libri ariſtoteles de aīalibꝰ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Pes in vere ⁊ autumno mellificant.ſed mel vernale melius eſt mundius ⁊ dulcius.

Natura dat vnicuiqꝫ quod ſibi cõueniens eſt.

Ceruus eĳcit cornua ſua vbi graue ē ea inuenire.vnde dꝛ in prouerbĳs vade vbi ceruus eĳcit cornua ſua

Ceruus eiectis cornibus timet lupos.et ideo de die latet,.⁊ de nocte va-dit ad paſcua.

Melius eſt mel ex cera noua qꝫ ex cera veteri

Mel bonum ſimile eſt auro

Cibus apum eſt mel tempore neceſſitatis

Uniuerſaliter maſculi ſunt fortiores femis.niſi in vrſo ⁊ leopardo

Mulier ē maioris cõpaſſionis ⁊ pietatis qꝫ vir.ſed ē maioris inuidie. et diligit lites.ac malignior eſt et de facili decipit

Nulla femia poſt impregnationē appetit coitū niſi mulier ⁊ equa.

Cauſa maſculi ē digeſtio ſemis cauſa ꝟo femie indigeſtio eiuſdē

In coeuntibus voces mutantur

Grues rectores hn̄t q̇ ceteris dormiētibꝰ excubāt capite eleuato

Mortuo delphino multi de ſpē delphinū cõcurrūt ⁊ deferūt eum in pro fundū maris ⁊ ſepeliūt eum.cauētes ne a piſcibꝰ comedat

Apes hn̄t regē qui nõ exit alueolū niſi cū oībus apibꝰ.⁊ cum fatigat rex apum volatu ſuo ipm fert tota turba apum.

¶ Item hic quidā incipiūt librum nonum.

¶ Sequūtur autoritates quinti libri ariſto.de aīalibus

Generatio filioꝝ nõ ē ꝯueniēs niſi pꝰ tria luſtra ānoꝝ.i.xv.ānos

Mares multū futuētes cito ſeneſcūt

Impregnatio accidit mulieribꝰ naturalr̄ poſt menſtruū non aliter

Femie poſt partum nõ creſcūt.⁊ cum hoc fiūt vetule.

Mulieribꝰ tempore coitus creſcit dolor magnus.

Menſtruū in mulieribꝰ ceſſat poſt.xl.annos in aliquibꝰ autem manet vſqꝫ ad quinquaginta annos

¶ Sequūtur auto.octaui libri.ariſto.de aīalibꝰ

Omne quod habet cauſas eaſdem.hꝫ eadem accidentia

Oculi quādo reſpiciūt res albas ⁊ lucidas lachrymātur.

Mulier doloroſa ⁊ infirma ſi impregnat fetum corrūpit

Mulieēs lactantes nõ menſtruāt vel modicū menſtruāt

¶ Sequūtur auto.octaui li.ariſto.de aīalibꝰ

Ex rõne boni autoris ē ſemꝑ iudicare ſermones dicētis

Debemꝰ inſpicere formas ⁊ delectari in artifice.qui eas fecit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Magis cõcupiſcim⁹ ſcire aliq̄d modicũ de reb⁹ honorabilib⁹ ⁊ ⁊ altiſſimis licet probabiliter illud nõ ſciamus q̄ȝ ſcire multum de reb⁹ per certitudinem min⁹ mobilibus ⁊ viliorib⁹
In quolibet genere rer̄ neceſſe ē prius cõſiderare cõmunia ſeorſum ⁊ poſtea ꝓprium vniuſcuiuſq̄ȝ illius generis.
Natura ē ſicut motor ad cõplemẽtum rerum
Natura cuiuſlibet rei ē rei ad quam eſt prepata
Nullum ens naturaliter natum eſt ocioſum. Unde in omnibus animalibus eſt res nobilis.
Creatio corpis ⁊ membror̄ eſt ꝓpter aĩam.

Sequũtur auto. noni libri ariſto. de aĩalib⁹.

Rincipia elemẽtor̄ ſunt calidũ frigidum humidũ ⁊ ſiccum
Calidum frigidũ ⁊ humidũ. ⁊ ſiccum ſunt cauſe vite ⁊ mortis somni ⁊ vigilie. iuuẽtutis ⁊ ſenectutis ſanitatis ⁊ egritudis.
Corpa dura qñ caleſcũt magis caleſcũt q̄ȝ corpa mollia vel humida
Ignis infrigidari non poteſt
Inſtrumentũ ſenſus tact⁹ eſt caro d̄r tñ poſtea q̄ inſtrumentũ tact⁹ non eſt caro. ſed aliq̄d infra carnem vt infra dictũ eſt de aĩa
Principiũ ſenſus in aĩalibus ē in corde.
Senſus tactus ⁊ guſtus continui ſunt in corde. tres vero reſidui ſunt in capite.
Omne aĩal habẽs ſanguinem habet cerebrum.
Homo in ſua compatione corporis habet mai⁹ cerebrum. ⁊ caput alijs animalibus.
Creatio cranee eſt ꝓpter cuſtodiam cer ebri
Creatio lingue ē ad ſermocinãdum ⁊ ad guſtãdum humores
Medulla ē ſuperfluitas cibi ⁊ ſanguinis ex quo cibãtur oſſa ⁊ ſpũs aĩalium. ⁊ ꝓpter hoc retenta inter oſſa.
Aĩal multe pinguedinis cito ſeneſcit et par̄ generat.
Cerebrum ē valde frigidum ⁊ magis omnib⁹ membris. ⁊ cõtrarium ei⁹ eſt calor cordis. quia nõ poteſt eſſe aliq̄d membrum de aliqua cõplexione per ſe ſine alterius cõtrarietate. ⁊ ideo ingenitum eſt nature ponere cerebrum in oppoſito cordis

Sequũtur auto. decimi libri ariſto. de aĩalib⁹.

Si poſſibile ē eſſe vnã radicẽ. meli⁹ eſt eſſe vnũ principiũ q̄ȝ multa
Natura nõ facit niſi q̄d melius ē et pfectius ex reb⁹ poſſibilib⁹
Calor naturalis regit corpus aĩalis vt princeps regnum
Homo ſolũ recipit titilationẽ q̄r corium eius valde tenue eſt

Omne aīal cornutū caret dentib⁹ in ſupiori mandibula

Natura nō dat membra furori cōueniētia niſi aīalib⁹ indigentib⁹ illis vt aquile vngues ⁊ cornua ceruis.

Femine ceruoꝝ nec dentes ſupiores nec cornua habēt

Cornua ſunt curua ꝑpter vigorem ⁊ iuuamen.

Aues loco dentium habent roſtrum.

Principiū vite ⁊ oīs motus ⁊ ſenſus eſt a corde.

Unde tranſeūt per omnia membra corporis ſed nō tranſeunt per ipſum cor. ergo ipſum eſt principium venarum.

Sanguis nō venit ab alio loco q̄ȝ a corde. quia ipſum ē fons ⁊ origo ſanguis ⁊ eſt principiū membroꝝ recipientiū ſanguinem

In ſanguinē habētibus ē epar ſicut cor. nō tamē epar eſt principiū cordis toti⁹ nec ſanguis l' venaꝝ. q² vene trāſeūt ꝑ ipm epar ḡ inde nō oriūt

Cor ſolū inter oīa membra non p̄t pati dolorē.

Aial maioris cordis ē naturalr timidum ſicut lep⁹. quia calor talis aīalis non poteſt totum naturaliter cor ſuum implere. ⁊ inde eſt debilior.

Unde ⁊ accidit ei timor.

In nullo mēbro ē ſanguis extra venā preterq̄ȝ in corde.

In hoīe cor decliat ad ſiniſtrā ptē. cū in ceteris aīalib⁹ ē ī medio pectoris

Cor et cerebꝝ multa indigēt cuſtodia. q² in eis ē principiū vite

Cerebꝝ eſt membꝝ diuinū in quo eſt opatio ſenſus ⁊ intellect⁹

Epar ē in aīali ad coquēdum ⁊ digerēdum

Pulmo ē inſtrumētum anhelitus.

Pulmo ē poſit⁹ iuxta cor et ē moll' leuis cōcau⁹ ſpōgioſus ⁊ ſpumoſus.

Splen eſt quaſi epar impurum

Splen ē in aīalib⁹ accītalit' ⁊ nō de necītate. q² ſi'e eſt ſupfluitati

Dolor renum difficilis ē homini a natura.

Ren dexter minoris ē pinguedinis q̄ȝ ſiniſter

Ren dexter altior eſt ſiniſtro.

Aues non mingunt nec habēt veſicam quia parum bibunt. ⁊ quod ſupereſt hoc trāſit in plumas

Similiter nec piſces quia qđ ſupeſt trāſit in ſquamas

Sudor nō fit niſi qn̄ calefit corp⁹. et aperiunt pori venaꝝ.

¶ Sequūtur autoritates vndecimi vel ſcđm aliquos. xiiij. libri ariſtotelis de animalibus.

Modica alteratio in membro principali facit multam alteratiōem in toto corpore.

In aīalibus ꝑpter timorem accidit effuſio ventris ⁊ vrine.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Aialib⁹ natātib⁹ natura poſuit coreū inter digitos aliis vero nō.
Ale veſpertilionū ſunt membrales ⁊ ſunt de coreo ⁊ indiſtincte.
Auibus piſcantibus collum eſt ſicut arundo
Delphines non habent fel
Natura vtitur quibuſdam ſuperfluis ad iuuamētum
Carentia fellis eſt cauſa boni coloris.
Cauſa ventris eſt ꝓpter cibum vt digerat
Manus non eſt vnum inſtrumētum vel vnū organum. ſed multa quia per eas homo plus pt̄ habere q̄ȝ per cetera
Uigor pollicis eſt equalis vigori omniū digitoꝝ
Opatio manuū eſt recipe ⁊ accipe pedū vero ſuſtētare ⁊ fugere
Homo non habet caudam nec ullum animaliū quod habet anchas. homo vero non habet anchas.
Quadrupedia ſtatim ſe erigūt. homo vero non ꝓpter pondus capitis. quia homo ē maior et ponderoſior in ſuperioribus.
Uirga virilis creſcit ⁊ diminuit abſq; leſiōe ſui int̄ oīa alia mēbra.

¶ Sequūtur auto. xij. libri ariſto. de aīalibus

Auſe vite in reb⁹ ſunt finis. forma. materia. ⁊ efficiēs
Infinitum natura reſpuit.

Homo qui pinguis eſt raro generat.
Sperma eſt ſuperfluū nutrimenti.
Sperma femine nō eſt cōueniens generationi.
Fetus non fit ex permixtione duorum ſpermatum
Unde etiā mulier impregnat̄ ſine emiſſiōe ſpermatis ⁊ ſine delectatiōe.
Unde mulier eſt cōueniens generationi ſcd̄m naturam menſtrui ⁊ ſm naturam ſpermatis quod ipſa emittit ī coitu propter delectationē quod eſt humidum. non autem eſt vere ſperma.
Uñ nec in oīb⁹ mulieribus cōcipiētibus accidit eiicere ſperma
Sperma non eſt materia generati ſed eſt motor et forma.
Unde non pt̄ dici ꝙ ſperma ſit pars concepti. ſicut nō poteſt dici ꝙ carpentarius ſit pars materie lignee.
Mas eſt ſcd̄m deffinitionē qui pt̄ generare in alio. femina ꝟo que pt̄ generare in ſe. vel potius que generat ab alio.
Uir dat principium motus ⁊ formam generato. ſed femina dat corpus et materiam.
Caſtratum corpus non ſolum offertur deo. ſed etiam animus ⁊ ſic parū differt a femina.
Quando abſcinduntur teſticuli caſtratis. tunc contrahūtur vie ſperma

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

tis et ꝓprie aĩal caſtratũ non eſt aptum natum facere filium.

¶ Sequũtur auto.xiij.libri ariſto.de aĩalib⁹.

Erfectius animal eſt. quod naturaliter eſt maioris caliditatis et humiditatis.

Aĩa nobilior ẽ corpe ⁊ aĩatum inaĩato. viuũ mortuo ⁊ ens nõ ente

Anima nutritiua ẽ in cõcepto ſemĩe in potẽtia. ſed nõ eſt in eo actu ſimpliciter anima ſenſitiua. ergo impoſſibile eſt ꝙ aĩa ſenſatiua ⁊ nutritiua nutriẽt nos ab extrinſeco ⁊ tali modo

Sol⁹ intellect⁹ eſt in nobis ab extrĩſeco. qꝛ ipſe ſol⁹ eſt diuinus

Cum ſperma emittit̃ exit quidam ſpũs vel ventus qui eſt virtus principalis aĩe. ⁊ eſt ſepatus a corpore.

Calor animalis ⁊ ſolis eſt in ſpermate ⁊ in qualibet ſuꝑfluitate nature.

Calor naturalis non eſt ignis. nec igneus. quia calor naturalis generat animalia. ignis conſumit ea.

Corpus aĩalis eſt ex femina. anima ex mare.

Anima ẽ ſubſtantia ⁊ forma ſubſtãtialis corporis

Femina eſt mas occaſio natus.

Cum homo fuerit multi coitus debilitatur eius viſus

Caput creatur in generatione poſt creationem cordis

Natura eſt verſificator ſiue rector.

Genus mulorum ſemper eſt ſcibile.

Poſſibile eſt ꝙ mula impregnatur. ſed nõ generat. primum raro viſum eſt in tempore preterito.

Embrio ꝑmo viuit vite plante. deinde vita aĩalis. ⁊ poſtea vita hoĩs

¶ Sequũtur autoritates decimiquarti libri ariſtotelis de animalibus.

Uantum natura diminuit in multitudine tantum augmentat in magnitudine.

Ars eijcit ſuperfluũ ſuo corpore ſimiliter ⁊ natura

Omne quod facit natura eſt ſcd̃m ordinem

Natura humidi eſt cõuenientior generationi q̃ꝫ aridi.

Primum quod generatur pre alijs membris eſt cor

Animal parui corporis ⁊ multi coitus eſt multorum humorum. quia nutrimentum creſcit in ſperma.

Arbores que multum fructificant. cito deſiccantur quia cibus eorum tranſit in ſemen.

Oua non cõueniunt conceptui ſine ſemine maris.

Oua auium duos habẽt calores ſcꝫ album ⁊ rubeũ vel cõſimile.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Oua piscium vnum tantum.

Principium generationis pulli est ex albo oui. quia principium anime ex calido cibus autem ē ex vitello.

Natura posuit auibus cibum in ouo scʒ vitellum. quemadmodum animalibus lac in mām̄illis.

Generatio animalium ex sua specie est diuersa

Quod in animalibus magis est intelligētius magis habet sollicitudinis circa filios.

Nō est cōsuetudinis q̄ mares sint solliciti circa filios. sed femine

¶ Sequūtur auto. xv. libri aristo. de aīalib⁹

Natura dat instrumentum ꝛ opationem simul. qꝛ visus sine oculo esse nō potest. nec oculus sine visu,

Sol facit estatem ꝛ hyemem omni anno

Spacia impregnatiōis ꝛ vite animaliū sunt scd̄m reuolutionē lune

Uiri multoꝝ piloꝝ apud coxas in pte inferiori sunt multi coitus

Cibus non est nisi dulce ꝛ valde digestum

Quicquid modicum est cito digeritur

Materia q̄ fit generatiōe eadem cum materia qua cibatur generatio

Si homo hꝫ simul membꝝ maris ꝛ mulieris vnū illoꝝ est principale.

Mulier sup omnes femīas diligit coitum valde

In hominibus citius formātur mares in ventre q̄ȝ mulieres. quia femina est contraria mari naturaliter

Animalia magni corporis vnum generāt filium tantum

Pauci vero corporis multos quia in magnis cibus trāsit ad nutrimentum corpis ꝛ ideo modicū spermatis manet in eis.

Ex vno coitu spermatizantis multum cum sperma diuiditur generantur multi filij.

Menstruū mulieris magis accidit in diminutiōe lune qꝛ illi dies sunt frigidiores alijs diebus mensis ꝑpter diminutionē lune.

Femine debiliores sunt marib⁹ quia frigidioris sunt nature

In animalib⁹ generantibus multos filios plus accidit menstruositas. et maxime in maribus.

¶ Sequūtur auto. xvi. libri. aristo. de aīalibus.

Mbrio in pma sui generatiōe viuit vita sili vite plante.

Pili decaluati nō redeunt. folia vero arborum ꝛ plume auium redeunt. quia caluicies est propter mutationē etatis ꝛ defectum humidi radicalis. que irreuocabilis ē. casus vero foliorum et plume ē propter mutationem tempoꝝ. quorum reditus est circularis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Homĩes tm̃ caluesciũt ⁊ nõ animalia quia homo habet de cerebro valde multum ⁊ humidum.
Nõ tm̃ caluescit ĩ anteriori p̱te capitis. qꝛ illic ẽ cerebꝝ valde multũ.
Nõ fluũt folia de arboribꝰ in quibꝰ eſt humor pinguis
In animalibꝰ color pilorum eſt ſcd̃m colorem cutis. in homĩe vero non quia quidam homĩes habẽt coreum valde album ⁊ nigros crines cuius cauſa ẽ quia cutis homĩs eſt valde tenuis reſpectu aliorum animalium. et ideo nõ mutant materiam pilorum
Aĩalia comedentia dulces cibos diuerſificanꝶ in coloribꝰ
Multa animalia in infirmitate mutant colorem ⁊ ideo coruus viſus eſt albus ⁊ paſſer albus.
Digeſtio fit ex calore.
Oculus eminẽs ⁊ extẽſus nõ bene videt a remotis ſed oculus profun‑dus bene videt remota quia eiꝰ motus nõ diuidiꝶ nec cõſumiꝶ.
Acumen ⁊ bonitas ſenſus diſtinguiꝶ duobꝰ modis vel in ſentiẽdo remo‑te vel diſtinguẽdo differẽtias aſtroꝝ.
Somnꝰ videꝶ eſſe mediũ inter eſſe ⁊ nõ eſſe. inter viuẽ ⁊ nõ viuere.
Puberes plus delectãtur in coitu q̄ꝫ cetera etas. ⁊ quãto plus aſſueſcũt tanto plus appetunt.
Cerebrum ẽ magis frigidum q̄ꝫ totum corpꝰ

Sequũtur auto. de ſubſtãtia orbis ⁊ lune.

Llud quod cõpoſitum ẽ ex ſe cõpoſitum ẽ ex duabus naturis ſcꝫ recipiente motum ⁊ agente motum.

In indiuiduis ſubſtantie duplex ẽ tranſmutatio
Una eſt ſubſtãtialis que trãſmutat ea nomĩe ⁊ definitione. que tranſmu‑tatio dicitur generatio vel corruptio.
Alia eſt tranſmutatio accidentalis que nec trãſmutat ea nomĩe ⁊ defini‑tione. ſed tantum ſcd̃m diſpoſitiões accidẽtales que ſunt qualitas quan‑titas ⁊ ſic de alijs.
Quod impoſſibile eſt fieri non poteſt.
Impoſſibile ẽ vnum ſubiectũ plures q̄ꝫ vnam formã habere.
Materia ſubſtãtiuaꝶ ꝑ poſſe ⁊ hoc ẽ qđ recipit oẽs formas
Uñ materia nihil ẽ in actu nec ẽ etiam aliquã formam in ſui naturã in‑cludẽs ſꝫ dũtaxat eſt in potẽtia ad recipiẽdum oẽs formas.
Forme naturales diuidũtur diuiſione materie.
Diuiſio non cõpetit ſubſtãtie niſi vt hꝫ quãtitatem.
Dimenſiões interminate precedũt formam in materia ſed dimenſiones terminate ſequũtur formam in materia.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Omne qđ ſubſtat in rõne ſubſtãtis p̄mi ſubſtat in rõne materie
Omne qđ aduenit enti in actu eſt accidens.
Materia non recipit diuerſas formas niſi quia prius recepit dimenſiones interminatas.
Aĩa celi cõiungit̃ celi eſſe. ſed ſcđm opationem ⁊ motum
In celeſtibꝰ idem eſt efficiẽs motum ⁊ finis motus.
Impoſſibile ẽ illud vt qđ de ſe ẽ corruptibile recipiat eternitatẽ ab alio.
Materia celi eſt aliquid exiſtẽs in actu a non in potẽtia. ⁊ ideo dignius dicitur ſubiectum qꝫ materia.
Finis ꝑcat agẽs ꝑcatiõe nccãria. ſicut motꝰ ꝑcat ipſum mouẽs
Quicq̊d cõuenit celeſtibꝰ in iſtis inferioribꝰ. hoc cõuenit eis pure equiuoce vel analogice ſcđm prius ⁊ poſterius.
Trãſmutatio arguit materiam opatio vero formam.
Primus motꝰ dat omnibꝰ entibus eſſe ⁊ viuere.
Uirtꝰ infinita ẽ duplex ſcꝫ infinita in vigore ⁊ ĩfinita in duratiõe
Uirtꝰ mouẽs celum ẽ infinita in duratiõe nõ autem ĩ vigore.

¶ Sequũtur auto. libri cauſaꝝ ariſtotel̓.

Omnis cauſa primaria plus influit in cauſatum ſuum qꝫ cauſa ſecundaria.

Quicq̊d p̄t cauſa ſecũda p̄t ⁊ cauſa p̄ma nobiliori ⁊ altiori tñ modo
Quicq̊d eſt cauſa cauſe etiam ẽ cauſa cauſati
Oĩs aĩa nobil̓ hꝫ tres opatiões. qꝛ ĩ ea ẽ opatio ſenſual̓ ĩtellcũal̓ ⁊ diuĩa
Prima cauſa ẽ ſemꝑ cauſa oĩm narratione.
Cauſe ſecũde illuminãtur a lumĩe p̄me cauſe.
Intelligẽtia eſt ſubſtãtia que non diuiditur.
Oĩs intelligẽtia fixa ẽ eſſentia ꝓpter bonitatem puram. que ẽ cauſa prima. vnde cauſa p̄ma eſt pura bonitas
Prima cauſa nõ habet aliquod hyliachim id eſt materiale. ſed omnis ĩtelligentia. ⁊ anima habet hyliachim
Oĩs intelligẽtia plena ẽ formis. i. ſpeciebꝰ intelligibilibꝰ.
Quãto aliq̊d eſt ꝓpinquius p̄me cauſe. tanto ẽ ſimplicius.
Quicq̊d recipit̃ ab alio. recipit̃ per modũ rei accipiẽtis ⁊ nõ recepte.
Omnis ꝟtus vnita fortior eſt ſeipſa diſperſa
Cauſa p̄ma regit oẽs res creatas ꝑter hoc qđ cõmiſcet̃ cum eis
Cauſa p̄ma influit bonitatẽ ſuam oĩbus rebus vno influxu. ſed res nõ recipiũt illam bonitatẽ equaliter. ſed ſcđm capacitatem nature.
Cauſa prima eſt diues per ſeipſam.
Cauſa p̄ma eſt ſuꝑ omne nomen qđ nomĩari poteſt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Dis intelligētia diuina facit res ꝑ hoc ꝙ ē intelligētia ⁊ regit eas per ħ
ꝙ ipſa ē diuina. Uñ habemꝰ ꝙ regere ē diuinum.
Cauſa p̄ma exiſtit in oībꝰ rebus ſcd̄m diſpōnem vnā. ſꝫ oīa non cōſiſtūt
in p̄ma cauſa ſcd̄m diſpōnem vnā. ſed ſcd̄m multas

¶ Sequūtur auto. ſuꝑ p̄mū libꝝ ethicoꝝ ariſto.

Mnia bonum appetūt. Cognitio finis vtilis ē in arte
Unuſquiſqꝫ quod cognoſcit bene iudicat
Nihil differt etate puer ⁊ motibus puerilis
Bonum quanto cōmunius tanto diuinius
Conſcij ꝓprie ignorantie ammirātur omnes
Sermones inquirendi ſunt ſcd̄m materiam de qua ſunt
In infortunijs virtus refulget.
Duobus exiſtētibus amicis ſanctū eſt prehonorare veritatem. q̄zuis fm
ſtratium iuſtum ſit honorare amicum.
Honor magis eſt in honorante q̄z inhonorato.
Felicitas ē perfectio anime ſcd̄m ꝟtutem perfectam. ſicut vna hirundo
non facit ver. nec vna dies calida eſtatem. ſic nec vna dies vel medicum
tempus facit hominem felicem.
Principia maxime valent ad ſubſequentia
Principium plus eſt q̄z dimidium totius.
Bona aīe maxime ſunt bona. Oia vero cōſonant
Unicuiqꝫ delectabile eſt illud quod amat
Melior eſt vſus rei q̄z poſſeſſio
Impoſſibile eſt indigentem operari bona
Non omnino felix ē. qui ſpē turpiſſimus ē. ⁊ ſine prole.
Felix eſt ſine vituperio ſicut tetragonus.
Finem laudamus. ſed ea que ſunt ad finem honoramus.
Felicitas eſt premium virtutis.
Felix non differat a miſero niſi per dimidium vite
Nullus eſt bonus vel malus per ſomnum
Ratio ſemper deprecatur ad optima

¶ Sequūtur auto. ſcd̄i libri ethicoꝝ ariſto.

X actibus multum iteratis fit habitus
Non parum differt ſic vel ſic id ē bene vel male puerum in iuuen
tute aſſueſci. immo multum.
In obſcuris oportet vti apertis teſtimonijs.
Exercitium temperatum conſeruat ſanitatem.
Fortiter comedere facit fortiter laborare

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Circa voluptates ⁊ triſticias eſt virtus moralis.
Medicine fiunt per contrarium
Circa difficilia ſemper eſt ars ⁊ virtus.
Tria ſunt in aīa. poſſeſſiōes potētie ⁊ habitꝰ ſeu virtus
Paſſio nō eſt ꝟtus. qꝛ ſm paſſionē nec laudamur nec vituꝑamur
Uirtꝰ non ē potentia. qꝛ potētes ſumꝰ per naturam.
Uirtus ē habitꝰ. qꝛ habētem ſe ꝑficit ⁊ opus eiꝰ laudabile reddit.
Omnis ꝟtus cōſiſtit in medio ſcꝫ inter defectū ⁊ exceſſum.
Uirtus certior ē et melior omni arte
Malum ē facile. bonum autem difficile
Non ē facile attingere medium ſꝫ difficile
Uirtus ē habitus electꝰ in mente cōſiſtens quo ad nos declarata ratio-
ne. vt vtiqꝫ ſapiens determinabit.
Operationes ſunt circa ſingularia.
Difficile ē aliquem eſſe bonum id ē ſtudioſum
Medium in omnibus rebus ē laudabile

¶ Sequūtur auto. tercij libri ethicoꝝ ariſto.

Elius ē mori ꝗꝫ facere contra bonum ꝟtutis.
Ignorantia excuſat peccatum
Conſilium nō eſt de fine ſed de his que ſunt ad finem.
Quod primū eſt in intentiōe. hoc debet vltimū eſſe in executione.
Homo ē principium ſuarum operationum.
Bonum volūtarium ē quod ſimpliciter eſt bonum.
Bonus ſingula recte iudicat.
Nullus ē bonus vel beatus niſi volens
Nos ſumꝰ dn̄i noſtraꝝ oꝑationū a ꝑncipio vſqꝫ ad finem.
Qualis vnuſquiſqꝫ ē. talis videt᷑ ſibi eſſe finis
Terribiliſſimū omnium terribilium ē mors
Fortitudo eſt aggreſſio terribilium vbi mors imminet propter bonum
ſaluandum.
In repentinis cognoſcetur habitus
Deſiderium pueri oportet eſſe ſcd̄m preceptum doctoris
In naturalibus deſiderijs pauci peccant.

¶ Sequūtur auto. quarti libri ethicoꝝ ariſto.

Aus et gratiaꝝ actio debetur danti ⁊ nō accipienti.
Maior virtꝰ eſt bonꝛ operari ꝗꝫ turpia nō operari
Uirtuoſus bene vtitur quibuſcumqꝫ.
Dare ⁊ non accipere eſt liberalitas.

·Pulchritudo ſemper eſt in magno corpore.
Unde parui formoſi dici pñt non autem pulchri
Maximū bonorum exteriorum eſt honor
·Prauus honore nō eſt dignꝰ. Honor ē premium ꝟtutis.
Scd̄m ꝟtutem ſolus bonus ē honorandus.
Uirtuti ꝑfecte non fit cōdignus honor.
·Non iraſci in quibꝰ oportet inſipiētis eſt.
Iniuriātem ſuſtinere ⁊ ſeruilē ſiue familiarē deſpicere ſeruile eſt
Malum ſeipſum deſtruit.
Malum ſi integre fuerit importabile erit
Qualis vnuſquiſqꝫ ē talia dt. talia operat᷑ ⁊ taliter viuit
Omne mendacium ē fugiēdum. Uerꝝ bonum ē laudabile
Uerax laudādus eſt. Mendax autem vituperādus.
Iactator maxime ē vituperandus.
·Requies ⁊ ludus in vita vident᷑ eſſe neceſſaria
Uerecundia eſt timor ingloriationis.
Uerecūdia non cōuenit omni etati ſed iuuenili.
Uñ iuuenes verecūdos laudamꝰ. ſenem autem verecundū vituperamꝰ
qꝛ ſenex caueat id de quo verecūdabit᷑.

¶ Sequūtur auto. quinti libri ethicoꝝ ariſto.

I vnū oppoſitoꝝ dicit᷑ multis modis ⁊ reliquū
Que ſimpl'r ſunt bona homibꝰ. pro his orāt ⁊ illa querūt.

·Preclariſſima virtutum eſt iuſticia. neqꝫ heſperus neqꝫ lucifer ita mirabilis ſicut iuſticia.
·Principatus virum oſtendit.
·Peſſimus ē ille qui nō ſolū vtit᷑ malicia ad ſe. ſed etiā ad alios.
Optimus ē ille q̄ nō ſolū vtit᷑ bonitate. i. ꝟtute ad ſe. ſꝫ etiā ad alios
Duplex ē iuſticia ſcꝫ totalis ⁊ partialis
·Partialis ē duplex ſcꝫ cōmutatiua ⁊ diſtributiua.
Cōmutatiua ē duplex ſcꝫ volūtaria ⁊ nō voluntaria.
·Non voluntaria eſt duplex ſcꝫ occulta vt furtum adulterium. manifeſta. vt vincula ⁊ verbera.
Minus malum ē magis eligibile maiori malo.
Ubicūqꝫ reperit᷑ magis ⁊ minꝰ. ibi reperit᷑ medium ⁊ equale
Oportet te famulari illi qui bene fecit
Denarius ē menſura oīm reꝝ. qꝛ ē fideiuſſor noſter in omni aduerſitate vel neceſſitate ꝑ qualibet re qua indigemꝰ.
·Primū inſtitutū debet cuſtodiri. Princeps debet cuſtodire iuſtū.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Duplex ē ius ſcꝫ legale ⁊ naturale. Naturale ē qđ apud oēs habet eandem potētiam. Legale aūt inſtitutū eſt a lege

Sacrificare dijs ſimpliciter eſt naturale. ſed ſacrificare hoc vel hoc iſti vel iſti eſt ad placitum.

Lex prohibet ſeipſum interficere

Nullus proprie p̄t ſibijpſi iniuriam facere

¶ Sequūtur auto. ſexti libri ethicoꝝ ariſtotel.

Non ſufficit ad ſciētiam alicuꝰ ꝙ ſciatur in vniuerſali ⁊ cōfuſe ſed oportet ſcire determiate ⁊ diſtincte.

Ois cognitio fit ſcđm ſimilitudinem.

Conſilium debet eſſe de his que pn̄t ſe aliter habere.

Conſilium nō debet eſſe de p̄teritis ſꝫ de futuris. quia qđ factum eſt non poteſt eſſe nō factum. Unde đt Agathon. Genitum facere nō genitum hoc ſolo priuatur deus.

Uerum bonum eſt intellectus

Quinqꝫ ſunt in anima quibus verum dicitur ſcꝫ ars. ſcientia. ſapientia intellectus. ⁊ prudentia

Sc̄ia eſt de his que nō pn̄t ſe aliter hr̄e id eſt de eternis

Omnis doctrina ē ex precognitis. vel ē de precognitis

Ars eſt recta ratio factibilium

Prudentia ē recta ratio agibilium.

Sapientia eſt cognitio rerum diuinarum. habens caput inter omnes alias ſcientias.

Sapiētia ē certiſſima oīm aliarum ſciētiarum

Juuenes nō poſſunt eſſe prudentes. quia prudentia prereq̄rit experientiam que indiget tempore.

Multitudo temporis facit experiētiam.

Ad principia non eſt ratio

Cōſiliata oportet opari velociter. cōciliari autē tarde

Jmpoſſibile ē prudentē id ē ſapiētem nō eſſe bonum

Habēs vnam v̄tutem. habet omnes

¶ Sequūtur auto. vij. libri ethicoꝝ ariſto,

Sicut beſtie nec malicia nec virtus attribuitur proprie. ſic nec deo. ſed deo honorabilius aliquid virtute. beſtie vero aliquod genus malicie ſcilicet beſtialitas

Homīes dicūtur fieri dij ꝑpter v̄tutum excellētias.

Homo prauus deterior eſt beſtia.

Difficile eſt reſiſtere cōſuetudini. quia aſſimilatur nature. facilius tamē

eſt tranſmutare conſuetudinem q̄ȝ naturam.
Conſuetudo eſt altera natura.
Fama quam omnes famāt omnino non deperditur
Nō ſolum oportet verꝫ dicere ſed ꝛ cām falſi aſſignare.
Delectationi intellectuali non ē admixta triſticia.
Operationes beſtie praue ſunt ex natura ſed operationes prauorum ho minum ex conſuetudine.
Homo ſemꝑ indiget aliqua delectatione. quaſi quadam recreatione pro pter multos labores qui ſibi occurrūt
Maior eſt delectatio in quiete. q̄ȝ in motu
Deus ſemꝑ ſimplici ꝛ vna gaudet delectatione.
Felicitatem ſuꝑ excellēs impetit fortuna.
℄ Sequūtur auto. octaui libri ethicorꝫ ariſto.
Ullus eligere debet viuē ſine amicis hn̄s reliqua bona
Quāto maior eſt fortuna. tāto minus eſt ſecura.
Duo ſimul viuentes intelligē ꝛ agere ſunt potiores q̄ȝ vnus
In infortunijs refugiēdum eſt ad amicos.
Omnis homo oīm hoīm naturaliter eſt amicus
Generātis ad generatum naturalr̄ eſt amicicia
Homies eiuſdem gentis naturalr̄ plus ſunt amici q̄ȝ alij
Simile diligit ſibi ſile verum eſt ꝑ ſe ꝛ nō per accidens
Amicicia ē beniuolētia mutua nō latens in cōtrapaſſis
Triplr̄ fit aīcicia. ſ. ꝓpͤ bonū vtile. bonū delectabile ꝛ ꝓpͤ bonū honeſtū
Amicicia ꝓpͤ bonū maxie videt i ſenibꝰ eſſe. qꝛ tales nō curāt delectabile (ſed tm̄ vtile
Amicicia ꝓpter bonū delectabile iuuenū eſt
Amicicia ꝓpter bonum permanēs eſt ſtabilis.
Nulli ſeinuicem cognoſcūt niſi menſurā ſimul ſalis cōſumant.
Sola amicicia bonorꝫ honeſtorꝫ eſt intrāſmutabilis
Non ē facile alicui credere de amico. qui multo tp̄e probatus eſt ab ipſo et nunq̄ȝ ſibi iniuſte fecit.
Loci diſtantia non ſepat amiciciam. ſed opationem
Natura maxime triſte fugit ꝛ appetit delectabile
Mutua colloquia ſunt factiua amicicie.
Perfecta amicicia nō eſt niſi ad vnum quia qd̄ eſt ſuperabundās ꝛ perfectum nō poteſt fieri ad plures niſi ad vnum
Unuſquiſq̄ȝ ſibiȷ̄pſi maxime vult bonum
Amicorum omnia ſunt cōmunia
Peſſimum eſt contrarium optimo.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Regnum ē optima policia. Malus rex tyrānus dicitur
Rex debet ſe habere ad ſuos ſubditos ſicut paſtor ad oues
Pater tria beneficia dat. eſt eñ cauſa eſſendi generando ꝛ cauſa diſcipli
ne informādo. ꝛ cauſa nutriendi educando.
In quibꝰ nihil eſt cōmune. in his nec ē iuſticia nec amicicia
Seruus eſt organum animatum.
Domini ad ſeruū non ē amicicia ſcd̄m ꝙ ſeruꝰ eſt ſibi diſſimilis
Parentes amāt filios ſuos. vt aliquid exiſtēs ſui.
Parentes plus amant filios q̄z ecōuerſo quia magis ſciunt parentes ꝙ
nati ſunt ex eis q̄z filij.
Matres plus diligūt pueros q̄z patres. quia certiores ſunt de eis ꝛ plu
res labores habent circa eos
Maioribus datur honor. minoribꝰ vero ꝛ indigentibꝰ lucrum. qꝛ ho-
nor eſt retributio virtutis ꝛ beneficij.
Lucrum eſt auxilium indigentis.
Retributio debet eſſe poſſibil' non cōdigna. vt ptꝫ de deo ꝛ parētibus q̇-
bus nō poſſumus equale reddere.
Pater pt abnegare filio et nō ecōuerſo

℄ Sequūtur aucto. noni libri ethicoꝝ ariſto.

Magiſtris dijs ꝛ parētibus nō redditur equiualēs.
Magis eſt mutuū dare cui quis debet. q̄z amicis dare
Amicis exiſtētibus propter bonum vtile ꝛ delectabile illis ceſſantibus
ceſſat ꝛ amicicia.
Qui fingit ſe amicum ꝛ nō eſt. peior ē illo qui facit falſam monetam
Quanto malicia ē circa melius tāto ipſa eſt peior.
Similis ſimili ē amicus. ꝛ ideo bonꝰ malum amare nō poteſt.
Magis tenemur amicis largiri bona q̄z extraneis
Amicabilia que ſunt ad alteꝝ. veniūt ex amicabilibꝰ. que ſunt ad ſeip̄m
Unde vnuſquiſq; ē ſibi maxime amicus.
Amicꝰ debet ſe hr̄e ad amicū ſicut ad ſeip̄m. qꝛ amicus ē alter ipſe
Prauus non ē amabilis ad ſeipſum neq; ad alios.
Beniuolētia non ē amicicia ē tamen principiū ipſius
Ex beniuolētia diuturna fit amicicia
Concordia ad amiciciam pertinet
Benefactores prius amāt beneficiatos q̄z ꝙ amentur ab eis.
Omnis artifex plus diligit opus ſuū q̄z ꝙ diligat̃ ab ope. vt ptꝫ de parē
tibus reſpectu filiorum.
Quod cum magno labore acquiritur magis diligitur. vt patet de ho-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

minibus querentibus pecuniam a labore proprio.
Amicus debet ſe habere ad amicum vt genu ad tibiam
Quemadmodū ciuitas ⁊ alia cōgregatio videtur eſſe principaliſſimum ſuijpſiꝰ. ſic ⁊ homo. ſed principaliſſimū in homīe eſt intellectꝰ. ergo homo maxime videtur eſſe ſuus intellectꝰ. et predicto habemꝰ ꝙ omnis denomīatio debet fieri a principaliori
Homo eſt animal politicum aptum natum cōmunicare ſuum cōceptū ſiue conuiuere.
Amicicia eſt maxime bonorum exteriorum.
Melius eſt cum amicis ⁊ precipue cum bonis q̄ꝫ extraneis quibuſcum qꝫ alijs commorari.
Felix honeſtis indiget.
Solitaria difficilis eſt vita.
Uirtuoſorum beatiſſima eſt vita.
Pn̄tia amicoꝝ eſt delectabilis tam in bonis fortuitis q̄ꝫ in alijs ſcꝫ malꝭ.
In malis qꝛ triſtati alleuiātur amicis condolentibꝰ ipſis.
In bonis. qꝛ delectabile eſt cōuerſari cum amico
Amicus eſt cōſolatio amici viſione ⁊ ſermone
In omnibus oportet imitari meliores.
Amicicia bonoꝝ coaugetꝭ bonis colloquijs ⁊ operibus quibꝰ ipſi vtuntꝭ.
Unde a bonis boni fiunt.

¶ Sequūtur auto. decimi libri ethicoꝝ ariſto.

N actibꝰ humanis minus creditꝭ ſermonibus. q̄ꝫ operibus
Quādo ſermōes diſſonāt operibꝰ ſenſibilibus tūc cōdemnātur.
Ex quibus res generātur in hec reſoluūtur.
Omnis virtus in corpore exiſtēs fatigabilis eſt.
Quedam delectāt que poſtmodum non delectant
Unuſquiſqꝫ maxime operatur in illo quod maxime diligit.
Delectatio tenet operantem in opere
Operatio delectabilior minꝰ delectabilem expellit. Unde amātes fiſtulas non poſſunt intendere ſermonibus.
Non potentes cōtinue laborare requie indigent.
Philoſophia hꝫ delectatiōes ammirabiles puritate ⁊ firmitate
Ultima felicitas homīs conſiſtit in optima operatione
Optime ponende ſunt reſpectu optimi ſubiecti.
Speculatio ipſius veritatis eſt ipſa felicitas.
Uita cōtemplatiua melior eſt q̄ꝫ vita actiua. que eſt vita ſcd̄m hominē. quia vita cōtemplatiua eſt vita diuina.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Duplex ē vita ſcʒ cōtemplatiua ⁊ politica. inter quas cōtemplatiua eſt melior cum ſit diuina alia vero humana

Unuſquiſqʒ opera ſua dirigere debet ad bene viuēdum ſcđm optimum eorum que ſunt in ipſo

Optimū in homīe eſt intellect⁹. qꝛ licet intellect⁹ ſit minim⁹ in quātitate. tñ maximus ē in ptāte ⁊ pcioſitate

Unūquodqʒ dꝛ maximū quod eſt principaliſſimū homis. ex quo iterū habemus ꝙ demōſtratio fit a principaliori

Proprium opus dei eſt ſpeculatio.

Homo felix ſiue ſapiens indiget aliqualiter reb⁹ exterioribus. quia natura per ſe non eſt ſufficiens ſpeculari ſed oportet ꝙ habeat corpus ſanū cibum bonum. ⁊ reliquū famulatum. non tamen indiget multis ac magnis rebus quia nō oportet felicem vel philoſophum eſſe dominum terre vel maris.

Moderate ditati non minus agunt bona qʒ potentes immo etiam magis. vnde dicitur ꝙ moderate ditati ſunt felices quia magis agunt ſcđm virtutem vel intellectum.

Homo ſcđm intellectum operās ⁊ habens curam eſt bene diſpoſitus. ⁊ ideo amātiſſimus eſſe videtur

Homo maxime ſapiens maxime felix eſt.

Sermones conſonantes operibus ſunt acceptandi. diſſonantes vero ſuſpicandi.

Nō facile eſt homīes ex antiqua cōſuetudīe trāſmutare ꝑ ſermōes

Multi plus coacti obediūt neceſſitati qʒ ſermoni.

Quidā ſunt diſpoſiti ad ꝟtutes ex natura. qdā ex cōſuetudine. qdā ꝑ doctrinā. ⁊ ad hoc ꝙ doctrina habeat efficaciā in auditorib⁹ oportet aīam auditoris eſſe diſpoſitam ⁊ preparatam ſicut terra anteqʒ nutriat ſemen

Oportet bonos prouocare per virtutes ad premia. malos autem ꝑ penas inſanabiles totaliter extermīare.

¶ Autoritates ariſto. libri de fortuna bona

N bonis exterioribus quorum fortuna eſt domina nō contingit hominem eſſe felicem.

Ubi plurim⁹ intellect⁹ ⁊ ratio. ibi qn̄qʒ mīma eſt fortuna

Ubi vero plurima fortuna ibi minim⁹ quādoqʒ intellect⁹.

Deū dignificam⁹ vt dñm exiſtentē vt dignis diſtribuat bō ⁊ mal' mala.

Deum veriſimile non eſt prauorum curam habere.

Appetitus naturalis naturaliter tendit ad bona.

Illi ſunt bene fortunati quicūqʒ directe agūt ſine rōne vt in plurib⁹

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Quid eſt melius intellectu ⁊ ſciētia niſi deus
Deus bene videt preſentia. preterita ⁊ futura
Bona fortuna ē appetitꝰ naturaľ. datus a deo mouēte totā naturā

Sequūtur auto. libri economice ariſto.

Ciuitas eſt domoꝝ pluralitas predijs ⁊ poſſeſſionibꝰ abundās ad bene viuēdum ordinata.

Cōmunicatio viri ⁊ femie in aīantibꝰ irrōnabilibꝰ eſt ſolū grā prolis ꝓcreāde. in homibꝰ vero nō ſolū grā illiꝰ ſed etiā grā alteriꝰ vtilitatis.
Que parētes exiſtētes potētes fecerūt filijs impotētibꝰ iteꝝ reportāt a potētibus filijs parētes impotētes ⁊ ſenio cōfecti.
Natura facit vnum animaliū forte cōiugabilium ſcꝫ maſculum vt vlciſcat fortitudine ſibi illata. aliud vero debile ſcꝫ feminam. vt magis ſe cuſtodiat pre timore.
Uir non debet iniuriari femine. vt femina non iniurietur ei.
Iniuriari femīe eſt virum cum extranea muliere coire. ſed iniuriari viro feminam eſt feminam coire cum extraneo viro. ſcd̄m Eſiodum poetam virum oportet. i. expetit viro puellam ducē in vxorem. vt doceat eam bonos mores qꝛ iuuēcula eſt flexibilior vidua
Diſſimilitudīes moꝝ inter virū ⁊ mulierē nequaqꝫ ſunt amāde
Due ſunt ſpēc[illegible]ruoꝝ ſcꝫ procurator et operator. oportet ſeruis tria dare. opera ⁊ penam. i. diſciplinam. ⁊ victum ſufficiētem. quia ſine mercede impoſſibile eſt operari.
Uictus autem eſt merces ſeruorum qui tamen ſine alijs duobus facit ſeruū proteruum.
Nemo aliorum bona ⁊ ꝓpria ſil'r curat ⁊ equaliter.
Quidam interrogatꝰ quid magis impinguat equū.
Reſpōdet oculus dn̄i. alius interrogatꝰ. quale ſtercus optimū ad pinguādum agrum. reſpōdit veſtigia domini.
Impoſſibile ē negligentibꝰ dominis ſeruos eſſe ſollicitos
Nunqꝫ oportet dn̄m eſſe ſine cuſtodia. ſic nec ciuitatē
Surgere de nocte ad ſanitatem. ad philoſophiam. ad bonam diſpoſitionem vtile eſt.
Nec queſtus veſtimētorum nec forma nec auri multitudo tanta eſt ad mulieris virtutem quanta eſt modeſtia in quolibet opere. ⁊ deſideriū honeſte ac compoſite vite.
Quanto quis diligētius obſequit̄. tāto maiorem grām obtinebit
Niſi parentes pueris exemplum probitatis vite dederint incuſabilem adinuicem poſſunt habere cauſam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Si mulier cognouit virum ſibi iuſtum ac fidelem eſſe. ipſa etiam circa ipſum iuſta ꝛ fidelis erit.
Multo grauius aliq̈s fert ſi hõre priuetur q̄ʒ ſi oīa bona ſua auferant
Non debet homo ſane mētis vbicumqʒ et ad quamlibet mulierem mittere ſemen ſuum.

Autoritates ſuper ꝑmū libꝛ politicoꝛ ariſto.

Omines ratione ꝛ intellectu vigentes naturaliter aliorum domini ſunt ꝛ rectores.
Natura non facit niſi vnum inſtrumētum ad vnum opus ꝛ hoc pauperibus eſt pro ſeruo.
Homo naturaliter eſt aīal politicum ꝛ ciuile
Natura nihil facit fruſtra
Nullum aīal a natura habet rōnem niſi homo
Homini ſermonem natura dedit
Pars ſepata a toto non remanet niſi equiuoce.
Homo ſolitarius vel eſt deus vel beſtia.
Sicut optimum animalium eſt homo fruēs lege. ſic peſſimum animalium eſt. homo a lege ꝛ iuſticia recedens
Seuiſſima iniuſticia eſt habēs arma ſcʒ ſciendi
Sine neceſſarijs impoſſibile eſt viuere.
Seruus naturaliter non eſt ſuiꝑſius ſed alterius.
Opus qđ fit a melioribꝰ ſemper melius eſt
Quādocumqʒ ex multis vnum cōſtituitur. inter illa vnum erit regens aliud vero rectum.
Anima naturalr̄ dominat̄ corꝑi ſicut dominꝰ ſeruo.
Utile eſt corpus regi ab anima. ab his enim duobus coniunctis. homo conſtituitur.
Item vtile eſt omnibꝰ animalibꝰ regi ab hoīe.
Regens naturaliter dignius eſt recto.
Maſculinum genus naturaliter dignius eſt feminino.
Uirtꝰ ꝛ malicia determīat ſibi ſeruos ꝛ liberos. nobiles ꝛ ignobiles.
Homines reputant dignum ex bonis fieri bonum. ſicut ex homine fieri hominem.
Dupliciter đꝛ ſeruꝰ. vno modo ſcđm naturā. alio mō ſm legē poſitā
Non eſt poſſibile viuere ſine cibo.
Plurimū genus hoīm ex terra ꝛ fructibꝰ domeſticis viuit.
Natura facit omnia aīalia ꝓpter hominem
Duplices ſunt diuitie. ſcilicet naturales ꝛ artificiales. naturales.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

ſunt poſſeſſiões reꝝ artificiales ſunt poſſeſſiões pecunie.

Deſiderium diuitiarum vadit in infinitum

Facile eſt philoſophis ditari ſi volunt

Magis ⁊ minus non diuerſificãt ſpeciem

Conſiliũ mulieris eſt inualidum. pueri vero imꝑfectum

Silentium mulieris preſtat ornatum.

¶ Sequũtur auto. ſecũdi libri ethicoꝝ ariſto.

Jues ſunt ſocij vnius ciuitatis

Quod plurimoꝝ eſt ꝯmune. mĩme ſortit̃ curam. q2 de ꝓprijs maxime curãt homĩes. de cõmunibꝰ autem minus

Multi ſerui qñqȝ ſeruiũt deterius paucioribus

Optimũ eſt ciuitati vt ſit vna ſcđm amiciciam

Amicorum omnia ſunt cõmunia

Unuſquiſqȝ naturaliter amat ſeipſum.

Amicis auxiliari delectabiliſſimum eſt.

Bonum eſt abſtinere a muliere propter temperãtiam

Periurie malignitatem efficiũt ⁊ ſeditionem

Plures homĩes diſcordãt ꝓpter inequalitatem poſſeſſionum

Qui delectari velit ſine triſticia ad philoſophiam currat

Omnis ciuitas artificialibus indiget.

Leges inhoneſte licet maxime ſint in vſu. pñt tamẽ aboleri

A mulieribus non bene regitur ciuitas

Melius ẽ iudicare ſcđm leges ⁊ lrãs q̃ȝ ex ꝓpria ſentẽtia

Magnoꝝ domini cõſtituti ſi viles fuerint maxime ledũt ciuitatẽ

Impoſſibile ẽ indigẽtem bene principari ⁊ ſtudio vacare.

Unum opus optime fit ab vno.

¶ Sequũtur auto. tercij libri politicoꝝ ariſto.

Juitas eſt quedam ciuium multitudo.

Ciuitas non ẽ vna ꝓpter eoſdẽ mores ſed ꝓpter eandẽ policiã

Policia ẽ ordo quidã inhabitantiũ ciuitatẽ. in ſubijciẽdo ⁊ principãdo

Non eſt idem bonus homo ⁊ bonus ciuis

Non cõtingit homĩes bñ pricipari q̇ nunq̃ȝ ſub principe fuerũt

Prudentia eſt ꝓpria virtus principis.

Optĩa ciuitas nõ facit vnathiſem ſiue banãtiũ. i. vilẽ artificẽ eſſe ciuẽ.

Quecũqȝ ſunt vni neceſſario miniſtrãtes dicũtur ſerui.

Quicũqȝ autem cõmuniter pluribus dicũtur banantij.

Quicũqȝ intendũt policie vtilitati cõmuniter recti ſunt ⁊ iuſti. qui aũt intendũt vtilitati ꝓprie vicioſi ſunt. ⁊ rectoꝝ politicoꝝ trãſgreſſores

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Oportet bonā ciuitatem de ꝟtute ſollicitam eſſe
Unum ꝟtuoſum melius ē principari q̃ȝ plures ⁊ multos alios.
Sine iuſticia impoſſibile ē inhabitare ciuitatem
Melius ē ciuitatē regi vno optīo viro. q̃ȝ vna optīa ſcȝ muliē vel lege
Ingenuitas ē virtus generis .i. nobilitas
Turba multa meli⁹ iudicat q̃ȝ vnus tantum.
Melius ē iudicium duorum q̃ȝ vnus tantum.
Pars non ē apta nata excellē ſuū totum.

¶ Sequūtur auto. quarti libri politicoꝝ ariſto.

Non ſolum oportet policiam a principe inſtitui. ſed etiam oportet eam corrigere.
Ciuitas non cōſtabit ex vna pte ſed ex multis. quaꝝ vna ps ſunt agricole. ſecūda artifices manuales. tercia que negociat̄ circa foꝝ. quarta mercenarij. quinta ꝓpugnatores ⁊ armigeri. quos neceſſariū eſt in ciuitate exiſtere. ſi nō debeat ſeruire inimicis.
Qui alteri ſeruit non ē per ſe ſufficiens.
Sine principib⁹ impoſſibile ē eſſe ciuitatem.
Litteris vacare nō exiſtentib⁹ prouētibus. ē impoſſibile
Ingenuitas ⁊ nobilitas ſunt ꝟtutes ⁊ diuitie antique
In omni ciuitate ſunt tres ſpēs hoīm ſcȝ paupes. diuites. ⁊ mediocres inter q̄s optimi ſunt mediocres. qꝛ medium ſemp eſt optimū media poſſeſſio bonoꝝ exterioꝝ ēſt optima qꝛ facili ē rōni obedire
Q.d nimis ē pulchꝝ. nimis ē forte. nimis ingenuū. nimis diues hȝ contrariū ſcȝ nimis fetidū. nimis debile. nimis ignobile. nimis ingenuū
Ratio ſequit̄. quia quidam eorum ſunt iniurioſi. ⁊ in magnis plus nequam. quidam autem aſtuti. ⁊ in prauis valde nequam
Qui ſunt nimis diuites ⁊ potētes. nec ſciūt nec volūt ſubijci.
Qui autem min⁹ ingenui ſunt ⁊ viles neſciūt principari.
Mediocres ciues maxime ſaluātur in ciuitate. quia ipſi nec deſiderant aliena vt pauperes. nec alij pauperes exiſtētes horum ſubſtātiam deſiderant. ⁊ ergo nec inſidias patiuntur neqȝ fraudes faciunt quapropter ſine periculo viuūt.
Maximū eufortuniū eſt ciues mediocrem ſubſtātiam hr̄e tanq̃ȝ ſufficiētem ei qꝛ p tales bene regit̄ ciuitas.
Quāto aliq̇d magis attingit mediū tanto melius ē. quāto autem mag̃ aliq̇d diſtat a medio tanto peius
Magne ciuitates pl⁹ ſunt ſeditioſe q̃ȝ pue. qꝛ multū eſt ibi mediū
In magnis negocijs oportet vnum ordinare ad vnum opus. quia cura

melius eſt intēta circa vnum opus q̄ʒ circa multa.

¶ Sequūtur auto. quinti libri politicoꝝ ariſto.

Uod plus eſt inequale eſt

Ubiqʒ propter inequale fit ſeditio.

Nobilitas generis ⁊ diuitie ſunt principia ⁊ fontes ſeditionū

Nobilitas ⁊ virtus in paucis inueniūtur

Minores vt fiant equales. ſeditiones faciunt. equales vero vt fiant maiores.

Quod par eſt quaſi nihil differt ab eo quod nō eſt

Omnis diuerſitas videt̄ facere ſeditionem

Seditiones que parue ſunt primo. quaſi non fuerint inter dominos conualeſcunt.

Principium alicuius videtur eſſe dimidium totius pater ⁊ filiꝰ ſimul principari nequeunt.

Policie maxime diſſoluūtur ꝓpter iuſticie tranſgreſſionem

Contrariorum contraria ſunt factiua.

Parue expenſe ſepe facte ſubſtātias ſepe conſumūt

Periculoſum eſt principi. dare ſubdito ſuo magnos honores.

Regnum ſeruatur per amicos

Rex iuſticiam ſeruare debet.

Contumelia eſt cauſa ire.

Nullus manum ſuam mittit ad impoſſibilia

Non defacili poteſt inuadi qui eſt ſobrius ⁊ vigilans. ſed qui eſt dormiens. quapropter principes vt nō ſint inuaſibiles ſomnum ⁊ ebrietatem multum euitare debent.

Princeps debet eſſe deicola. quia minus timent homīes iniuſtum pati ſub principe ſi deicolam putant ipſum eſſe

Oportet ꝑncipē bonos honorare ⁊ ipm̄ met honorē diſtribuere

Supplicia autem nō debet diſtribuere p ſe ſed p alios.

Si princeps aliquē de ptāte ſibi tradita vult deponē gradatim hoc debet facē ⁊ nō ſimul auferre totam ptātem.

¶ Sequūtur auto. ſexti libri politicoꝝ ariſto.

Pus libertatis ē viuere vt aliq̄s vult q̄ ſeruus nō viuit vt vult

Pluralitas in electiōe perſonaꝝ prefert̄ paucitati. ſimiliter magnitudo dignitatis prefertur prauitati.

Optimus populus eſt qui terre cultriuus eſt

Agricole qui non habent neceſſaria. circa opera ſimmorantur. et aliena non concupiſcunt.

Agricole magis cōcupiſcūt lucrum q̄ȝ honorem. quia delectabilius eſt eis laborare q̄ȝ principari.
Nō eſt facile ciuitatē ꝑmanē ſine legib⁹ ꝛ cōſuetudib⁹ cōpoſitam
Quāto aliquid ē peius. tanto maiori indiget cautela
Neceſſe eſt in omni ciuitate aliq̄d emi ꝛ vendi.
Prauos nō eſt ſecuꝝ facere dn̄os. q2 ipſi magis indigēt cuſtodia alioꝝ̄ q̄ȝ alios poſſint cuſtodire.
Oportet in ciuitate aliq̄s eſſe curā deoꝝ hn̄tes vt ſacerdotes
¶ Sequūtur auto. ſeptimi libri politicoꝝ ariſto.
Triplex eſt bonum ſcȝ bonum anime. bonum corporis. ꝛ bonum extrinſecus proueniens.
Sine his quattuor virtutib⁹ ſcȝ fortitudine. tēperantia. iuſticia ꝛ prudentia nemo dicitur eſſe beatus
Omnis exceſſus rerum. vel nocet vel nihil proficit
Anima precioſior eſt corpore ꝛ omni poſſeſſione
Anime bonum precioſius eſt omnibus bonis
Teſte deo in omnib⁹ exteriorib⁹ bonis non eſt felicitas quia felix eſt qui nullo exterioꝝ bonorum vtitur.
Duplex eſt felicitas ſcilicet politica ꝛ contemplatiua. inter quas cōtemplatiua eſt melior.
Bonum anime eſt optimū ꝛ eligibiliſſimum
Non ē poſſibile politicā eſſe optimam ſine moderata abundātia.
Felicitas eſt perfectus viſus virtutis.
Potētia eſt in iunioribus. prudentia vero in ſeniorib⁹.
Inter oīa animalia ſolus homo habet rationem
Neceſſe ē futurum principem ſubditum fuiſſe.
Finis generationis vt in plurib⁹. in viris eſt numer⁹. lxx. annorum. in mulieribus vero quadraginta.
Mulieribus cōuenit cōiugari circa annum decimūoctauū. viris autē circa annum. xxvij.
Iuuenū coitus prauus ē ad generationē filioꝝ. ſil'r et ſenum
Lactis alimētum maxime ē familiare corporib⁹ pueroꝝ
Bonum eſt pueris eſſe ſine vino
Iuuenes cuſtodiēdi ſunt vt nō dicāt nec audiāt aliq̄d turpe q2 ex dicē ꝛ audire aliq̄d turpiū facile eos facē aliq̄d turpium cōtingit.
Iuuenes maxime ab ebrietate cuſtodiendi ſunt
Omnia amamus magis in principio.
Ars ſupplet defectum nature.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

¶ Sequūtur autoritates octaui libri politico-
rum aristotelis.

Omnis laborans requie indiget.

Ludus fit propter requiem.

Continuū ⁊ continue debet eſſe ſtudium.

Muſica valet ad deductionem tpis. ⁊ delectationē ſiue recreationē ⁊ nō pueris ꝓdeſt ſtudere in muſica.

Nō ſolum pueri erudiēdi ſunt ſcꝫ in arte vtili ⁊ neceſſaria. ſed etiam in artibus liberalibus ⁊ honeſtis vt eſt litterarum eruditio. ⁊ in artibus delectabilibus vt in muſica

Facilius ē habere vnū vel paucos bene ſapiētes qꝫ plures.

Reqes de nccitate ē delectabil'. qꝛ eſt medicina triſticie q̄ eſt in labore.

Muſica ē potens letificare homies

Aīa delectat naturalr in muſicis melodijs

Melodia iratos homines ⁊ alijs paſſionibus occupatos ſepe alleuiat illos letos faciendo.

Ebrietas homies impetuoſos facit

¶ Sequūtur auto. ſuper ꝑmū libꝝ rhetoricoꝝ

Rhetorica eſt aſſecutiua dyalectice

Litigātis nihil ē aliud niſi oſtēdere. quia res eſt vel non ē. aut que perfecta ē aut nō. ⁊ vtrum ſit iuſta vel iniuſta. oportet ipſum iudicē cognoſcere ⁊ nō addiſcere a litigātibus.

Facilius ē habere vnū vel paucos beneſapiētes qꝫ plures

Amor odiū ⁊ ꝓprium cōmodum ſepe faciūt iudicē nō ꝯgnoſcē veꝝ.

Rhetorica docet iuſta ⁊ vera ꝑſuadere ⁊ cōtraria eoꝝ fugere.

Si incōueniens ⁊ turpe eſt aliquem ſe non poſſe defendere corpore multomagis incōueniēs eſt ⁊ turpe nō poſſe defendere ſermōe.

Nulla res conſiderat particulare. quia particularia ſunt infinita ⁊ non ſcibilia.

De neceſſarijs ⁊ īpoſſibilibꝰ non cōſiliamur. ſꝫ de cōtingentibꝰ ⁊ aliter ſe habere potentibꝰ que in noſtra ptāte ſunt.

Nobilitas gentis vel ciuitatis ē homies antiqs eſſe preſides. ꝑncipes ⁊ inſignes. ⁊ multos inſignes ex eis prodijſſe

Nobilitas ſingularis eſt que a viris ac mulieribꝰ fit ꝓpter diuitias vel virtutes. vel ꝓpter aliqđ aliud ꝓpter qđ homo honorat

Honor eſt benefactiue operatiōis ſignum. qꝛ illi maxime ⁊ iuſte honorantur qui beneficia dare poſſunt.

Multi ſine virtutibus corporis longeui inueniūtur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Conſilium non eſt de fine. ſed de his que ſunt ad finem.
Omnia bonum appetūt. ⁊ tercio ethicoꝝ
Exercitium vt in pluribꝰ conſeruat ſanitatem.
Cuius cōtrarium eſt malum. illud ē bonum
Quicq̇d fuerit ſuperabūdans ⁊ magis q̄ʒ eſſe debeat hoc ē malum
Facilia ſunt quecūqʒ ſine triſticia ſunt. ⁊ ī modico tp̄e ſunt. ſicut ſimpl'r
ad ſimpl'r magis ad magis. maximū ad maximū ⁊ ecōtra
Sine cauſa ⁊ principio impoſſibile eſt aliq̇d eſſe vel fieri
Subtiliter vidē meliꝰ eſt q̄ʒ ſubtilit' odorare. qꝛ viſus melioꝛ ē odoratu.
Pulchrius ē eſſe amatorē ſocioꝝ q̄ʒ pecuniaꝝ
Multa q̄ natural'r nō ſunt delcābilia cū aſſuefacta fuerit delcābilia ſunt
Qd̓ cōſuetū eſt velut innatū eſt. qꝛ cōſuetudo ē ſil'is nature.
Diligere ē delectabile qꝛ nullꝰ diligit vnū niſi delecteť in eo.
Omne conſuetum eſt delectabile.
Addiſcere aliquid delectabile eſt.
Juſtum eſt ei gratiam facere qui gratiam fecit.
Juſtum eſt auxiliari amicis.

¶ Sequūtur auto. ſecūdi libri rhetoricoꝝ ariſto.

i Ra eſt appetitus cum triſticia punitiuus ꝑpter paruipēſionem ſuiipſius vel ſuorum.
Ad omnem iram ſequitur delectatio propter ſpem puniendi. Unde d̓t
homerꝰ. ꝙ ira ē dulcioꝛ melle ſtillante.
Infirmi. coeuntes. bellātes. amātes. ſitiētes ⁊ vniuerſal'r deſiderātes ali
quid. ⁊ nō conſequētes illud de facili iraſcūtur.
Si q̇s in ph̓ia cupit delectari iraſciť. qui eum decipit
Obliuio eſt ſignum paruipenſionis.
Manſuetudo eſt quietatio ire.
Nullus ſeipſum paruipendit.
Seruos arrogātes ⁊ contradicētes magis flagellamus
Manifeſta negare. irreuerentia eſt.
Tempus quietat iram.
Amicus eſt qui amat ⁊ ecōuerſo qui amatur
Amicus gaudet de bonis. ⁊ dolet de triſtibus ſui amici
Signa voluptatis ſunt delectationes ⁊ triſticie
Ira eſt feminarum inimicicie ⁊ odij
Laudare preſentem adulari eſt.
Aliquem ſua propria narrare iactantia eſt
Turpe eſt ignorare quod omnibus ſcire contingit

Omne malū erubeſcibile ē. de bōis āt opibꝰ nullus erubeſcē debet.
Superari ab inimicis mirabile eſt
Similis ſimili inuidet ſi in hoc ꝙ ſunt ſimiles vnus excedit alium. vn
de figulus odit figulum.
Nobilitas ē progenitoꝝ. nobilitas attēdit̄ ſm ꝟtutē generis
Generoſum non d̄r de genere. ſed a natura
Multi ſunt qui indigēt hominibus
Peiores ſunt nuꝑ ditati. q̄ȝ ditati ab antiquo
Si ſine arte ⁊ oꝑatiōe aliqd fieri poſſibile ē. magis ꝑ artē ⁊ curam ali-
quid fieri poſſibile ē Uñ vbi philoſophi fuerūt pſides felix fuit ciuitas.
Similiter impie agūt qui dicūt fieri deos ⁊ q̇ mori dicūt eos
Nihil eſt ſine cauſa.
Omnis fur malignus eſt.

¶ Sequūtur auto. tercij libri rhetoricoꝝ ariſto.

Quod mirabile eſt delectabile eſt.
Cōtraria iuxta ſe poſita magis apparēt ſiue eluceſcūt
Honeſtas vel turpitudo nomīs vel ē in ſignato vel ſigno.
Qui mortuos ſpoliāt aſſimilant̄ canibꝰ qui lapidem mordent.
Infinitum non eſt ſcibile.
Omnia terminantur numero.
Quod eſt breuius ſemper eſt delectabilius
Intellectus eſt lumen quod deus infundit
Omnem trāſferētem oportet trāſferre a ſimilitudinibꝰ ⁊ manifeſtis
Prohemium eſt principium orationis
Prohemiū habet ſe in orōne ſicut preludiū in fiſtulis
Oportet facē viam in aīa auditoris future orōnis qđ fit ꝑ prohemiū
Q.đ magis dicturꝰ quis ē de hoc ꝓhemiſare debet.
Prohemia auditores debēt facē beniuolos ⁊ attentos
Laus ē ſermo dilucidās magnitudinē perſone.
De futuris non ē narratio ſed p̄terita acta oportet credi

¶ Sequūtur auto. ſuꝑ primū libꝝ poetrie.

Omnis oratio poetica vel ē laudatio vel vituꝑatio
Ars poetica eſt ars logicalis
Compoſitor ſermonum metrorum in naturalibꝰ potius eſt denominā-
dus autor ſermocinalis q̄ȝ poeta.
Omnis motus ⁊ omnis actio verſatur circa vltima
Homo naturaliter delectatur in metro ⁊ ſimphonia.
Exemplis vtimur docendo vt facilius intelligatur quod dicitur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Doctrina naturaliter procedit de homiẽ in homiem ſcd̓m operationem quam habet doctor ad diſcipulum.

Anime virtuoſe et nobiles naturaliter inuenerunt artes carminum ad laudandum.

Alie vero deficiẽtes in his adinuenerũt carmĩa ad vituperãdum.

Bonitas artis laudãdi cõſiſtit in metro ꝓlixo ⁊ nõ curtato

¶ Sequũtur auto. ſecũdi libri poetrie.

Otum ⁊ cõpletum ẽ. quod hꝫ principiũ medium ⁊ finem.

Locũ medium obtinebũt in bello qui fortes ſunt.

Locum ſcꝫ mediũ inter timidum ⁊ audacem.

Dis ſermo ſi breuior ſit q̄ꝫ debeat obſcurat intellectũ. ſi lõgior fuerit difficilis ẽ retentionis ⁊ diſcipulo obliuionẽ inducit.

Uni rei multa accidunt.

Oportet vt ars in hoc naturam imitetur. vt omnia que agit agat ſcd̓m vnum ꝓpoſitum ⁊ vnum finem

Rebꝰ non exiſtẽtibus in natura nõ imponũtur nomĩa niſi raro.

¶ Cõmentator. Suaue ẽ homini qd̓ cõſueuit tota ſua vita.

Scd̓m ariſtotelem. Ira eſt triſticia ⁊ perturbatio quedam in vehementi appetitu vindicte.

Qd̓ quis nõ credit nõ mouet ipm̄ nec ad timendũ nec ad miſerãdum

Non contriſtatur nec leditur aliquis in tantum propter malum quod infertur ſibi ab inimicis. in quantum cõtriſtatur ⁊ leditur propter malum ſibi illatum ab amicis.

In quolibet genere ẽ aliqd̓ bonũ licet in eo inueniũtur aliqua nõ bona

Propt̓ vſus ⁊ cõſuetudies malas ⁊ ꝑuerſas nõ laudat̓ quiſquã

Qui beneficia inuenit cõpedes inuenit.

Res nulle ſunt ſtabiles q̄ cum fluxu tp̄is fluũt ⁊ fluxibiles ſunt

Ariſtoteles. In iferno cõtinua ẽ triſticia ⁊ meror incõſolabilis

Littera ẽ ſimpliciſſimũ elemẽtum ex quibꝰ lr̄is locutio cõſtituit̓

¶ Sequũtur autoritates epiſtole de bene viuere ſiue agere alexandro regi miſſe.

Elius eſt animam habere abundãtem ſcientijs q̄ꝫ habitum corporis bene indutum.

Eos qui ratione vtuntur ⁊ cum hac agunt omnia tanq̄ꝫ bonos ⁊ optimos exiſtentes laudamus.

Eos ãt qui ſine rõne aliq̄d agũt tanq̄ꝫ rudes ⁊ beſtiales exñtes oſtẽdimꝰ

Sicut vita ſine triſticia delectabilis eſt. ita ratiocinatio ſcd̓m animam laudabilis eſt.

Concupiſcētia ⁊ ira et reliquis ſimilibus reliqua vtūtur aīalia rōne au-
tem nullum animalium niſi homo.
Suadeo tibi attingere rōnem philoſophie
Sicut cōſeruatiuū corpis ē ſanitas. ita cōſeruatiuū aīe eſt eruditio
Eruditiōe precedente nō contingit peccare circa actiōem
Sicut videre ē delectabile oculis. ſic ocul' aīe intueri acute amabile ē
Sicut dux ē ſaluator exercit⁹. ſic rō cum eruditiōe ē dux vite.

¶ De regimine principū ariſto. eruditio
Eo nihil ē difficile. ⁊ ſine eo nihil ē poſſibile poſſideri
Quicq̄d datur indigno perditur.

Sūma bonitas ē in rege abſtinē a pecunijs ⁊ poſſeſſiōib⁹ ſubditoꝝ
Tūc ſolent homīes timē regem qn̄ vident eum timere deum
Sūma ſapīa eſt in rege ſeipſum regere
Honorificum ē regi a multiloquio ſe abſtinere.
Nimia familiaritas cōtemptum parit.
Noli appetē qd̓ trāſitoriū eſt ſʒ ꝓcura tibi diuitias īmortales.
Dirige ſemꝑ cogitatiōes in bonum.
Noli te inclinare ad coitū mulierꝫ qꝛ coitus eſt q̄dā ꝓꝓetas porcoꝝ.
Que gloria tibi ē ſi exerces vices irrationabiliū aīaliū ⁊ act⁹ brutoꝝ
Caue effundere ſanguinem humanum.
Coitus ē deſtructio corporis ⁊ abbreuiatio vite.
Facta circa p̄terita documēta dant in futuris
Minorem ne cōtempſeris quia minor aſcēdere p̄t ad honores ⁊ tūc po-
tentior erit ad nocēdum.
Noli penitere de p̄teritis qꝛ hoc ꝓprium ē debilium mulieꝝ.
Deus glorioſus nihil ocioſum facit
Sine vacuo eſt natura.
Ad potētiam intellect⁹ nihil eſt difficile.
Cuncta ſunt ſcibilia via rationis
Futura ſi p̄ſciant̄. facilius tolerātur ⁊ prudentius declinātur
Conſeruatio ſanitatis melior ē omni medicina
Neceſſitas nō hʒ legem. Conſuetudo ē altera natura
Mutatio cōſuetudinis non ē ſubita ſed ſucceſſiua.
Inferiora a ſuperioribus reguntur
Juſticia regnātis vtilior ē ſubditis q̄ꝫ fertilitas temporis
Conſilium eſt oculus futurorum.
Nobiliſſimum animalium eſt homo.

¶ Autoritates libri ariſtotel' de pomo ⁊ morte.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Epius mihi philoſophia viſa eſt res diuina
Mors nihil ē niſi receſſus anime a corꝑe
Sapiēs debet letari de morte ſua ⁊ non dolere
Philoſophia docet hoīem cognoſcere ſuū creatorem.
Docentes alios mentiri non debent
Logica ē ſilis ſcorpioni in tiriaca q̄ licet de ſe ſit venenū. tamē in tiriaca exiſtēs remediū preſtat ad dolorem patienti.
Beata ē aīa q̄ non fuit infecta prauis oꝑationibus huiꝰ mundi
Ve anime peccatrici que non habet poſſe redeūdi ad locum ſuū vnde exiuit quia turpia opera ⁊ delectatiōes carnales impediunt eius aſcenſum ſurſum.

¶ Sequūtur morales Autoritates Senece ad lucillū balbū. ⁊ hoc cōgruo ordie ante ꝓgreſſum ad logicalia ariſtotelis ⁊ alioꝝ

Urpiſſima ē iactura q̄ fit ꝑ ignorātiam ⁊ negligētiam
Faſtidiētis ſtomachi ē multa deſiderare ſꝫ pauca deguſtare
Ubi diuerſa ſunt cibaria ibi nutrimēta pauca qꝛ diuerſa minꝰ alunt
Peregrini multa hñt hoſpicia. nullas amicicias
Nuſquam deeſt qui vbiqꝫ eſt.
Omnia aliena ſunt. tempꝰ tantum noſtrum eſt
Non prodeſt cibus corꝑi cum ſtatim ſumptꝰ emittitur.
Nihil īpedit ita ſanitatē ſicut crebra remedioꝝ tēptatio. aut īmutatio.
Nō cito venit vulnꝰ ad cicatricem in quo medicina ſepe negligit᷑ ac diuerſimode temperat᷑. ſicut nec cōualeſcit plāta q̄ ſepe trāſfert᷑
Leta paupertas eſt res honeſta
Nō quī parum habet eſt pauꝑ. ſed qui plus cupit.
Cum amico oīa deliberare. ſed te amico prius.
Utrūqꝫ eſt vicium. omni credere ⁊ nulli.
Peſſimū eſt qđ habemꝰ autoritates ſenū. vicia vero pueroꝝ.
Noli fortune credere. in momēto eñi mare vertitur
Infirmi animi eſt non poſcere diuitias
Nulliꝰ rei iocunda eſt poſſeſſio ſine ſocio
Unū exemplū luxurie ſiue auaricie multa mala facit.
Cum illis cōuerſari debes q̄ te iocundū facturi ſunt. vel melioꝛē.
Illos admitte quos tu meliores facere potes
Quid refert qualis ſtatus tuus ſit ſi videt᷑ tibi malus
Sic viue cum homibus tanq̄ꝫ deus videat.

Sic loquere cum deo tanq̄ȝ homīes audiant.
Quid eſt turpius q̄ȝ ſenem viuere inſipienter
Sine ſtudio philoſophie eger eſt animus
Non iubeo te ſemꝑ ſcribere libros ac tabulas.
Pugillaribus em̄ dandum eſt interuallum oīno
Pugilibꝰ datur requies nō vt ꝟtus ſpolietᷣ ſed vt magis acuatᷣ
Scio neminē beate viuere ſine ſtudio ſapiētie
Bonam vitam ꝑfecta ſapiētia efficit
Non ſit ꝙ nos a philoſophia remoueat. nec paupertas nec alicuius rei indigentia.
Nemo dignus eſt deo niſi opes cōtempſerit.
Philoſophia docet nos facere ⁊ diſcernere
Magnus eſt ille qui in diuitijs pauper eſt
Nemo diues naſcitur.
Peiores morimur q̄ȝ naſcimur.
Incertum eſt quo loco mors te expectet. itaqȝ tu eam in omni expecta
Si q̊s ꝑcipit pħiam. ita ſecurꝰ moritᷣ ſicut naſcitur.
Sola virtꝰ preſtat gaudium ꝑpetuū ⁊ ſecuꝛ.
Mens bona nō accōmodatᷣ nec emitᷣ. ⁊ ſi venalis eēt nō haberet emptorem. ſed mala quotidie emitur.
Inicium ſapientie eſt cognitio peccati
Qui peccare ſe neſcit corrigi non vult
Generoſus animus concitatur ad honeſta
Magni animi eſt magna cōtemnere
Nemo bonus eſt ſine deo.
Quid eſt facilius ꝓpria in homīe. aut aliena laudare
Non faciunt meliorem equū aurei freni
Nemo gloriari debet niſi de ſuis.
Lauda hominem in illo quod nec dari nec eripi poteſt. ſed quod propꝛium hominis eſt. ſed hoc non eſt domꝰ vel veſtis pulchra. vel familia famoſa femīa formoſa. ſed animꝰ ⁊ ratio ꝑfecta
Philoſophia platonē non accepit. ſed eū nobilem fecit
Philoſophia nullū reijcit aut eijcit. ſed lucet omnibus.
Sic cum inferiori viuas quemadmodum tecum ſuperiorem viuere velis.
Nulla ſeruitus turpior q̄ȝ voluntaria.
Nihil eſt tam pertinax quod peruigilax operatio ⁊ diligens cura non expugnat vel permollit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Philoſophie ſeruias. quia ipſi ſeruire libertas eſt.
Alienum eſt omne quicq̇d optādo euenit
Si vis amari tunc ama.
Quicq̇d eſt ingeniū alicui nō leuiter arte vincitur
Ille beatiſſimus eſt ⁊ ſecurus ſui poſſeſſoꝛ qui craſtinum diem ſine ſolli-
citudine expectat.
Nunq̄ȝ enim in tantū cōtra ꝟtutes neq̄cia inualeſcit vt nullū phie ſacꝝ
et venerabile veſtigiū aut nomē ꝑmaneat
Subtilitas aīe. copia ciboꝝ impeditur.
Philaſophia aīm ſubleuat. fabricat vitam. diſponit actiones. regit agē-
da ⁊ omittenda demonſtrat   Phia nō ꝯſiſtit in ꝟbis. ſȝ in rebꝰ
Natura modicum petit
Naturalia deſideria ſunt infinita.
Generoſos animos laboꝛ nutrit
Teipſum felicem facies ſi intellexeris illa eſſe bona quibus virtus eſt
admixta.
Quid eſt bonum niſi rerum ſcientia.
Quid eſt malum niſi rerum imperitia
Hoc ē ſummū bonū qd̊ ſi occupas. incipis eſſe deoꝝ ſocius
Ad ſummū bonū pulchꝝ eſt iter ⁊ iocundū
Natura dedit tibi illa bona q̄ ſi nō deſeris. par deo cōſurges ſed te parem
deo pecunia nō facit. qꝛ deꝰ talium nihil habet nec veſtimēta qꝛ deus nu-
dus eſt. nec fama. nec oſtēſio tui in populo que deꝰ non nouit nec turba
ſeruoꝝ ſequētium te. quia deꝰ maximus ⁊ potētiſſimus regit omnia. nec
foꝛma nec vires. quia nihil eoꝝ eſt quod nō patiatur vetuſtatem.
Quid ergo te deo parem facit. certe animꝰ bonus rectꝰ ⁊ magnus
Habēt aūt nihil aliud hoīes. niſi deū in humano corꝑe hoſpitatū
Pꝛincipia totiꝰ oꝑationis dimidiū occupare videnť.
Ad phiam te trāſfer. ſi vis eſſe ſanꝰ. ſi ſecurꝰ. ſi beatus. ſi liber.
Si vis oīa tibi ſubijci. ſubijce te rōni. multos em̄ reges ſi rō te rexerit
Multū ꝓficit ſermo ſi paulatim irrepſerit aīo.
Plato dͭ neminem eſſe regem niſi ex ſeruis eſſe oꝛtū. ⁊ neminē eſſe ſeruū
niſi ex regibꝰ eſſe oꝛtum. ſed oīa illa varietas foꝛtune miſcuit ⁊ in ſurſum
deoꝛſumq̧ nature foꝛtuna iactauit.
Non refert q̄ȝ multos liberos. ſed q̄ȝ bonos habeas.
Uirga omne murmur cōpeſcitur
Philoſophia hoc mihi ꝓmittit vt me deo parem faciat.
Punctū eſt quid minimū ⁊ adhuc puncto aliq̇d minus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Dociles natura nos edidit. ⁊ rationem nobis dedit imperfectam que ta
men perfici poteſt.
Omnia impedimēta dimitte ⁊ vaca rationi tota mente.
Ad phiam mētē cōuerte. huic aſſiſte. hāc cole. ⁊ tūc ingēs īteruallū, ē in
ter te ⁊ ceteros hoīes. oēs ei mortales añcedes. ⁊ diȷ nō multū te añcedēt
Ocium ⁊ ſollicitudo non faciūt hominem bonum.
Nulla ſubtilitas eſt ſine difficultate.
Omnia habere nemo poteſt.
Singulis rebus modum exhibeas.
Omnis ars eſt imitatio nature.
Contemptus corporis eſt tota libertas.
Non ex deformitate corporis defedatur anim⁹. ſed ex putredine anime
defedatur corpus ⁊ econtra.
Intellect⁹ nihil aliud eſt q̄z in corp⁹ humanū diuini ſpūs ps īmerſa.
O q̄z contempta eſt ars.
Homo niſi ſuper humana rōne ſe erexerit homo non eſt.
Nulla victoria maior eſt q̄z vicia domare
Principium in rebus eſt erigere animū ſuper iniurias ⁊ promiſſa forti
tudine leto animo aduerſa poſſe tolerare.
Sapor pabuli manet in lacte. vis vini in aceto. quia nulla res ē que nō
ſapiat naturam eius ex qua naſcitur.

¶ Seneca de vita ⁊ moribus

Mnis peccati actio voluntaria eſt
Diſciplina bonos mores facit
Id ſapit vnuſquiſq3 quod didicit
Bona conſuetudo excutere debet quod mala inſtruxit
Bene decet loqui. bene decet tacere
Quod animaliū eſt magis inimicum homini q̄z alter homo
Dolor patientia vincitur.
Libentius audias q̄z loquaris.
Quod tacitum eſſe velis nemini dixeris.
Monſtro eſt auaricia ſimilis.
Quid dulcius eſt q̄z habere amicū. cum q̄ oīa ſicut tecū loqui audeas.
Priuſquā promittis delibera. ſed cum ꝑmiſeris ſtatim facias
Nil petas quod negaturus fuiſti.
Pacem habeas cum amicis. bellum cum vitijs
Bonum eſt laudari. ſed preſtātiūs eſt eſſe laudabilem
Que ſunt magne diuitie. non debes deſiderare

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Que eſt magna egeſtas: auaricia
Quid eſt pauper: qui ſibi videtur eſſe pauper
Spes premij. ſolatium eſt labori.
Pecuniam habere opoꝛtet. ſed ei ſeruire non opoꝛtet
Diuitijs vtendum eſt. ſed non eſt eis abutendum
Magis ⁊ minus non diuerſificant ſpeciem
Foꝛtioꝛ eſt qui cupiditatem vincit. q̄ꝫ qui honeſtatem vincit
Ubi eſt confeſſio ibi eſt remiſſio
Quietiſſimam vitam homines haberēt in terris ſi hec duo pronomina ſcꝫ meum ⁊ tuum tollerentur
Mihi crede. non poteſt quis eſſe diues ⁊ felix
Auribus vtaris frequentius q̄ꝫ lingua
Quicquid dicturus es anteq̄ꝫ dicas alijs tibi dicas
Qui neſcit tacere neſcit loqui.
Peioꝛa ſunt odia tecta q̄ꝫ aperta
Nullum ſcelus ſcelere vincendum eſt.

¶ Seneca de quattuoꝛ virtutibus cardinalibus. alias de foꝛma ad paulum.

E dubijs non definies. ſed ſuſpēſam teneas ſententiam
Mendacium ſpe veritatis occultatur.
Prudens fallere non vult. falli autem non poteſt
Cuiuſlibet facti cauſam inquire
Cogitatio tua nunq̄ꝫ recedet a vero.
Lauda parce. vitupera parcius. ſimiliter enim reprehēſibilis eſt nimia laudatio. ⁊ immoderata vituperatio. illa quidem adulatione. iſta autem malignitate ſuſpecta eſt.
Non ſemper ſis in actu. ſed interdum aīo tuo requiem dato ⁊ ip̄a requies data. plena ſit ſapiētie ſtudijs ⁊ cogitationib⁹ bonis
Nō te moueat dicētis autoꝛitas nec q̇s dicat ſed q̇d dicat attende.
Honeſtum ⁊ magnum eſt vindicte ignoſcere.
Non aſcribas tibi qd̕ non es. nec maioꝛ q̄ꝫ es videri velis.
A verbis turpibus te abſtineas.
Interdum ſerijs miſcebis iocos. ſed tamen moderatos
Riſus tuus erit ſine cachinno
Eſto fugax vicioꝝ tuoꝛum alioꝝ nō ſcrutatoꝛ. nec acer reprehēſoꝛ
Non extollas aliquem nec deprimas.
Seuerioꝛ eſto iudicio q̄ꝫ ſermone
Clementie eſto cultoꝛ. ſeuicie deteſtatoꝛ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Cunctis eſto benignꝰ. nemini blādus. paucis familiaris. oibꝰ equus. ad irā tardꝰ. ad miſcdiam ꝓnꝰ. ī aduerſis firmꝰ. in ꝓſperis cautꝰ ⁊ humil̄.
Inferiores non cōtemnas ſuperbiendo.
Superiores recte viuendo non timeas
Rumoribus minime ſis credulus
Scientie cupidus ſis ⁊ docilis.
Que noſti ſine arrogātia poſtulāti impartire que neſcis occultatiōe ignorantie tibi poſtula impartiri.
Caue ne ſis parcus.
Deum amabis ſi opere eum imitaberis
Si nō velis omnibꝰ prodeſſe. nō velis ⁊ nocere.

¶ Seneca de bn̄ficijs ad ebuchiū liberalē libros tres

Ullū beneficiū dandū eſt negligēter
Dignꝰ eſt decipi q̇ de recipiēdo cogitauit cū daret
Multi ſunt indigni luce. ⁊ tn̄ dies orit̄ eis
Qui bn̄ficiū nō reddit magis peccat q̄ꝫ qui nō dat citius
Bn̄ficiū bene datū multoꝝ amiſſoꝝ damna ſoluit.
Beneficiū manu tāgi non pt. ſed in aīa generatur.
Nec auꝝ nec argētum nec aliquod taliū beneficiū eſt
Nō refert quid vel quantū detur. ſed q̄ aīo detur. qꝛ bn̄ficiū nō in eo qđ datur cōſiſtit. ſed in ipſiꝰ dantis aīo.
Primo neccāria dāda ſunt deinde vtilia. ⁊ deinde iocūda ⁊ honeſta.
Uideamꝰ ne mittamꝰ munera ſupuacua. vt femīe arma ⁊ ruſtico libros
Pecunia ingens. ſed non cum recta rōne ⁊ voluntate data. non eſt beneficium ſed theſaurus.
Semꝑ debemꝰ dare quo mō vellemus accipe
Ingratū eſt beneficiū quod diu manibꝰ dandis adheſit.
Caueamꝰ ne aliq̇d more interueniat in dādo ne deliberare videamur.
Gratiſſima ſunt beneficia q̄ ſunt parata facili occurrētia in quibꝰ nulla mora fuit niſi accipiētis verecūdia.
Ille nō tulit munera gratis q̇ cum rogaſſet accepit. Un̄ optimū eſt preuenire deſiderium rogātis.
Illud beneficiū eſt iocundū quod alicui obuiā venit.
Celeritas multū facit mora multū aufert
Qui dederit beneficiū taceat. narret autē is qui accepit
Nihil ita vitandū eſt in dādo bn̄ficia ſicut ſupbia.
Dabo egenti non vt ipſe egeam
Succurro perituro nō vt ipſe peream

Referre grām de bn̄ficijs facile ē ſʒ nō referre grām de bn̄ficijs turpe ē;
Ingratus ē qui ſe beneficiū negat acceptaſſe qđ accepit.
Ingratus ē qui diſſimulat. Ingratus ē qui nō reddit.
Ingratiſſimus oīm qui oblitus eſt.
Turpiſſima vox in beneficijs eſt redde.
In quolibet ſcelere ē ſuppliciū aut viciū ſceleris
Nulla ꝟtus precluſa eſt omnibus ptʒ.omnes admittit.omnes iudicat egenos ſeruos reges ꝛ exules.
Regnum eſt nolle regnare cum poſſes
Nihil ſine ratione faciendum eſt.
Non ē aliqđ beneficiū quod nō ratione facti dandū eſt.
Uidendū eſt ꝛ cōſiderandū qui cui q̄liter quali quāto.ꝛ vbi dandū ſit
Turpiſſimū genus bn̄ficij eſt incōſulta donatio.
In dando bn̄ficia vir ſimplex gratus ē eligendus.
Multo grauius ē malo dediſſe bn̄ficia q̄ʒ non dediſſe
Non ē turpe remunerare vel remediare cōſilium.
Multo plus ꝓdeſt ſi pauca ſapiā ꝑcepta teneas ꝛ iſta in prompto vſu habeas.q̄ʒ ſi multa didiceris ꝛ illa nō habeas ad manum
Stulticia eſt morbus anime.

¶ Alia q̄ʒplurima ſunt ſenece ſcripta.magiſtri neronis principis viliſſimi.ſed hec magis congrua.

¶ Sequūtur autoritates ſuper primum librum de cōſolatione philoſophie ipſius Boetij Anicij Manlij torquati patricij cōſulis romani viri orthodoxi quem theodoricus rex oſtrogottorum papie incarcerauit anno anaſtaſij.xij.qui eſt annus chriſti quingenteſimusquartꝰ.ꝛ poſtea necauit ſcʒ anno chriſti.cccccxxiij.et papam Joannem primo rauenne incarceratum occidit.

Armina qui quondam ſtudio florente peregi
Flebilis heu meſtos cogor inire modos.
Mors hoīm felix qui ſe nec dulcibus annis
Inſerit ꝛ meſtis ſepe vocata venit
Quid me felicem totiens iactaſtis amici
Qui cecidit ſtabili non erat ille gradu
Beata eſt reſpublica cui princeps ſapiens dominatur
Philoſophia omniū virtutum eſt magiſtra
Imprudentia rerum merita mutare non poteſt
Prauoꝝ exercitꝰ ſi ǵoſioꝛ ſit.ſapiēs tñ non ē q̄ʒ a nullo duce regit

Deteriora velle noſtir defectus eſt
Minuit ſe quodammodo ꝓbātis cōſciētie ſecretū quotiēs oſtentādo ſe vl iactitādo de factis ſuis recepit fame precium
O ſtelliferi cōditor orbis qui ꝑpetuo nexus ſolio. rabido celum turbine verſas. legemqꝫ pati ſidera cogis
Oia certo fine gubernas. Hoim ſolos reſpicis actus
Nō ſolum qd ante oculos ſitum eſt ſufficit intueri.

¶ Sequūtur auto. ſecūdi libri de cōſolatiōe phie

Erum exitus prudentia metitur

In omni aduerſitate fortune infeliciſſimum genus infortunij eſt ſe recordari fuiſſe felicem.
In rebus fortuitis nō eſt beatitudo. quia omnia fortuita auferri pňt ſꝫ beatitudo eſt bonum ſtabile.
Beatitudo ē ſummū bonum nature. rōne dirigētis
Natura modicis minimiſqꝫ cōtenta cum ei⁹ ſatietatē ſi volueris vrgere ſupfluis. aut iniucundū erit qd infuderis. aut noxium.
Homies deo ſimiles ſunt mente.
Ceteris animātib⁹ ſe ignorare ex natura eſt homib⁹ autem vicio venit.
Illud nego bonum eſſe qd nocet habenti.
O diues qui nūc gladium ſollicit⁹ pertimeſcis. ſi hui⁹ vite callē vacuus intraſſes. coram latrone vacuus cantaſſes
O q̄ꝫ preclara eſt opum beatitudo mortalium quas cum adeptus fueris ſecurus eſſe deſiſtis.
Si corpus hominis ſpectas quid imbecillius reperire queas.
Nec in diuitijs nec in gēmis nec in agroꝝ vel predioꝝ poſſeſſiōe nec in pulchritudie nec in fama nec in gloria beatitudo cōſiſtit.
Finiti ꝛ infiniti nulla eſt ꝓporcio
Ois terre circul⁹ ad celi ſpaciū compat⁹ puncti rōnem obtinet
Amicos habere ꝑcioſiſſimū genus diuitiaꝝ eſt

¶ Sequūtur auto. tercij libri de cōſolatiōe phie

Philoſophia ē ſummū laſſoꝝ ſolamen amicoꝝ
Oim mortalium cura q̄uis multipliciū ſtudioꝝ labor exerceat. diuerſo quidem calle ad vnum tn̄ beatitudis finē nititur ꝑuenire.
Illud ē ſummū bonum quo q̄s adepto nil vlteri⁹ deſiderare queat
Beatitudo ē ſtatus oim bonoꝝ aggregatiōe pfectus.
Mentib⁹ hominū naturaliter eſt inſita. veri boniqꝫ cupiditas. ſꝫ ad falſa deuius error abducit.
Bonum eſt qꝫ homies diuerſis ſtudijs appetunt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Nulla peſtis efficatioꝛ ad nocēdum q̄ꝫ familiaris fallax amicus.
Nobilitas ē laus ex meritis parētum ꝓueniens
Aliena pulchritudo.ſi ꝓpriam nō habes te ſplendidum nō efficit
Omnium gen⁹ hoīm in terris ſimili ſurgit ab ortu
Unus em̄ omnium rex eſt pater vnus qui cuncta miniſtrat
Ille dedit phebo radios.ꝛ dedit cornua lune
Ille homines in terra dedit ꝛ ſidera celo
Sicut platonī placet in thimeo in minimis rebus auxilium diuinum debet implorari.
Inuocandus eſt ergo omnium rerum pater.quo pretermiſſo nullum rite fundatur exordium.
O qui perpetua mundum ratione gubernas.terrarum poliqꝫ ſatoꝛ temporis eno.
Ire iubes ſtabiliſqꝫ manes.das cuncta moueri.
In quocūqꝫ genere ē aliqd̓ imꝑfectū.in eo etiā eſt aliqd̓ ꝑfectū
Deum omnium rerum principem eſſe ac bonum .cōmunis animorum conceptio probat.
Uera beatitudo ſita ē in deo.ꝛ ipſa idem ē quod diuinitas cui⁹ adeptiōe beatitudinis homīes fiunt beati
Omnis beatus ē deus.ſed natura vnus ē deus.participatiōe vero nihil prohibet plures eſſe.
Omne aīal ſalutē tueri laboꝛat.moꝛtē atqꝫ ꝑniciē proꝛſus deuitat
Natura dat vnicuiqꝫ quod ſibi cōuenit.
Omnia bonum appetunt.
Omnia obediunt regi deo.
Deum omnipotentem nemo eſſe dubitat
Deus malum facere non poteſt.ſed nihil eſt quod de⁹ facere non poteſt. ergo peccatum nihil.

¶ Sequūtur aucto.quarti libri de cōſolatiōe phīe

Ullū malū impunitū.ꝛ nullū bonū irremuneratū.pertrāſit.

Duo ſunt in quib⁹ oīm humanoꝝ actuū conſtat effect⁹.ſcꝫ ptās et volūtas.quoꝝ ſi alterum deſit nihil ē quod ꝑfici poſſit qꝛ null⁹ aggredit̄ quod nō vult.Et ſi poteſtas abſit fruſtra ē voluntas
Cum omnes tam boni q̄ꝫ mali ad bonum peruenire nitūtur mali ad hoc peruenire non poſſunt.boni autem poſſunt
Manifeſtum ē malos eſſe impotētes.bonos autem potētes
Qui mali ſunt non ſunt homīes ſimpliciter.ſed ſcd̓m quid.ſicut cadauer homīs nō poteſt dici homo ſimplr̄.ſed moꝛtuus homo.

Omne quod ordinem ſeruat. retinet naturam.
Beatitudo ē premium humanorum actuū
Sicut ꝓbis ipſamet ꝓbitas ē premiū. ſic malis ipſa malicia ē ſuppliciū
Premium beatoꝝ eſt ipſos deos fieri.
Qui probitate caret homo eſſe deſinet. cū in diuinam cōditionem trāſi-
re non poſſit. neceſſe eſt vt vertatur in beluam.
Unde auarus homo ē lupus. ferox vero canis ⁊ doloſa vulpes
Boni ſunt felices. mali autem miſeri.
Mali puniti feliciores ſunt q̄ꝫ mali impuniti. quia pena malorum bo-
na eſt ratione iuſticie.
Punire malos iuſtum ē. ſed ipſos euadere impunitos iniuſtum
Quidam qui nequeūt de tenebris oculos aſſuctos ad lumē perſpicue ve-
ritatis attollere. tales ſil'es ſunt auibꝰ quarum intuitū nox illumiat. di-
es excecat. ⁊ illi nondū rectum ordinem ſed ſuos nitūtur affectꝰ. ⁊ impu
nitum de ſcelere putāt eſſe felicē. quod tamē non eſt verum
Infelicior ac miſerior eſt iniurie illator. q̄ꝫ iniurie acceptor.
Apud ſapientes nullus odio relinqui debet
Sicut languor ē morbus corpis. ſic vicioſitas ē morbus aīe
Prouidentia ē diuina ratio in ſummo oīm principe cōſtituta que cun-
cta diſponit. ſed factū in rebꝰ mobilibus inherēs diſpoſitio
Quid āt amicoꝝ ſalꝰ eſſe videt̄ niſi ꝓbitas. q̄d egritudo niſi vicia.
Quis alius videt̄ conſeruator bonoꝝ. et malorum expulſor. niſi deꝰ qui
cum ex alta prouidentie ſpecula quid vnicuiq́ꝫ cōueniat cognoſcit. et q̄d
cōuenire nouit accōmodat.
Non eſt fas homini cunctas diuini operis machinas vel ingenio com
prehēdere vel ſermone explicare.

¶ Proſa ſexta ante finem.

¶ Sequūtur autoritates quinti libri de cōſolatione ph̄ie

Aſus eſt inopinate rei euentus. ex cauſis confluentibus in his
que geruntur.
Nulla ē rationalis creatura. quin ei libertas arbitrij aſſit.
Speculari vel orare ſolus ē modus q̄ homies cū deo loqui vident̄
Diuina ꝓuidentia rebꝰ generādis neceſſitatem non īponit. qꝛ ſi oīa veni-
rēt ex neceſſitate premia bonoꝝ et pene maloꝝ periret
Fruſtra eſt artis effectꝰ. ſi oīa coacte nouerētur.
Signū rei quid ſit res oſtēdit ſed nō efficit quid deſignat.
Omne quod cognoſcitur ſcd̄m vim ſui non cognoſcitur. ſed potius
ſcd̄m cognoſcētium facultatem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Eternitas ē intermiabilis vite.tota ſimul ⁊ ꝑfecta poſſeſſio.
Si digna rebꝰ nomīa imponē volumꝰ.dicēdum eſt eſſe deum eternum.
mundum perpetuū ſcḋm platonem
Deus omnia futura ſcit quaſi iam generētur.⁊ in ſui ſimplici cognitio-
ne conſiderat.
Omne qḋ ſenſibꝰ ptꝫ.ſi ad rōem referas vl'e ē.ſi ad ſenſum ꝑticulare eſt.
Vñ vl'e eſt dum intelligit̄.particulare autē dum ſentitur
Omne futurum diuinus precurrit intuitus.
Non fruſtra in deo ſunt poſite ſpes ⁊ preces que cum recte ſunt ineffica
ces eſſe non poſſunt.

¶ Sequūtur auto.boetij de diſciplina ſcholariū

Jligētia cuiuſlibet operis obtuſitas permollitur.
Logica eſt ſciētia veri falſiqꝫ indagatrix
Sicut prudentia parum vel nihil ꝓdeſt ſine iuſticia.ſic iuſticia ſine pru
dentia multum.
Sicut ſcīa ſine vſu paꝝ vel nihil ꝓdeſt.ſic vſus ſine ſcīa multum
Ariſtotel' ſuccīta veritas licet voce ſit tedioſa.nō tñ oīno ē īfructuoſa
Grāmatice fructuoſitas nullatenꝰ eſt omittenda per eam em̄ ſciētie cu-
iuſlibet cōmendabilis redditur poſſeſſio.
Qui non nouit ſe ſubijci non noſcet ſe magiſtrari
Miſerum ē eum eſſe mgr̄m qui nunq̄ꝫ nouit ſe eſſe diſcipulū
Diſcipulꝰ debet eſſe beniuolꝰ.docilis.⁊ attētus.docilis ingenio.attentꝰ
exercitio.beniuolꝰ in aīo.attētꝰ ad audiēdum.docilis ad intelligēdum
beniuolus ad recipiendum.
Scholaris non debet eſſe diſcolus.
Diſcolus ē ille qui currit ꝑ vicos ⁊ plateas.⁊ meretricum cellulas.per
publica ſpectacula.per pompas choreas.⁊ ſimilia
Diſcipulus non ſit magiſtro violentus.non eſt dignus ſciētia qui ſcien
te inſurgit preceptori.
A luxuria ſtudeat ſe diſcipulus alienare.
Meretrix eſt inferni ianua via iniquitatis.ſcorpionis percuſſio fiſcari
um ſceleris.putei introitus.
Vinum modice ſumptum acuit ingenium.ſed non modice ſumptum
rationem perturbat.intellectum hebetat.memoriam cōfundit.obliuio
nem parat.errorem infundit.ignorātiam producit
Quid eſt cōſtantia lucidius.quid inconſtantia nequius
Felicis diſcipuli diſcretio.magiſtratui gaudeat ſubijci.eumqꝫ metuēdo
diligat.fideliſqꝫ exiſtat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Ue dominãti mãcipio, in quo plenarie cõfidit dñantis dilectio.
Inuidia ſi ſcḋm quid euenerit. ſcz in diſcẽdo. gratuita ẽ. ſi ſimplr̄ ipſa q̄ dem ꝓprij autoris eſt cõſumptiua
Nõ eſt dign⁹ dulcoris acumie. q̄ amaritudis neq̄t infiſcari grauamie
Licet a multis deſtituatur laboris retributio tamen ab aliquo promerebitur fauoris adeptio.
Miſerrimi quippe ẽ ingenij vti inuẽtis ⁊ nõ inueniẽdis
Alios docere ẽ proprie facultatis induſtria
Oportet ꝙ aliquis prius diſcat q̄z doceat.
Rerum affectus opis exibitione declaratur.
O q̄z felicis exitus venerãda eſt cõmendatio
Nulla ſiq̄dẽ res diſcipulo magis ꝑniciosa q̄z vita mgr̄i cõtumelioſa
Oportum⁹ eẽt mechanice arti deſeruire q̄z negligẽtie iugo onerari
Sicut in vnoquoqz ope mater eſſe inueniať conſtantia. ita vniuerſe doctrine nouerca ẽ negligentia.

¶ Sequũtur auto. platonis in thimeo

Platonis vt ait helimãdus cõſuetudo fuit libros ſuos intitulare nominib⁹ magiſtrorum ſuoꝝ. vel eoꝝ qui magiſtros ſuos docuerũt ꝓpter maiorem autoritatem quod ⁊ magiſter walter⁹ burley anglic⁹ cõfirmauit
Fuit autem plato ciuis athenẽſis. magiſter ariſtotel' ⁊ auditor ſocratis natus tp̄e darij regis perſarum patre ariſtone de genere neptalim. matre parcion de genere ſapiẽtiſſimi ſalomonis. Obijt autem anno etatis ſue. lxxxi natalis ſui die ſcḋm ſenecam in epiſtolis

In omnibus ſiue in maximis ſiue in minimis diuinum auxilium debet implorari.

Nihil ẽ ortum ſub ſole. cui⁹ cauſa legitima nõ preceſſerit

In omni tractatu fieri debet. vt inter initia cõſideretur quid ſit illud de quo agitur.
Operi ſuo dat opifex formam.
Mundus a deo factus eſt.
Deus autor maximus eſt.
Optim⁹ eſt mundi autor ⁊ ab optimo lõge inuidia relegata eſt
Bonitas dei fuit cauſa factiõis mũdi. et origĩs oĩm rerum.
Unus eſt tantum mundus.
Nõ decet rem eſſe antiquiorẽ a primo genitore rege
Tempora maxime diſtinguũtur ꝑ motum ſolis.
O dij deoꝝ quoꝝ opifex. i. pater ego ſum. dij deoꝝ vocãtur intelligẽtie et corpa celeſtia natura ſolubilia: ſ; dei volũtate ꝑpetua.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Ad hoc aīa est cōiuncta corpi vt feneret sciās ⁊ ꝟtutes
Si autē cum magno fenore veniet benigne recipiet a suo creatore. si au tem nō relegabit ad infernum
Propter hoc enim nobis datus est sermo vt presto nobis fiant mutue. voluntatis indicia.
Deus ē summū bonū sup oēm substātiam. oēmqꝫ naturā quē cuncta ex petūt. cū ipse sit plene ꝑfect⁹ ⁊ nulli⁹ societatis indigēs

¶ Sequūtur autoritates Apulei africani platonici lingua latina do ctissimi qui succedens platoni floruit athenis
Summus deus est infinitus. non solum exclusione loci. sed etiam nature dignitate.
Prestantissimū aīalium gen⁹ in terra ē homo
Dij ab omnibus differunt nature dignitate. perfectione. vite perpetui tate. loci sublimitate.
Nihil deo est perfectius. nihil potentius.
Cōuersatio mutua cōtemptum parit.
Deus ab omnib⁹ animi passionib⁹ liber est. Vñ nec dolere nec letari pt et hoc est verꝫ ad nostrum cōceptum.
Demones sunt animalia aīo passiua. mente rationabilia. corpore aerea. tempore eterna.
Magna ē dignitas sapieꝗ societatē summo deo coequat
Nihil eñ deo similius vel gratius qꝫ vir aīo ꝑfectus
Bonus ē qui in tantū ceteros homies antecellit. in quātum ipse a dijs immortalib⁹ antecellitur.
Si laudas aliquē qꝛ generosus ē. parētes ei⁹ laudes si qꝛ diues fortune huc debet. sed si qꝛ formosus aut validus ē. egritudie fatigabit. si qꝛ per nix in senectute. aut qꝛ fortis. expecta paulisper ⁊ nō erit. sed si laudes eū dicēdo ꝙ bonis artib⁹ doctus ē. et valde erudit⁹. ⁊ in quātum licet homi ni sapiēs est. tūc ipm vere laudas. qꝛ hoc non est a patre hereditariū. nec casu pendulū nec corꝑe caducū. nec etate mutabile ¶ Empedocles
Tria sunt in tota rerū varietate precipua que philosophiam magnifice extollūt scꝫ mobilis affluētie cōtemptus. future felicitatis appetit⁹. mē tis illustratio. quorum primo nihil est honestius vel vtilius. secūdo ni hil ē perfectius. tercio nihil ad amborꝫ compēdiosam adeptionem effica tius. Deus ē spera cui⁹ centrum ē vbiqꝫ et circumferētia nusquam. Em pedocles sciēs animas esse īmortales. athenis se incēdijs dedit ⁊ sibijpsi mortem intulit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Incipit logica.

Sequūtur autoritates porphyrij qui floruit athenis tempore gordiani impatoris qui cepit regnare anno dñi. cc.xlix.

Hic ſcripſit librum de yſagogis ad cathegorias ariſtotelis Iſagoga ge. id eſt inſtructio ſiue inductio. ſic vniuerſalia porphirij dicuntur introductiones ad dialecticam Cathegoria autem idem eſt ꝙ predicamētum ſiue predicatio vel ſignificatio. vnde ⁊ predicamenta ariſtotelis dicūtur cathegorie. a cathegoreo. greco verbo. Inde cathegorizo quod idem eſt. Elemēta autem quibus ſciētia verificatur quinqȝ ſunt. ſcȝ demonſtratiua. ideo ſunt libri poſteriorum ⁊ analeticorum topica. ſophiſtica. rhetorica. poetica. quibus addūtur cathegorie. ⁊ perihermenias Et ſic erunt octo partes logice id eſt triuij ſiue ſciētie ſermocinalis. Excellēter tamē dialectica dicitur ſermocinalis. q̄zuis grāmatica ⁊ rhetorica etiam ſint partes philoſophie rationalis quia logice ſiue dialectice ē ordinare cauſam reſpectu effectus per ſyllogiſmum.

Neqȝ genus neqȝ ſpēs vident̄ ſimpl'r dici. i. vno modo.

Genus primo modo ē collectio multorum deſcēdentium ab vno principio. Secundo modo eſt principium generatiōis vniuſcuiuſqȝ ſicut pater ⁊ patria. Tercio modo eſt illud cui ſupponitur ſpecies Quarto modo dicitur ad ſimilitudinem generis. Primo modo ⁊ ſecundo modo dictum cōmuniter accipitur ꝙ quando vnum nomen cōmune debetur enti rationis ⁊ enti nature. tunc illud nomen ſemper debetur enti rationis ad ſimilitudinem entis nature.

Species eſt forma vniuſcuiuſqȝ rei ſcd'm quam ſpecies priami eſt digna imperio.

Si aliquis omnia predicamēta entia vocet. equiuoce ⁊ non vniuoce ea nuncupabit id eſt analogice

Decem ſunt tantum genera generaliſſima

Specialiſſima ſcd'o in quodam numero ſunt. non tñ definitio

Indiuidua ſunt infinita.

Infinita inquit plato relinquenda ſunt ab arte. neqȝ horum fieri poſſe diſciplinam id eſt ſcientiam. Unde quia indiuidua ſunt infinita de eis non poteſt eſſe ſcientia.

Indiuiduū dicitur quod ex quibuſdam proprietatibꝰ conſtat. quorum collectio nunq̄ȝ poteſt in alio reperiri. Et ſunt ſeptē proprietates vt dicit Boetius. ſcȝ forma. figura. locus. ſtirps. nomen. patria. tempꝰ. hec ſeptem propria continet omnis homo

Omne ſuperius predicatur de ſuo inferiori

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Omne quod predicatur de alio vel eſt vt plus ſcd̓m rationem eandem vel ſibi equale.
Homo differt ab aſino rationali qualitate
Eſſe vniuſcuiuſqꝫ ē idē ⁊ vnū.nec intentionē nec remiſſionē ſuſcipiēs
Genus cōtinet oēs differētias potētia.actu ꝟo nullam.
Genus eſt tanq̄̄ꝫ materia differētia tanqꝫ forma.
Species nō iungiꝉ ſpeciei vt gignat aliam ſpēm.
Proprium dicitur quadrupliciter. Primo modo quod ineſt ſoli ⁊ non omni.vt eſſe medicum.Secundo quod ineſt omni ⁊ non ſoli.vt eſſe bipedem.Tercio qd̓ ineſt omni ſoli ⁊ nō ſemper vt caneſcere in ſenectute.
Quarto qd̓ ineſt omni ſoli ⁊ ſemꝑ vt riſibile eſt ꝓpriū homīs.
Proprium cōuertiꝉ cum eo cuiꝰ eſt ꝓprium.
Accidens eſt qd̓ adeſt vel abeſt p̄ter ſubiecti corruptionē
Accidentiū aliud eſt ſeꝑabile.aliud ē inſeꝑabile
Sublato aīali auferꝉ rōnabile ⁊ irrōnabile.

Incipiunt predicamēta ariſtotelis vbi agiꝉ de pte ſyllogiſmi remota ſcȝ termio.ſȝ de parte ꝓpinqua agitur in libro perihermenias ſcȝ de enūciatione prout accipit formam ꝓpōnis

Equiuoca dicūtur quorum nomē eſt cōmune ⁊ ratio ſubſtantie ſcd̓m illud nomen ē diuerſa
Uniuoca dicūtur per contrarium.
Denominatiua dicūtur quecumqꝫ ab aliquo ſolo caſu differētia ſunt vt ab albedine albus.
Grāmaticus d̓r denomīatiue a grāmatica.vnde habemꝰ ꝙ cōcretum denominatiue d̓r a ſuo abſtracto.
Impoſſibile ē eſſe accn̄s ſine eo in quo eſt.i.ſine ſubiecto.
Omnis color eſt in corpore.
Sciētia eſt in oīa ſicut accn̄s in ſubiecto.
Quādo alterꝫ de altero p̄dicaꝉ vt de ſubiecto.quecūqꝫ de eo qd̓ predicatur dicūtur oīa de ſubiecto dicūtur.
Diuerſoꝫ generū ⁊ nō ſubalternatim poſitoꝫ diuerſe ſunt ſpēs ⁊ dr̄e
Superiora de inferioribꝰ ſemper p̄dicanꝉ
Decem ſunt entia incōplexa vt ſubſtātia quātitas ⁊c̄.
Deſtructis primis ſubſtātijs id eſt indiuiduis.impoſſibile eſt aliquod aliorum remanere.
A principali ſubſtātia.i.indiuiduo ſubſtātie nulla erit p̄dicatio.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Cõmune eſt omni ſubſtantie in ſubiecto non eſſe
Oppoſita habent fieri circa idem
Ois ſubſtãtia videt̃ hoc aliq̃d ſignificare. ⁊ hoc dubitãter. verũ eſt in pri
mis ſubſtãtijs. in ſecũdis ſilr̃.
Ab eo quod res ē vel non ē. oratio dr̃ vera vel falſa
Quãtitatis aliud cõtinuũ. aliud diſcretum.
Qđ ſemel eſt dictum amplius reſumi nõ poteſt.
Magnũ paruũ longum breue. nõ ſunt in genere quãtitatis. ſed relatio
nis. q2 vnũquodq3 eoꝝ dr̃ ad aliq̃d.
Si magnũ. ꝑuũ ꝑ ſe diceret̃ nunq̃3 mons diceret̃ ꝑuꝰ. nec granũ milij
magnum. Ex quo trahitur illa autoritas. quod per ſe tale ſꝑ ⁊ reſpectu
cuiuſlibet ē magnum
Quanta ē ſuꝑficies tm̃ album eſſe dicis.
Aliqñ nomĩa fingere neceſſe ē ſi alicui nomē nou fuerit impoſitũ mul-
ta ſunt aĩalia capita nõ habentia
Multa ſunt ſcibilia de quibꝰ non ē ſcientia
Scibile prius eſt ſcientia.
Relatiua ſic ſe hñt ꝙ poſita ſe ponũt ⁊ perempta ſe perimũt
Quicunq3 diffinitiue nouerit vnum correlatiuorum diffinitiue noſci-
turus eſt ⁊ reliquũ.
Partes ſubſtantie ſunt ſubſtantie
Dubitare de ſingulis non eſt inutile
Qualitas ē ſcd̃m quam quales eſſe dicimur.
Scĩa ē de numero ꝑmanentiũ. ⁊ difficile mobiliũ ab eo q̊ mediocrit̃ ſu-
mit ſciam niſi grãdis fiat ꝑmutatio ab egritudĩe. vel ab aliq̃ huiõi.
Boetius dt̃. ꝙ ſcĩa feſtinata marceſcit mediocriter autē ſumpta augmē
tatur ⁊ creſcit.
Si vnum cõtrarioꝝ fuerit quale ⁊ reliquũ erit quale
Si vnum cõtrarioꝝ fuerit in natura. nõ ꝓptea oportet reliquũ eſſe ĩ na
tura. vt oĩbus exiſtētibus ſanis non ē egritudo.
Prius dr̃ multis modis ſcȝ natura. tp̃e. ordĩe. dignitate ⁊ cĩ
Sanitas ⁊ egritudo ſunt cõtraria ĩmediata
Spēs ſil̃r ſunt ſub gñe. Itē dt̃ Boe. ꝙ ſpēs ſũt coequeue ſub eodē gñe.
Motui quies eſt contraria
Motus ſex ſunt ſpēs. generatio. corruptio. augmētatio. diminutio. al-
teratio. ſcd̃m locum mutatio.

¶ Autoritates libri perihermenias ariſtotelis

Et dr̃ a ꝑpõne peri. i. de et hermenia. e. i. interꝑtatio. ⁊ ſunt due dcõnes.

e A que ſunt i voce ſunt eaꝝ q̄ ſunt in aïa paſſionū note

Et ea que ſcribūtur. eorum que proferūtur. ⁊ littere ſcripte ſunt ſigna vocum.

Circa ꝯpōnem ⁊ diuiſionē cōſiſtit veritas ⁊ falſitas

Cum dr̄ cathonis ē vel non ē. neqꝫ veꝝ neqꝫ falſum ſ̄cat̄ ex quo cōmuniter trahit̄ ꝙ veꝝ et falſum ꝑſupponūt congruū

Verbum ē nota eoꝝ que de altero dicūtur

Nomē infinitum equaliter dr̄ de ente ⁊ nō ente

Significare ē intellectum cōſtituere.

Hoc ꝟbū eſt ſ̄t quandā ꝯpōnē quā ſine extremis non ē intelligē.

Neceſſe ē omnem enunciationē conſtitui ex verbo. vnde ſine verbo perfecta nō redditur oratio.

Rerum alie ſunt vl̄es. alie particulares

Uniuerſale ē qđ aptum natum ē predicari de pluribus.

Et ſingulare ꝙ nō predicat̄ de pluribus

Hoc ſignum oīs non ē vl̄e. ſed ſ̄cat vniuerſalit̄. i. deſignat ꝙ vnuſquiſqꝫ terminus teneatur vniuerſaliter.

Quod fit non eſt.

De futuris cōtingentibus nō eſt determiāta veritas

Unum tantum opponitur vni.

Oīs affirmatio vel negatio aut ē vera aut falſa. ſꝫ nō p̄t eſſe ſil̄ ꝟa aut flā

Nō oīa fiūt ex neceſſitate. ſꝫ multa fiūt a caſu ⁊ ad vtrūlibet

Propter noſtrū affirmare vel negare nihil ſequit̄ in re

Nos videmur eſſe principiū futurorum multoꝝ. ab eo ꝙ cōſiliamur et agamus aliquid.

Duplex ē neceſſitas. ſcꝫ abſoluta ⁊ cōditionata.

Omne qđ eſt. qn̄ eſt neceſſe ē eſſe. Et omne qđ non ē qn̄ eſt. neceſſe ē nō eſſe. Sed omne qđ eſt ſimpl'r eſſe ē neceſſe

¶ Gilbertus autor ſex principioꝝ.

Iſte liber tractat de dicibili incōplexo nō inherēte intra. ſicut in libro p̄dicamentoꝝ ariſtotelis. ſed de incōplexo extra

Forma ē ꝯpōni cōtingēs. ſimplici ⁊ inuariabili eſſentia cōſiſtens.

Omne cōpoſitū adueniēs cōpoſito facit ipm̄ maius.

Triplex ē ſubſtātiale ſcꝫ materiale formale ⁊ cōpoſitum.

Natura occulte operatur in pluribus

Omnis cōmunitas a ſingulari procedit

Creator creaturarum naturam certo modo ſtabiliuit.

Anima dum agit immobilis perſeuerat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Impoſſibile ē non corpus corꝑaliter moueri.
Oīs actio in motu ⁊ oīs motus in actiōe firmabit̄
Actio eſt ꝓprietas ſm quā in id qđ ſubijcit̄ agere dicimur.
Paſſio ē effectus illatioq̄ȝ actionis.
Qñ eſt. qđ ex tꝑis adiacētia derelinquit̄.i.qñ eſt diſpō derelicta in re tē
porali.ex adiacentia tꝑis ad rem tꝑalem ſcd̄m quam aliq̄d eſſe vel fuiſſe
vel futurum eſſe dicitur.
Aīa cōiuncta corꝑi cōplexionē corꝑis imitatur.
Qui frigide ⁊ ſicce cōplexionis ſunt vt melancolici in autumno demen-
tiores ſunt ſeipſis.ſanguinei autē in vere.
Ubi ē circūſcriptio corꝑis a loci circūſcriptiōe ꝓcedens.
Ubi ē diſpoſitio derelicta a re locata ex adiacētia loci ad rem locatā ſm
aliquā aliquid dr̄ eſſe in loco
In loco dr̄ eſſe quicq̄d a loco circūſcribitur.
Duo corꝑa nō pn̄t eſſe ſimul ī vno loco.nec vnū corp⁹ in diuerſis locis.
Eadem vox ꝑuenit ad aures multoꝝ ſed nō eadem in numero .ſed ſcd̄m
ſimilitudinem ⁊ ſpeciem
Nec locus ē ſine corꝑe nec corp⁹ ſine loco.
Poſitio ē partium generatiōis ⁊ rei generate ordinatio.i.poſitio eſt di
poſitio derelicta ex ordinatiōe partium ſuarum reſpectu loci ſcd̄m quē
dicit̄ ſedere vel ſtare.
Habit⁹ eſt corpoꝝ et coꝝ q̄ circa corp⁹ ſunt adiacētia.i.habit⁹ eſt.diſpo-
ſitio derelicta a re habēte ex adiacētia rei habite ad habēs
Impoſitio ſuꝑlatiui ē facta ī termīo vltra quē trāſgredi ē impoſſibile
Poſſibili poſito ineſſe nullū ſequit̄ impoſſibile.
Si oēs puncti cōponerētur nō facerent lineam

¶ Sequūtur auto.ꝑmi libri prioꝝ ariſtotel'.

Et in libris prioꝝ tractat̄ de dicibili cōplexo ordinato ad omnem mate
riam indifferēter ſcȝ de generali modo faciendi ſyllogiſmum. Sed in li
bro poſterioꝝ tractat̄ de dicibili cōplexo contracto ad aliquā materiam
determinatā ſcȝ de ſyllogiſmis demōſtratiuis. In topicis vero quantum
ad materiam probabilem. In elenchis quātum ad materiam ſophiſti-
cam.q: de ſyllogiſmis ſophiſticis ⁊ apparētib⁹ ſed nō exiſtētibus
Ropoſitio eſt oratio affirmatiua vel negatiua alicuius de aliquo.
vel alicuius ab aliquo.
Terminus ē in quem reſoluit̄ propoſitio.
Syllogiſmus eſt oratio in qua quibuſdam poſitis ex neceſſitate accidit
aliud ex eo ꝙ hec ſunt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Dici de omni eſt quando nihil eſt ſumere ſub ſubiecto diſtributo maio-
ris quin de eo predicatur predicatum
Dici de nullo per oppoſitum.
Uniuerſalis negatiua ꝛ ꝑticularis ſimpl'r cōuertūtur
Uniuerſalis affirmatiua cōuertit' in ꝑticularē affirmatiuā
Quādo oppoſitum conſequentis repugnat antecedenti. tunc conſequen
tia fuit bona.
Quicq̄d ſequit' ad an̄s ſequit' ad cōſequēs.
Syllogiſmus ē neceſſarius exponibilib⁹ ꝛ expoſitis vnde ſumit' quicq̄d
eſt verum de exponēte. etiam ē verum de expoſita. vnde exponētis ꝛ expo
ſiti eadem eſt virtus.
Quando vtraq̄ʒ premiſſarum eſt de neceſſario. tunc concluſio erit de ne-
ceſſario.
Maiori exiſtenti de neccārio ꝛ minori de ineſſe. cōcluſio erit de neccārio
Poſſibile poſito ineſſe nullum ſequit' impoſſibile.
Cōtingēs d'r duob⁹ modis. vno modo q̄d fit vt frequēter. vt hoīem ca-
neſcere in ſenectute ꝛ tale d'r cōtingēs innatū. Alio modo d'r cōtingens
ꝙ quātum ē de ſe. habet ſe indifferēter ad eſſe ꝛ ad nō eſſe. vt me ambula-
re terremotum fieri. ꝛ tale d'r cōtingens infinitum.
Quādocūq̄ʒ ex oppoſito cōſequentis infertur oppoſitum antecedentis.
tūc prima cōſequentia fuit bona.
Omnis ſyllogiſmus habet fieri per tres terminos ꝛ duas ꝓpoſitiones
et vnam concluſionem.
Exēpla ponim⁹ nō ꝙ ita ſunt. ſʒ vt ſentiāt addiſcētes q̄ addiſcūt
Nō idem ꝟcat eſſe nō album ꝛ nō eſſe album

¶ Sequūtur auto. ſecūdi libri prioꝝ ariſtotel'.

Ex falſo bene ſequit' veꝝ. ſed ex vero nunq̄ʒ ſequit' falſum. ſʒ ſemꝑ ve
rum. vn̄ ex falſo veꝝ. ex vero nil niſi veꝝ
Petere q̄d eſt in ꝓncipio ē qn̄ demonſtrat' ꝓpoſitū q̄d fit q̄ttuoꝛ modis
Primo modo quando demōſtratur omnino propoſitum.
Secundo quando demonſtratur per ignorantiam.
Tercio quando demonſtratur per ea que aliqualiter ſunt ignota
Quarto quando prius demōſtratur per poſterius.
Si cōcluſio ē falſa oportet aliquā premiſſaꝝ eſſe falſam.
Qn̄ extrema cōuertunt' neceſſe ē medium cōuerti.
Magis eligēdum ē velle bene agere q̄ʒ agere. vn̄ magis eligēda ē volun
tas ſine actiōe q̄ʒ actio bona ſine volūtate.
Inſtantia ē propoſitio ꝓpoſitioni contraria

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Enthimema cōſtat ex ycotib⁹ ꝛ ſignis. vñ ycos eſt ꝓbabil' ꝓpō.
Probabile eſt qđ ſcit' eſſe verꝫ vt in plurib⁹. Vñ ycos eſt ꝓpō ꝛ ſcit' eſſe vera vt in plurib⁹. vt odire odiētes. ꝛ amare amātes
Signū eſt ꝓpō demonſtratiua ꝛ nccāria ꝛ ꝓbabilis
Per ſigna corporis nobis nota. ſyllogiſamus diſpoſitiones corporis nobis ignotas.

¶ Autoritates ſuꝑ ꝑmū librꝫ poſteriorꝫ ariſtotel'.

Omnis doctrina ꝛ oīs diſciplina ex preexiſtēti fit cognitiōe
Tam ſyllogiſm⁹ q̄ȝ inductio ꝑ prius nota. faciūt doctrinā hr̄e
Exemplū eſt inductio. enthimema ꝟo ſyllogiſmus.
Dupl'r aliq̄ nccāria ē precognoſcē ſcȝ qꝛ eſt ꝛ q̇d eſt
De dignitate oportet p̄cognoſcē qꝛ vera ē. de paſſiōe ꝟo quid ē. ꝛ de ſubiecto vtrūqȝ. vnde hic habem⁹ ꝙ due ſunt precognitiōes ꝛ tria p̄cognita que ſunt ſubiectū. paſſio. ꝛ dignitas. Vñ iterꝫ habem⁹ ꝙ in q̄libet ſcientia oportet p̄ſupponē ſubiectū eſſe ꝛ q̇d ſignificet ipm̄ paſſionē nō oportet ſupponē eſſe ſed tm̄ quid ſignificet.
Qđ addiſcit aliq̄s hoc ſcit. quodāmodo ꝛ neſcit quodāmodo. neſcit ipm̄ in ꝓpria forma. ſcit tñ ipſum in potētia
Scire opinamur vnūquodqȝ quod ē ſimpliciter. ſed non ſophiſtico modo quod ē ſcđm accidens
Scire ē cauſam rei cognoſcere. ꝛ quoniam illius ē cauſa ꝛ non cōtingit aliter ſe habere.
Cui⁹ ſimpl'r ē cauſa hoc impoſſibile ē aliter ſe habere.
Scire ē ꝑ demōſtrationem intelligere.
Demōſtratio ē ſyllogiſm⁹ faciēs ſcire qđ in habēdo demr̄ationē ſcim⁹
Neceſſe ē demōſtratiuam ſciam fieri ex primis veris immediatis priorib⁹ notiorib⁹ cauſiſqȝ cōcluſionis.
Qđ non ē non cōtingit ſcire. ex q̄ habem⁹ ꝙ de nō ente non ē ſcīa.
Scīa eſt illorꝫ quorum ē demonſtratio
Dupliciter ſunt priora ꝛ notiora. ſcȝ prius ꝛ notius natura ꝛ prius et notius quo ad nos
Priora ꝛ notiora q̄ ad nos ſunt illa q̄ proxima ſunt ſenſui. ſed ꝑora ſimpliciter ꝛ ſm̄ naturā ſunt illa q̄ remotiora ſunt a ſenſu
Remotiora vero a ſenſu ſunt maxime vniuerſalia
Proxima autem ſenſui ſunt maxime particularia.
Idem dico primum ꝛ principium

Principiū demonſtratiōis eſt ꝓpoſitio imediata.
Propoſitio autē immediata ē qua nō eſt altera prior
Dialectica ꝓpoſitio ē accipiēs quālibet ꝑtem ꝯtradictiōis
Demōſtratiua āt alterā determinās ſcꝫ veram
Contradictio ē oppoſitio cuiꝰ ſcđm ſe nō eſt dare mediū
Pars cōtradictionis que ꝑ̄cat aliqđ de aliquo eſt affirmatio. q̄ autē ꝑt aliquid ab aliquo eſt negatio.
Definitio eſt ꝓpoſitio quedā non autē ſuppoſitio
Suppoſitio đt aliquid eſſe vel nō eſſe
Non ē idem qđ quid eſt vnitas ⁊ eſſe vnitatem
Non ſolum neceſſe ē precognoſcere ꝑ̇ma principia aut omnia aut quedam aut ꝯcluſionem. ſed ⁊ magis ꝓpter vnumquodqꝫ tale. ⁊ ipſum maius vt ꝓpter quod amamꝰ rem illud ē magis amatum ⁊ oīa poſteriora ſcimus ⁊ credimꝰ. Per ꝑ̇ma ergo illa magis ſcimus.
Neceſſe ē magis credere ꝑ̄miſſis q̄ꝫ concluſioni.
Principijs nihil notius eſt in veritate ⁊ oppoſitis eorum nihil eſt notius in falſitate.
Principia cognoſcimꝰ inquātum terminos cognouimus.
Non contingit aliquid circulariter demonſtrare niſi in terminis conuertibilibus ⁊ proprijs.
Impoſſibile ē eadē eſſe priora notiora ⁊ ſapiētiora eodē modo.
Ad minꝰ ex duabus ꝓpōnibꝰ contingit ſyllogiſare
Una ꝓpoſitio poſita nihil ſequiꝛ ſyllogiſtice.
Demōſtratio eſt ſyllogiſmꝰ ex neceſſarijs
Per ſe ꝑ̇mo ſunt quecūqꝫ in rōne dicēte ꝙ q̇đ eſt inſunt. vt triangulo ineſt linea. ⁊ punctū linee. ſubſtātia eīn hoꝝ eſt in his
Per ſe ſecūdo. ſunt quecumqꝫ inſunt ipſis que in rōne inſunt. vt ꝓpria paſſio per ſe eſt in ſubiecto.
Item ꝑ ſe ſunt q̄ non dn̄r de quodā alio ſubiecto vt ſubſtātia
Item per ſe ſunt propter quod ineſt aliquid tanq̄ꝫ per cauſam.
Hic habemꝰ ꝙ quattuor ſunt modi dicēdi ꝑ ſe. quoꝝ primus ⁊ ſecūdus tm̄ ingrediūtur demōſtrationem
Item per ſe preſupponit de omni.
Uniuerſale ſiue ꝑ̇ncipiū dico. qđ cum de omni ſit ꝑ ſe eſt ⁊ ſcđm qđ ipſum eſt: idem vt punctū ꝑ ſe in linea. ⁊ ſcđm quod ipſum.
Ex veris eſt demonſtratiue ſyllogiſare.
Ex nō neccārijs cōtingit neccāriū ſyllogiſare. ſicut veꝝ ex nō veris ſed ex nō neceſſarijs nō cōtingit demōſtrare. qꝛ omne mediū erit ex neceſſitate.

Demõſtratio eſt eoꝝ que ſunt ꝑ ſe ⁊ nõ eoꝝ que ſunt ꝑ accñs.
Accidens contingit non eſſe.
Per quid ſcire eſt per cauſam ſcire.
Non cõtingit ex alio genere deſcẽdẽtem demõſtrare vt geometricum in arithmetica.
Tria ſunt necãria in demõſtratiõe quoꝝ vnũ eſt qđ demõſtrat᷑.ſcꝫ cõcluſio hoc ſcꝫ qđ ineſt alicui grã ꝑ ſe. Aliud aũt eſt dignitas
Dignitates ſunt ex quibus fit demonſtratio.
Tercium eſt ſubiectum ⁊ eius paſſiões
Neceſſe eſt medium ⁊ vltimum in demõſtratione eſſe ex eodem gene.
Nec ſciẽtia nec demõſtratio eſt corruptibilium.ſed ꝑpetuoꝝ
Definitio eſt principium demõſtrationis.vel concluſio vel tota demonſtratio poſitione differens.
Difficile ẽ noſcere.ſi aliqͥs ſciuit vel non.
Difficile enim noſcere ſi ex vniuſcuiuſqꝫ principijs ſcim⁹ aut non quod vere ſcimus.
Si ex principijs ⁊ ex veris.habeamus ſyllogiſmum opinamur ſcire ſed hoc non eſt ſufficiens.ſed etiam oportet ſcire ex quibus ſcitur vt ſunt ꝓpria principia.
Nõ eſt neceſſe eſſe ſpẽs.i.ideas aut vnũ aliqđ extra multa
Oẽs ſcie cõmunicãt ſm cõmunia ꝓncipia ex qͥb⁹ demõſtrant᷑.
Unaqueqꝫ ſcia hꝫ interrogatiões ⁊ diſputatiões.
Demonſtratiões non augent᷑ per media.ſed in poſt aſſumpto.⁊ in lat⁹.
Demõſtratio cõtingit dupl'r.vel qꝛ ꝓcedit ꝑ effectũ.vel cãm remotã
Duplex ẽ ſcire ſcꝫ qꝛ eſt ⁊ ſcire ꝓpter qđ eſt
In ſciẽtijs diuerſis ſepe vna ſcia đt quod alia ꝓpter quid quia vt medicina dicit ꝙ vulnera circularia tardius ſanãtur qͣꝫ oblonga.ſed propter quid illud dicit geometria.
Sciẽtes vniuerſale.ſepe neſciũt particulare
Figuraꝝ maxime faciẽtes ſcire eſt prima figura
Coordinatiões predicamẽtorum non cõmunicantur
Unde quod eſt in vna coordinatiõe non eſt in alia.
Unde habem⁹ ꝙ eſſentie ꝑdicamẽtoꝝ ſunt inpermixte.
Ignorãtia eſt duplex ſcꝫ ſm negationẽ ⁊ diſpõnem.
Si aliqͥs ſenſus defecerit neceſſe ẽ ſciam illi⁹ ſenſus deficere
Aliud addiſcimus ꝑ demõſtrationẽ.aliud ꝑ inductionẽ
Singularium eſt ſenſus
Omnis ſyllogiſmus fit ꝑ tres termĩos ⁊ duas ꝓpõnes.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Non cõtingit ire in infinitũ in predicamẽtis nec aſcẽdendo nec deſcen-
dendo. ſed vtrobiq; eſt ſtatus.
Que eſt ꝯpatio principij ad ꝑncipiũ eadem ẽ principiati ad ꝑncipatũ
Impoſſibile eſt infinita pertrãſire.
Gaudeãt genera ⁊ ſpẽs platonis qm̃ ſi ſunt monſtra ſunt. ⁊ ſi nõ ſunt ni-
hil ad rõnem vel demõſtrationẽ ꝓſunt demõſtratiões
Qualitas non eſt quantitas.
Unum predicatur de vno.
Demonſtratio vniuerſalis particulari eſt potior
Affirmatiua potior eſt negatiua
Demõſtratio oſtenſiua potior eſt ducẽte ad impoſſibile
Potior ẽ demõſtratio q̃ eſt de eſſe q̃ꝫ que nõ eſt de eſſe
Uniuerſale nõ eſt minus q̃ꝫ ꝑticulare. ſꝫ maius. qꝛ ipm̃ eſt incorrupti-
bile. ꝑticulare ꝟo corruptibile. ex q̃ ⁊ multis dictis alijs in iſto libro ⁊ di-
cẽdis habemꝰ qꝫ vl'ia ſunt ſempiterna. ⁊ ſpẽs rerꝫ ſunt eterne
Uniuerſalis magis eſt cauſa q̃ꝫ patticularis. cui per ſe ineſt aliquid hoc
idem eſt cauſa ſuiipſius.
Cognoſcẽs vl'e. cognoſcit ⁊ ꝑticulare ⁊ nõ ecõuerſo
Uniuerſale ẽ intelligibile. ꝑticulare ꝟo ſenſu percipit.
Prius eſt eſſe q̃ꝫ non eſſe
Certior eſt ſcia q̃ eſt ipſius ꝓpter quid q̃ꝫ que alterius
Item certior eſt que non eſt de ſubiecto cõtracto ad materiam q̃ꝫ que eſt
de ſubiecto contracto.
Unitas nõ eſt ſubſtãtia ſine poſitiõe ſꝫ punctũ eſt ſbã poſitionẽ habẽs
Singulare ẽ hic ⁊ nũc. ſed vl'e eſt vbiq; et ſemꝑ
Senſus ẽ ſingulariũ. ſcia vero vniuerſaliũ
Impoſſibile ẽ oĩm eſſe eadem principia
Scia ẽ neceſſariorꝫ verorꝫ non cõtingentiũ aliter ſe habere
Sollertia ẽ ſubtilitas quedã. ⁊ non tp̃e medio

¶ Sequũtur auto. ſecũdi libri poſteriorꝫ ariſto.

Ueſtiones ſunt equales numero his q̃ vere ſcimus
Queſtiões ſunt quattuor ſcꝫ quid ẽ. et ꝓpter q̃d ſi eſt. quia eſt.
Et iſte reducunt ad queſtionem medij
Cauſa ⁊ medium ſunt idem
Unius inquantum vnius vna ẽ ſcientia.
Definitio ẽ cognitio ſubſtãtie ⁊ ipſius qd̓ quid eſt
Impoſſibile ẽ quod quid ẽ ſcire ⁊ ignorare ſi eſt.
Ipſius quod quid ẽ non ẽ demonſtratio.

Per omne genus cauſe cõtingit demonſtrare.
Scire opinamur cum cauſas rei cognoſcimus.
Quattuoꝛ ſunt cauſe.
Unum ⁊ idem nõ contingit eſſe ꝓpter quid. ⁊ quid ẽ. vt ſi queratur q̊d
eſt tonitruus. ⁊ dꝛ ꝙ eſt extinctio ignis in nube
Et ſi q̄ratꝛ ꝓpter q̊d tonat. dꝛ qꝛ in nube ignis extinguitꝛ
Ambulare poſt cenam eſt cauſa ſanitatis propter non eminere cibos in
oꝛificio ſtomachi.
Interpoſitio terre inter ſolem ⁊ lunã eſt cauſa eclipſis lune
Mediũ in demõſtratiõe ẽ ratio p̄mi termĩ. i. maioꝛis extremitatis
Cauſa ⁊ effectus debẽt eſſe ꝓpoꝛcionata. vñ eius q̊d eſt in fieri debet eſſe
cauſa in fieri. ⁊ eius q̊d eſt in facto eſſe. debet eſſe cã in facto eſſe ⁊c̄t
Sicut ſe hꝫ linea ad punctũ. ſic ſe hꝫ illud q̊d fit ad factũ eſſe
Quedam ſunt ſemꝑ quedã vt frequẽter. vt non oẽs maſculi ſunt barba-
ti in maxillis ſemꝑ. ſed vt frequẽter
Ex ſingularibꝰ opoꝛtet vniuerſalia accipere.
Equiuocatiões magis latẽt in vniuerſalibus q̄ꝫ in inferioꝛibꝰ
Naſus magis fluit in fine menſis. qꝛ finis magis ẽ humidioꝛ
Omnis arboꝛ habẽs lata folia fluit.
Fluere eſt ſuccum denſatum habere.
Cauſa eſt prioꝛ eo cuius eſt cauſa.
Ex ſenſu nobis fit memoꝛia. ex multis memoꝛijs experimẽtum.
Uniuerſale quieſcẽs in aĩa eſt principiũ artis ⁊ ſcie
Sentire eſt ſingularis. ſed ſenſus ẽ vniuerſalis
Principioꝝ habitus nõ eſt ſcĩa ſed intellectus.
Uniuerſale ẽ vnum in multis. ⁊ vnũ preter multa
Principia non ꝯgnoſcimus per demõſtrationem. ſed per inductionem
vie ſenſus ⁊ memoꝛie.

¶ Autoꝛi. ſuꝑ p̄mũ libꝝ topicoꝝ ariſtotelis

Topos em̄ grece locus dꝛ. vel idem ẽ ꝙ totũ. Locus em̄ in dialectica ſi-
ue logica que ſpẽs eſt philoſophie duplex ẽ ſcꝫ intrinſecꝰ ⁊ extrinſecꝰ ⁊c̄.
et de his tractatur in hoc libro. Dialetica vero dicitur a dia ⁊ logos. quaſi
ſi dualis ſermo. quia diſputatio dyalectica fit inter duos. ſcꝫ opponẽteꝫ
et reſpondentem.

Numquodq̄ꝫ principioꝝ eſt ſibiipſi fides
Dyalectica eſt vtilis ad tria ſcꝫ ad exercitationem. ad obuiatio-
nem. ⁊ philoſophie diſciplinas

Dyalectica inquiſitiua ad omnium methodoꝝ principia viam habet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Rhetor nō ſemꝑ perſuadebit. nec medicus ſemꝑ ſanabit
Definitio eſt oratio.
Proprium ē quod eſt inſeparabile.
Accidens quod adeſt vt ſupra dictum eſt.
Accidens facit vnum numero cum ſuo ſubiecto. vñ accidentia numerātur numeratione ſubiectoꝝ.
Poſitio ē opinio extranea alicuiꝰ notorum ſcḋm phiam quemadmodū poſuit eraclius omnia moueri
Syllogiſmus ē oratio in qua quibuſdam poſitis aliquid accidit ex neceſſitate. preter ea que poſita ſunt
Probabilia ſunt q̄ videnť oibus aut pluribꝰ vel ſapiētibꝰ ⁊ his vel oibꝰ vel pluribꝰ vel maxime notis ⁊ ꝓbabilioribꝰ.
Genus eſt quod predicať de pluribus.
Accn̄s ē qd̄ neqꝫ ē genꝰ neqꝫ ſpēs. neqꝫ ꝓpriū. neqꝫ dr̄a ſed ē aliq̄d rei.
Idem dr̄ triplr̄. idem genere. idem numero. ⁊ idem ſpecie
Inductio ē proceſſus a particularibꝰ ad vniuerſalia.
Qui dubitat ꝙ oportet deos vereri ⁊ parentes honorare. non indiget ratione. ſed pena.
Qui etiam dubitat vtrum nix ſit alba vel non. nō indiget rōne ſꝫ ſenſu.
Quot modis dr̄ vnū oppoſitoꝝ tot modis dr̄ et reliquū
Delectatiōe que ē circa ſpeculatiua nulla triſticia ē admixta
Diuerſorum generum ⁊ nō ſubalternatim poſitorum diuerſe ſunt ſpecies ⁊ differentie.

¶ Sequūtur auto. ſecūdi libri topicoꝝ ariſto.

Nullū genꝰ denomiatiue p̄dicať de ſuis ſpeciebꝰ. ſed vniuoce

Iniuſticiā facere nō ineſt deo qꝛ iniuſticiam facere idem ē ꝙ ſpōte nocere. ſed ſpōte nocere non ē in deo
Inuidus ē qui triſtatur proſperitate bonoꝝ.
Reprehēſor eſt qui triſtať de proſperitate maloꝝ.
Inuidia ē triſticia in apparēte proſperitate alicuiꝰ.
Loquēdum ē vt plures. ſapiēdum vero vt pauci.
Alialia ſemꝑ nutriūtur non tñ augentur.
Scire non ē idem ꝙ reminiſci. quia ſcire cōtingit circa pn̄tia ⁊ futura. reminiſci autem ſolum circa futura
Quecūqꝫ inſunt ſpeciei. inſunt ⁊ generi
Homīes vt in pluribꝰ ſunt mali. In paucioribꝰ autem boni
Motis nobis mouenť omnia que in nobis ſunt
Idem ē ſuſceptibile contrariorum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Plura poſſunt vni eſſe contraria
Plura bene cõtingit ſcire. ſꝫ non cõtingit plura intelligere
Qđ iuſte fit eſt ſciẽtis. qđ iniuſte eſt ignorãtis.
Quoꝝ generatiões ſunt bone ipſa q̃ꝫ bona. Silr̃ de malo.
Simplr̃ dico qđ nullo addito dico.

Sequũtur auto. tercij libri topicoꝝ ariſtotel'

Mnia bonum appetunt
Qđ ꝑ ſe eſt eligibile magis ẽ eligẽdum q̃ꝫ quod ꝓpter aliud
Qđ plures vel oẽs eligũt magis ẽ eligẽdum
Qđ difficilius. magis ẽ eligẽdum q̃ꝫ quod facilius
Iniuſtum non in genere. ſed iniuſticia in genere eſt.
Ex q̃ habet̃ q̓ accidens. in cõcreto nõ eſt in gñe p̄dicamẽti ꝑ ſe
Robur conſiſtit in neruis ⁊ oſſibus
Finis ẽ magis eligẽdus his que ſunt ad finem.
Cuiꝰ finis eſt melior ipſum quoqꝫ melius
Amicicia melior eſt diuitijs.
Neõ eligat iuuenes ĩ duces qm̃ nõ ꝯtigit eos eẽ prudẽtes ipm q̃ꝫ meliꝰ
Temperãtia magis ẽ eligẽda in iuuenibus q̃ꝫ in ſenibus. quia iuuenes plus cõcupiſcentijs moleſtãtur.
Si oẽs iuſti eſſent. nihil vtilis eſſet fortitudo. ſꝫ ſi oẽs eſſent fortes. adhuc vtilis eſſet iuſticia. ergo melior eſt iuſticia q̃ꝫ fortitudo
Illud qđ aſſimilat̃ meliori melius eſt.
Si optimũ alicuiꝰ generis ẽ ipm ſimplr̃ melius ẽ altero ⁊ ecõuerſo. vt ſi optimꝰ hõ melior eſt optimo equo ſimplr̃ hõ eſt melior equo
Licet meliꝰ ſit philoſophari q̃ꝫ ditari. tamen indigẽtibꝰ meliꝰ eſt ditari q̃ꝫ philoſophari.
Melius ẽ bene viuere q̃ꝫ male viuere.
Studere negamus. vt ingenioſi videamur
Illud ẽ albius. qđ nigro eſt impmixtius.
Tale additum tali. facit ipſum magis tale

Sequũtur auto. quarti libri topicoꝝ ariſto.

Mpoſſibile ẽ eſſe aliqđ genꝰ ꝑticulare qđ nõ ꝑticipat naturã aliquã ſuaꝝ ſpecieꝝ. Vñ nihil ẽ in genere qđ nõ ſit ĩ aliq̃ ſuaꝝ ſpẽꝝ.
Genus de pluribꝰ predicatur q̃ꝫ ſpecies
Omne genus plures habet ſpecies.
Sicut ꝓpoſitum in ꝓpoſito. ſ. oppoſitũ in oppoſito.
Donum eſt datio irredibilis.
Nihil prohibet animam ſuijpſius ſciam habere.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Mediū eſt in eodem genere cum extremis.

Si q̇d oīno ex ſpē ꝑmutatū eſt. illud nō ↄtingit ampliꝰ idem ꝑmanere.

Ex q̄ habemꝰ ꝙ deſtructa ſpecie īpoſſibile ē indiuiduū gn̄is idē nūero ꝑ (manē

Pars nullo modo p̄dicat̃ de ſuo toto.

Uinū non ē aqua in vite putrefacta. qđ tn̄ voluit empedocles.

Nemo đr eſſe talis eo ꝙ poſſit eſſe talis. vel qꝛ poſſit facē tale.

Poſſunt eīm deus ⁊ ſtudioſus praua agē. ſed tn̄ non ſunt huiōi

Quod fit nō eſt. Nō entis nō ſunt ſpēs ⁊ differētie

¶ Sequūtur auto. quīti libri topicoꝝ ariſtotel̃.

Ꝗ aliq̇d đr eſſe ꝓpriū alteriꝰ ⁊ nō ſepat ipm ab oibꝰ alijs non bene aſſignatum ē eſſe ꝓprium

Gratia diſcēdi ꝓprium aſſignat̃. vnde ꝓpriū debet aſſigńri ꝑ notiora.

Sentire đr dupl'r. ſcꝫ habere ſenſum ⁊ vti ſenſu

Cōturbat audiētem qđ frequēter dicit̃.

Omne ſenſibile extra ſenſum factum incertum fit. qꝛ dubium eſt an ſit vel non ſit qn̄ recedit a ſenſu.

Et qui oīno inſtat. omnino aduerſandū eſt.

Oppoſita ſunt ſimul natura.

Q̇đ per ſupabundātiam đr vni ſoli cōuenit.

Tres ſunt ſpecies ignis ſcꝫ. lux. flamma ⁊ carbo. Et hoc eſt verum ſcđm opinionem aliquorum.

Impoſſibile eſt idem eſſe ꝓpriū pluriū. ſicut ſimpl'r ad ſimpl'r magis ad magis. maximū ad maximū. ⁊ ecōuerſo.

¶ Sequūtur auto. ſexti libri topicoꝝ ariſto.

Enꝰ maxie coꝝ q̄ ſunt ī definitiōe videt̃ definiti ſubſtātiam ſ̃care

Uilius ē quodlibet feciſſe q̄ꝫ bene feciſſe

Oportet definientē planiſſima īterp̄tatiōe vti. eo ꝙ cā cog̃ſcēdi tradit̃ definitio. Un̄ definitio nō debet eē obſcura nec aliq̇d ſupfluū cōtinere

Ductio ⁊ cōmenſuratio ſunt equiuoca

Ex qua habet̃ cōmuniter qđ omne nomē verbale in cio ē equiuocū vide licet ꝙ tria ſ̃cat. ſcꝫ agentis actionem. rei paſſe paſſionem. ⁊ ipſam rem paſſam ſiue actum inter medium.

Equiuocoꝝ non ē definitio. vnde ſoliꝰ vniuoci eſt definitio.

Omne incōſuetum eſt obſcurum.

Oēs trāſferentes ſ̃m aliquā ſimilitudinē ſe tranſferūt.

Imago eſt cuiꝰ generatio ē per imitationem

Illud ē ſupfluū definitiōe q̄ ablato qđ remanet ſatꝭ maīfeſtū qđ definit̃

Flegma ē humidū primū a cibo indigeſtum

Definitio debet dari ꝑ priora ⁊ notiora. qꝛ oīs doctrina. ⁊ oīs diſciplina ex priorib⁹ ⁊ notioribus fit.
Uni⁹ ⁊ eiuſdē rei non pn̄t eſſe plures definitiōes. ſed tm̄ vna
Oīs bona definitio debet cōſtare ex genere ⁊ differētijs. qꝛ iſta ſunt priora ⁊ notiora q̄ȝ ſpēs que definit̄
Simpliciter notum eſt. qđ omnibus notū eſt.
Oppoſitoꝝ eadem eſt diſciplina
In definitiōe vnius correlatiui debet poni relatiuū ⁊ ecōuerſo. qꝛ impoſſibile ē vnū cognoſci abſq̄ȝ reliquo
Dies ē latio ſolis ſuꝑ noſtrum hemiſperiū
Grāmatica ē ſciā ſcribēdi et recte intelligēdi illud qđ profert̄.
In definitiōe cuiuſlibet rei non debet poni genus ꝓpinquū ⁊ remotū qꝛ in genere ꝓpinquo fit definitio.
Oīs differētia ſpecifica cum genere facit ſpēm
Genus ꝑ ſe non ꝑ̄dicat̄ de differētia.
In definitiōe ꝓprie paſſiōis debet poni ſubiectū
Oīs definitio data ꝑ accn̄s vituperādā eſt
Itē definitio data ꝑ ꝯiūctionē copulatiuā ⁊ diſiūctiuā vituperādā eſt
Omnes honorem appetunt.
Finis in vnoquoq̄ȝ ē optimū. gratia cui⁹ ſunt talia
Impoſſibile ē incorporeū corꝑe cōmiſceri.
Nō qui clam ſumit ſed q̇ vult ſumere latro eſt.

¶ Sequūtur aucto. ſeptimi libri topicoꝝ ariſto.

Portet qđ maxime đ̄r et optimū vnum eſſe numero.
Que vni ⁊ eidem nō ſunt eadem. inter ſe ſunt eadem
Facilius ē deſtruere q̄ȝ cōſtruere ⁊ corrumꝑe q̄ȝ facere.
Inter oīa ꝑ̄dicta difficillimū eſt cōſtruere definitionem.
Accidens vero cōſtruere facillimū eſt.
Ueriſimile ē in multis magis fieri peccatum q̄ȝ in paucis
Na ſciā vel diſciplina ē melior altera. vel qꝛ melior eſt. id eſt de meliori ſubiecto
Maiori bono. maius malum opponitur
Dyalectica ꝓpō eſt ꝯ quā in plurib⁹ ſic ſe habentē. non ē dare inſtantiā.
Qui ex probabilioribus q̄ȝ ſit cōcluſio ſyllogiſare conatur. palam ē quoniam non bene ſyllogiſat.
Cōcedere ē reſpōdenti nō intelligēti. dicere qm̄ mime intelligo
Ille bene ſoluit rōnem q̇ eam interemit. ⁊ ꝗ falſa ſit oſtēdit
Nihil ꝓhibet quedā falſa eſſe ꝓbabiliora quibuſdā veris

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Prauus ſocius eſt qui impedit cõmune opus.
Qui litigatione interrogat male diſputat.
Peccatum eſt aliquid oſtendi per longiora quod ineſt per breuiora
Vñ expſſe elicit̃ ꝙ pctm̃ eſt fieri ꝑ plura qđ pt fieri ꝑ pauciora eque bñ.
Hoc eſt habere ingenium bonum ſcđm veritatem poſſe eligere bonũ vel verum ⁊ effugere falſum
Qui bene nati ſunt benefacere poſſunt
Qui amãt bonũ ⁊ odiũt malũ de facili diſcernũt optimũ qđ prefert̃

ℭ Sequũtur auto. ꝑmi libri elenchoꝝ ariſto.

Lenchus ẽ ſyllogiſmꝰ cõtradictiõis. ab en. i. in ſiue cõtra ⁊ lexis. id ẽ ſermo vel dictio. vide ſupra añ libꝝ priorum
Imperiti velut lõge diſtãtes ſpeculãtur
Non cõtingit res ipſas nobiſcũ ferre ad diſputationẽ. ſed in diſputationibꝰ nominibꝰ pro rebꝰ vtimur
Noia ſunt finita. res ꝟo ĩfinite q̃re neceſſe ẽ vnũ nomẽ plura ſ̃care
Qui ꝟtutes vocabuloꝝ ſunt ignorãtes. de facili palogiſant̃. i. decipiunt̃
Quidã magis appetũt ſe videri eẽ ſapiẽtes ⁊ nõ eſſe. q̄ꝫ eſſe ⁊ nõ videri
Sophiſtria eſt ſciẽtia apparẽs ⁊ non exiſtẽs
Sophiſta ẽ copioſus ab apparẽte ſcĩa ⁊ nõ exiſtẽte.
Duo ſunt opa ſapiẽtis. quoꝝ primũ eſt nõ mentiri de q̇bꝰ nouit ⁊ alterũ poſſe mentiẽtem oſtẽdere id eſt cõuincere.
Oportet addiſcentem credere
Elenchus ẽ ꝯtradictio vniꝰ ⁊ eiuſdẽ. nõ nois ſolũ ſed rei ⁊ nomis nõ ſynonimi. ſꝫ eiuſdẽ ſm idẽ ſimpl'r in eodẽ tpe. Ex nihilo nihil fit.
Eadẽ eſt definitio vniꝰ ſolius rei tm̃. ⁊ rei ſimpl'r vt hois ⁊ vniꝰ homis.
Cõmunia ⁊ generalia ſunt quibꝰ ſcitis. neſcitur tamẽ ars ſed ipſis ignorantis neceſſe eſt artem ignorare.
Oẽs etiã ydiote vſq̄ꝫ ad q̇d arguũt. q̄ꝛ ſine arte ꝑticipãt illud de q̇ artificialit̃ eſt logica. vñ habemꝰ ꝙ duplex ẽ logica ſcꝫ artificial' ⁊ natural'
Oẽs vtimur quibuſdã caſibꝰ. Difficile ẽ multa cõſpicere
Oppoſitis iuxta ſe cõtrarijs maiora ⁊ minora vident̃.
Ex quo habemꝰ ꝙ oppoſita iuxta ſe poſita magis eluceſcũt.
Iniuriã pati melius. q̄ꝫ alteri nocere

ℭ Sequũtur auto. ſecũdi libri elenchoꝝ ariſtotelis

Quod ſcimus ſepe trãſpoſitũ ignoramus.
Ad interrogatiões plures nõ eſt danda vna reſpõſio ſed plures
Arguere nõ eſt ſoluere. Nihil dat quod nõ habet.
Nihil ꝓhibet eandem orõnem plures hr̃e fallendi occaſiones

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Diuitie bone ſꝑ honeſte. ſed inſipiẽti ⁊ nõ recte vtẽti nõ ſunt bone
In nõ facere intelligit facẽ ⁊ vl'r in negatiõe intelligit affirmatio
Naſus curuus d'r ſimus. ſed pes curuus d'r ritus
Principiũ maximũ ⁊ difficillimũ eſt optimũ
Difficillimũ eſt principiũ alicu⁹ artis inuenire. ſed ipſo inuento facile eſt addere ⁊ augere reliquũ.
Principiũ eſt minimũ in quãtitate. ptãte ỽo maximũ.

¶ Nota ỽbum ſancti Iſidori hiſpalẽſis epi libro ſcdo ethimologiaꝝ q̃ꝫ dialecticã. i. logicã ſiue phiam rõnalem p̃mi phi in ſuis dcõnib⁹. i. ſmo nib⁹ habuerũt. non tñ ad artis redegere peritiam. Poſt hos ariſto. ad regulas quaſdã hui⁹ doctrine argumẽta ꝑduxit. ⁊ dialecticã nũcupauit ꝓ eo ꝙ in ea de dictis diſputat. Hec ille. Diuidit autem phia. i. amor ſapientie (a philos. i. amor. et ſophia. i. ſapia dicta) in ꝑtes tres vt d't Aug⁹ li. xi. de ciuitate. ca. xxv. ⁊ ibidẽ li. viij. ca. vi. ⁊. vij. ſ. in phicã. i. naturalẽ logicam. i. rõnalẽ. ⁊ ethicã. i. moralẽ. que ẽ finis ⁊ ꝑfectio oĩm aliaꝝ tractat⁹ de felicitate hũana. cui oẽs phi inuigilauerũt ſm Auguſ. li. viij. de ciuitate dei. ca. iiij. q̃ꝝ dicta iam faſciculariter recitata tenaci meõrie ſũt recõmendãda. Predictaꝝ autem autoritatũ ſuccincte ⁊ exacte collectarum finis adeſt. iuxta iam cõſuetam libroꝝ phie ac alioꝝ quorundã trãſlationẽ. quas nõ alphabetim ꝓut plurib⁹ q̃nq̃ꝫ placuit colligẽ libuit. ſꝫ ordiate. Iuxta text⁹ proceſſum de libro in libꝝ ſine vlla expõne ꝓpt diuerſam diuerſoꝝ ineptã ac minus cõgruentẽ expõnem ne viciijs ſcriptorum nũc tꝑis irremediabilib⁹ ſcribat liber ꝓ libro. quota ꝓ quota. ſi demum cõtingẽt eaſdẽ ex his ĩpreſſis oꝑa quorumcũq̃ꝫ diligẽti cõdenſare.

¶ In laudem ⁊ gloriã dei oĩpotẽtis nũc ⁊ in euũ. ac vtilitatẽ quorũlibet ſtudioſoꝝ qui has tenaci memoria vt phie florigerũ ſatagent incorꝑare dicẽte Seneca ep'la. cviij. In eodem prato bos herbã querit. canis leporem. ciconia lacertam ſiue ſerpẽtem. Valebũt igitur vnicuiq̃ꝫ pro ſuo artis experimento.

¶ Finitum et cõpletum eſt hoc opus Dauẽtrie per me Richardum paſraet. Anno domini. M.cccc.xcix. Vicesimaquarta Aprilis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
170 G 98